

Leefomgevingsfoto | **Goeree-Overflakkee**

gemeente
Goeree-Overflakkee

Introductie

Voor u ligt de leefomgevingsfoto van de gemeente Goeree-Overflakkee. Een leefomgevingsfoto (LOF) is een afdruk van de staat van de fysieke leefomgeving op een gegeven moment, een nulmeting. Een LOF wordt opgesteld op basis van openbare bronnen. Uit de nulmeting kunnen conflicterende belangen in de fysieke leefomgeving naar voren komen. In een omgevingsvisie worden meerdere keuzes met betrekking tot de leefomgeving gemaakt. De gemeente Goeree-Overflakkee heeft immers ambities voor de komende decennia en heeft tegelijkertijd te maken met allerlei (ruimtelijke) ontwikkelingen. Met deze leefomgevingsfoto wordt de staat van het milieu en klimaat betrokken in de besluitvorming van de omgevingsvisie. Het milieu- en klimaatgeweten krijgt op deze manier een plek in het proces.

In deze leefomgevingsfoto komen de volgende onderwerpen aan de orde:

2. Milieukwaliteit
3. Externe veiligheid en omgevingsveiligheid
4. Wonen, voorzieningen en leefbaarheid
5. Klimaatadaptatie
6. Natuur, biodiversiteit en groen
7. Bodem, water en ondergrond
8. Erfgoed en cultuurhistorie
9. Economie en werkgelegenheid
10. Bereikbaarheid
11. Sport en bewegen
12. Energie en grondstoffen

Het laatste hoofdstuk bevat conclusies en aandachtspunten voor de Omgevingsvisie.

2. Milieukwaliteit

Milieuaspecten hebben invloed op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Milieuaspecten kunnen invloed hebben op de kwaliteit van bodem en lucht en daarmee de kwaliteit van de natuur beïnvloeden. Daarnaast hebben milieuaspecten invloed op de gezondheid van mensen. De uitstoot van stoffen, zoals fijnstof of zoönose, kan letterlijk ziekte veroorzaken. Aspecten als geluid of geur kunnen leiden tot stress of hoge bloeddruk. Tegelijk kunnen goede milieumomstandigheden juist bijdragen aan een goed woon- en leefmilieu.

Om een beeld te krijgen van de milieukwaliteit in de gemeente is in de leefomgevingsfoto gekeken naar luchtkwaliteit, geur, geluid en lichtemissie.

2.1 Luchtkwaliteit

Inleiding

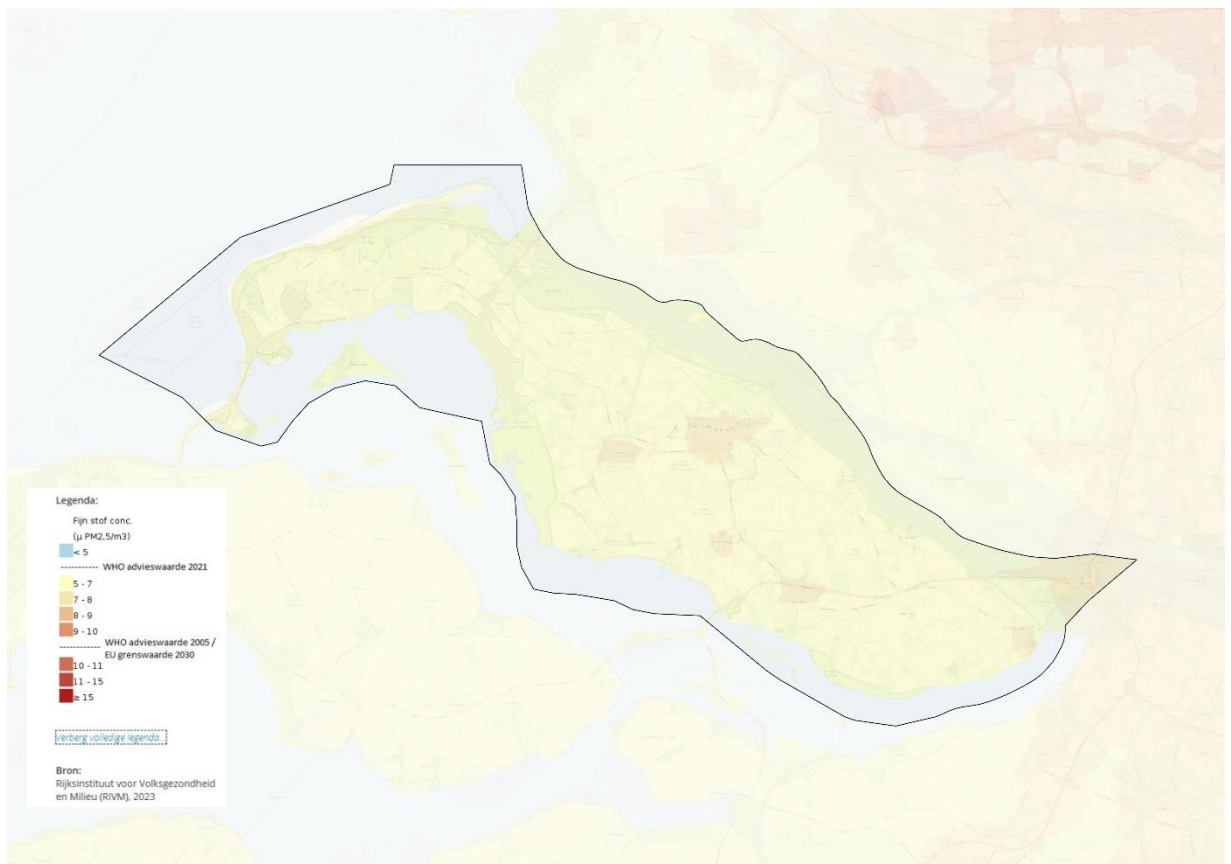
Concentraties fijnstof, PM_{2,5} (fijne fractie) en PM₁₀, zijn een belangrijke factor in luchtkwaliteit. Blootstelling aan fijnstof kan allerlei negatieve gezondheidseffecten veroorzaken. Naast fijnstof zijn ook de stikstofdioxide gehalten in de lucht van belang. Ook blootstelling aan stikstofdioxide is nadelig voor de volksgezondheid. Voor fijnstof en stikstofdioxide zijn de grenswaarden uit onderstaande tabel van de EU en de WHO van toepassing. Hogere concentraties fijnstof zorgen voor grotere gezondheidsschade. Er is geen bekende veilige grenswaarde voor de hoeveelheid fijnstof in de lucht.

Stof	Concentratie	Grenssteller
PM _{2,5}	5 µg/m ³	WHO-advieswaarde
	25 µg/m ³	EU-grenswaarde
PM ₁₀	15 µg/m ³	WHO-advieswaarde
	40 µg/m ³	EU-grenswaarde
NO ₂	10 µg/m ³	WHO-advieswaarde
	40 µg/m ³	EU-grenswaarde

Tabel 1; WHO-advieswaarden en EU-grenswaarden luchtkwaliteit

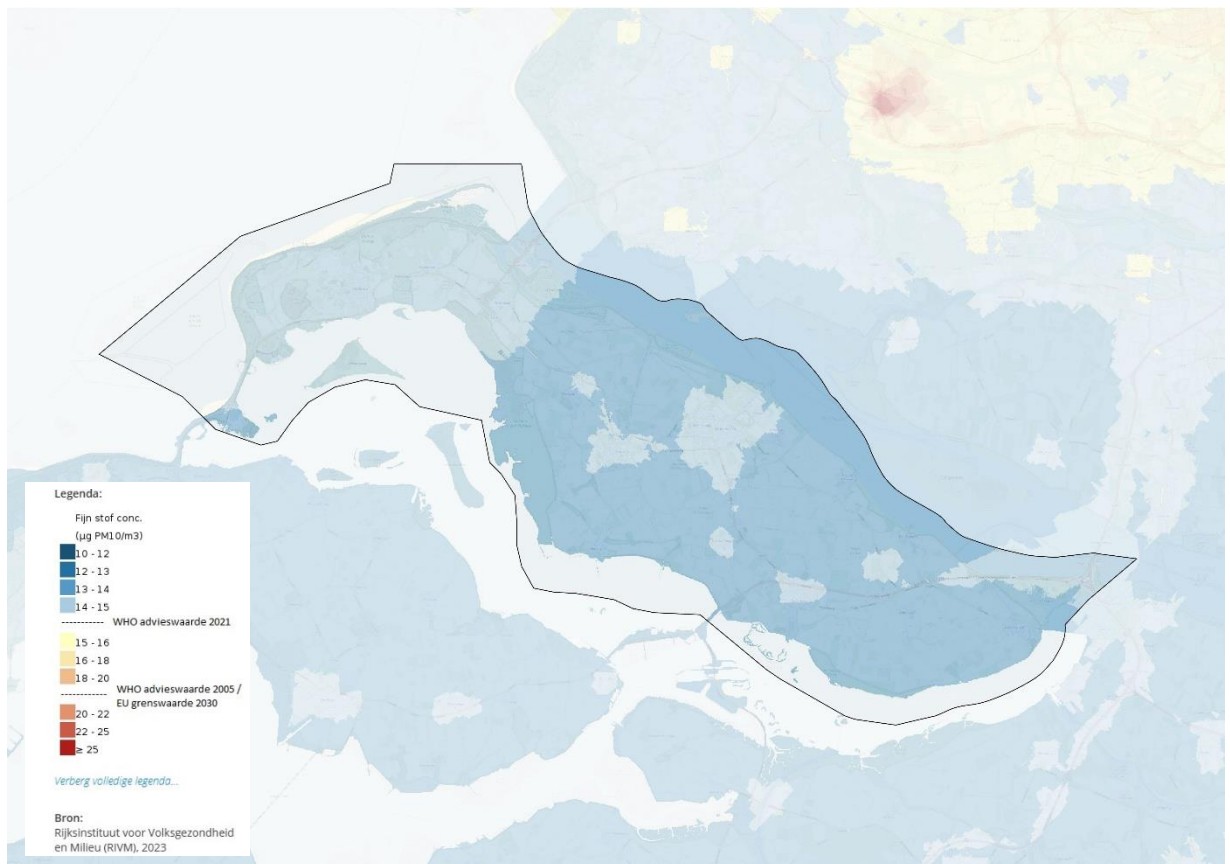
Huidige situatie

De PM_{2,5} concentratie ligt in de gemeente voornamelijk op ongeveer 5 tot 7 microgram per m³. Rondom Dirksland, Middelharnis-Sommelsdijk, Nieuwe-Tonge, Oude-Tonge en Ooltgensplaat ligt de concentratie met 8 tot 10 microgram per m³ iets hoger. Hierbij wordt voldaan aan de EU-grenswaarden, maar niet aan de WHO-advieswaarden (zie tabel 1). Aan deze advieswaarden wordt nergens in Nederland voldaan.

Figuur 1: PM_{2,5} concentratie (bron: RIVM, 2023)

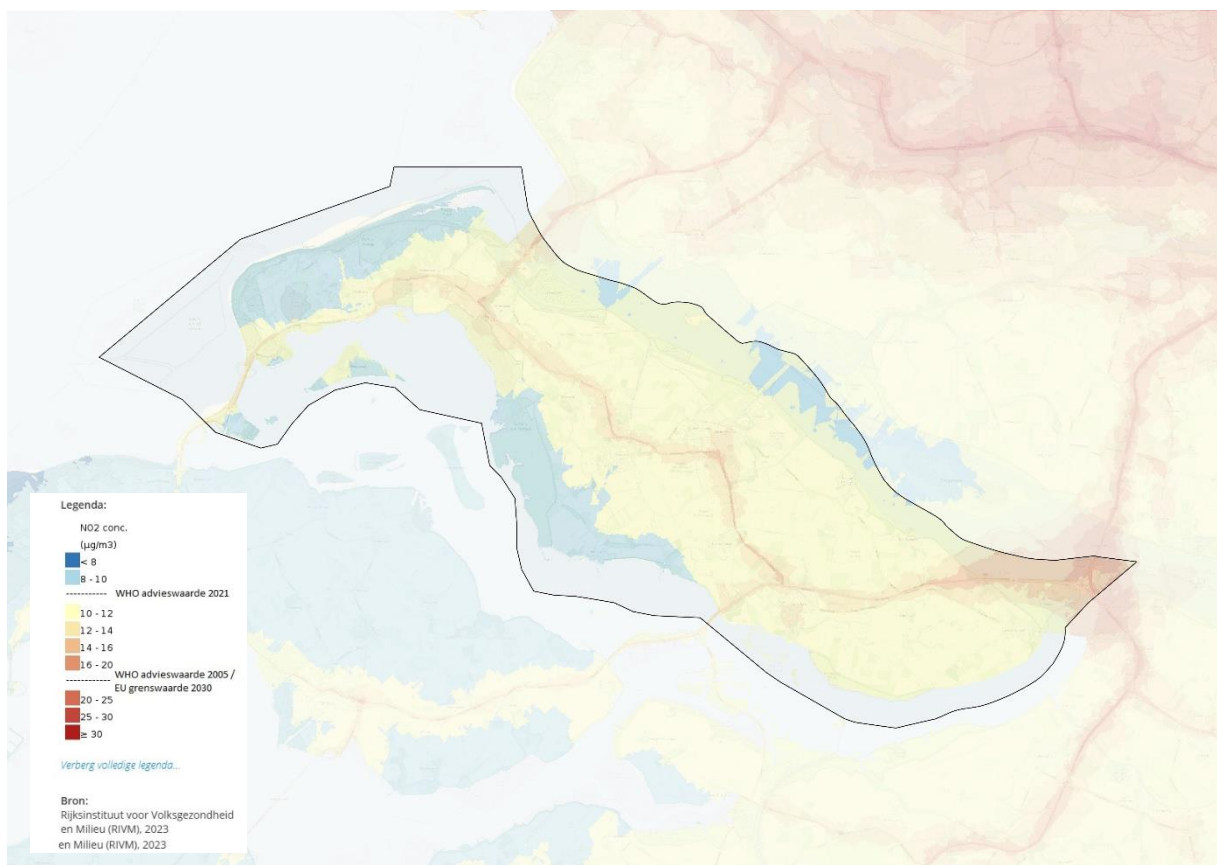
De PM10 concentratie in de kop van Goeree en in Melissant, Dirksland, Middelharnis-Sommelsdijk, Nieuwe-Tonge, Oude-Tonge en langs N57 bij het Knooppunt Hellegatsplein ligt tussen de 14 en 15 microgram per m3. In de rest van de gemeente ligt de concentratie tussen 13 en 14 microgram per m3. Aan zowel de EU-grenswaarden als de WHO-advieswaarden wordt overal in de gemeente voldaan.

Figuur 2: PM₁₀ concentratie (bron: RIVM, 2023)

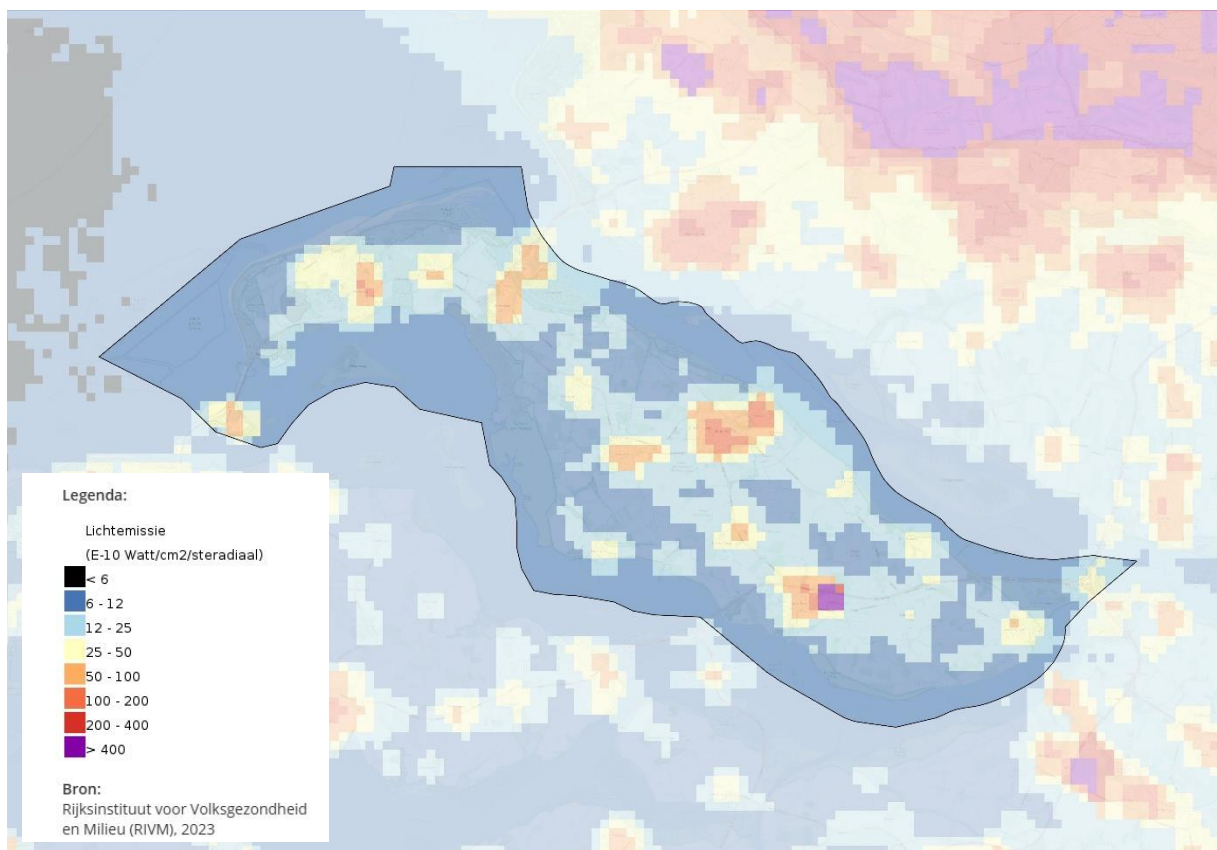
Door de gemeente lopen de provinciale wegen N57, N59 en N215. Het verkeer op deze wegen draagt bij aan een verhoogde concentratie NO₂. Daarnaast draagt ook een deel van de lokale infrastructuur bij aan een verhoging van de NO₂ concentratie.

Direct langs de N57, N59 en N215 ligt de concentratie NO₂ op 12 tot 20 microgram per m3. In de rest van de gemeente ligt de concentratie overwegend tussen de 10 en 12 microgram per m3. Op de kop van Goeree, de Slikken van Flakkee en delen van het Haringvliet ligt de concentratie tussen de 8 en 10 microgram per m3. Dit betekent dat overal wordt voldaan aan de EU-grenswaarden. Enkel op de kop en de Slikken van Flakkee en delen van het Haringvliet worden de WHO-advieswaarden behaald.

Figuur 3a: NO₂ concentratie (bron: RIVM, 2022)

Licht

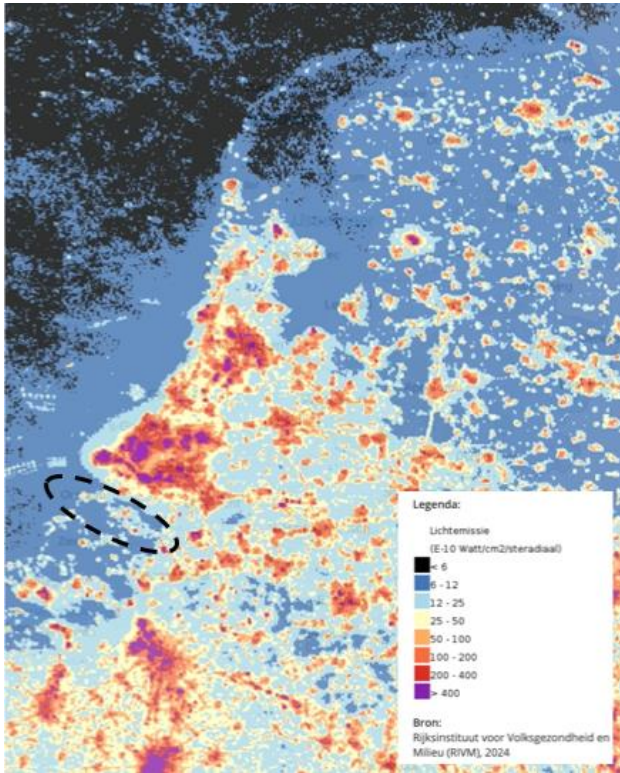

Figuur 3b: Lichtemissie in Goeree Overflakkee (bron: RIVM, 2023)

2.2 Licht

Inleiding

Er is steeds meer kunstmatig licht en dat kan verschillende negatieve gevolgen hebben. Zonlicht, kunstmatige verlichting en het licht van beeldschermen bevatten blauw licht dat de productie van het hormoon melatonine remt. Als mensen dat hormoon onvoldoende aanmaken, kan dat de nachtrust beïnvloeden. Donkerte geeft daardoor een sterker biologisch ritme en voor een deel van mensen is dat belangrijk voor de nachtrust. Ook mentaal kan donkerte belangrijk zijn. Voor dieren heeft lichthinder ook nadelen in de vorm van desoriëntatie, afstoting of aantrekking en een verstoring van het bioritme. Dit kan leiden tot uitputting en sterfte onder dieren. Een bekend voorbeeld zijn vleermuizen, die zich lastig kunnen oriënteren in een te lichte omgeving.

Figuur 4. Lichtemissie in Nederland.

Uit figuur 4 is op te maken dat grote delen van het buitengebied en de natuurgebieden op Goeree-Overflakkee relatief donker zijn. Het betreft alle gebieden met een blauwe tint. Rondom de grote kernen en bedrijventerreinen neemt de lichtemissie toe. De meeste lichtemissie is te zien in Middelharnis-Sommelsdijk en rond Oude-Tonge. Rond Oude-Tonge speelt mee dat er zich een klein glastuinbouwgebied bevindt. In Middelharnis bevindt zich veel bedrijvigheid, maar ook veel maatschappelijke vastgoed en voorzieningen die (ook) 's avonds open kunnen zijn.

Belangrijke maatregelen die genomen kunnen worden om lichtemissies te verkleinen, zijn het afschermen van kunstlicht, het gebruik van langgolvig licht, het beperken van licht tot het hoogstnodige of kwetsbare plekken voorkomen.

2.3 Geurhinder

Inleiding

Geurhinder kan optreden door de aanwezigheid van veehouderijen, wegverkeer of plaatselijke bronnen als houtkachels of barbecues. De impact van houtkachels en barbecues is niet goed generiek inzichtelijk te maken. Ongeveer 10% van de Nederlandse huishoudens bezit een houtkachel of open haard. Het stoken van hout kan voor omwonenden overlast opleveren in de vorm van geurhinder, gezondheidsklachten en roetneerslag. Lokaal kan de achtergrondbelasting van geur leiden tot (ernstige) hinder of misselijkheid, hoofdpijn, prikkeling van

Tenslotte kan horizonvervuiling optreden, waarbij stallen of sportvelden van veraf zichtbaar zijn in het donker. Licht kan zichtbaar zijn tot wel 5 à 10 kilometer. Maar het effect op de zichtbaarheid van een sterrenhemel reikt nog veel verder.

Voorbeelden van lichtemissie zijn straatlantaarns, reclameborden en de lichtuitstoot uit kassen. Ook de grote concentratie van kunstlicht in stedelijke gebieden kan ervoor zorgen dat het 's nachts niet echt donker wordt en bijvoorbeeld de sterrenhemel lastig zichtbaar is.

Huidige situatie

Op onderstaande kaart is te zien wat de staat is van lichthinder in de gemeente Goeree-Overflakkee. In algemene zin is Nederland één van de landen ter wereld met de meeste lichtemissie. Daarbinnen staat Zuid-Holland op haar beurt weer bovenaan. Binnen Zuid-Holland is Goeree-Overflakkee relatief donker, maar op de schaal van Nederland scoort Goeree-Overflakkee redelijk gemiddeld. De donkerste provincies zijn Drenthe, Groningen, Flevoland en Friesland.

slijmvliezen, irritatie van ogen en neus, verstoring van dagelijkse activiteiten en slaapproblemen.

Huidige situatie

Er zijn geen gegevens bekend hoeveel mensen in de gemeente overlast of gezondheidsklachten ervaren als gevolg van geur door houtkachels of barbecues. Een andere bron van geur vormt de veehouderij. Het grootste deel van de veehouderijbedrijven bevindt zich aan de randen van de gemeente en liggen meestal niet in de directe nabijheid van dorpen.

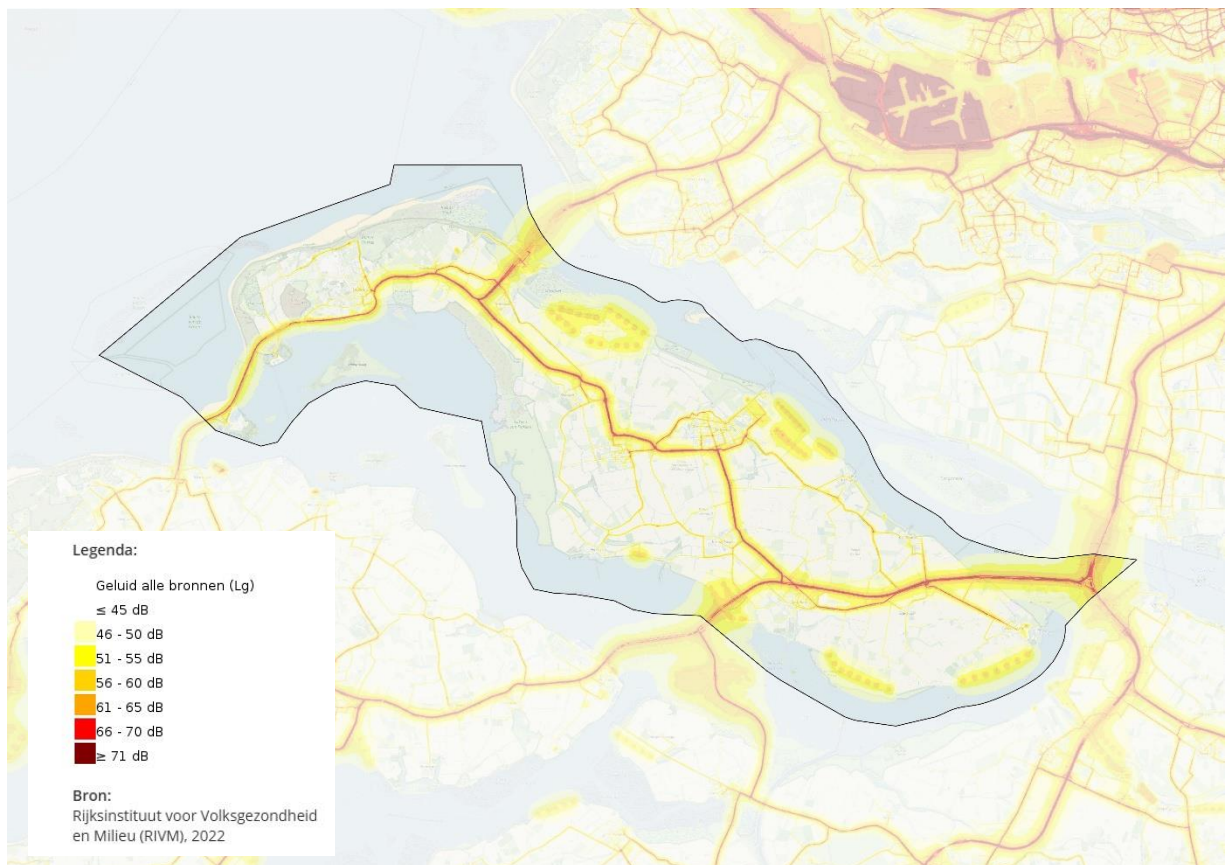
2.4 Geluid

Inleiding

Geluidshinder is een belangrijke factor in de kwaliteit van de leefomgeving. Geluidshinder is niet alleen vervelend maar heeft ook gevolgen voor de volksgezondheid, bijvoorbeeld door stress, concentratieproblemen, slaapverstoring en daardoor zelfs hart- en vaatziekten.

Huidige situatie

In figuur 5 is weergegeven wat het gemiddelde cumulatieve jaargeluidsniveau is van wegverkeer, treinverkeer, vliegtuigen, industrie en windturbines. Uit de kaart blijkt dat de provinciale wegen N57, N59, en N215 bronnen van geluid zijn in de gemeente. Een andere bron vormen de lokale wegen. De geluidsniveaus hebben enige uitstraling naar de directe omgeving van de wegen.

Figuur 5: Gemiddelde cumulatieve jaargeluidsniveau (bron: RIVM, 2022)

2.5 Trends en ontwikkelingen

In de gemeente spelen verschillende ontwikkelingen die een invloed hebben op de toekomstige milieukwaliteit. De volgende ontwikkelingen spelen:

- **Verbetering luchtkwaliteit**

In algemene zin verbetert de luchtkwaliteit in Nederland. De emissies door luchtverontreinigende stoffen is sinds de jaren '90 sterk afgenomen (Compendium voor de Leefomgeving, 2023). Zo stoten auto's, mede door de opmars van elektrische voertuigen minder uit. Ook binnen de agrarische sector worden stappen gezet om de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen te verminderen.

- **Toe- en afname geluidsoverlast in de directe omgeving**

Er zijn meerdere redenen dat geluid toeneemt. In de eerste plaats zien we steeds meer warmtepompen en airco's, die geluid genereren in de directe woonomgeving. Ook het autogebruik neemt toe. Elektrische auto's zijn wel stiller. Hiermee zal het geluid binnen de dorpskernen als gevolg van autoverkeer afnemen. Dit effect wordt bij hogere snelheden tenietgedaan, omdat ze zwaarder zijn dan auto's met verbrandingsmotoren. Bij hogere snelheden zal dit leiden tot enige toename van geluid.

2.6 Conclusie t.a.v. de milieukwaliteit

- De milieukwaliteit ligt in vergelijking tot veel andere delen van Nederland over het algemeen op een goed niveau. Er liggen wel belangrijke aandachtspunten langs met name de N-wegen op het eiland.
- Vanwege verduurzaming en vermindering van uitstoot is de verwachting dat de luchtkwaliteit autonoom zal verbeteren.
- Door de opkomst van elektrische voertuigen zal de geluidsoverlast binnen de kernen gaan afnemen.

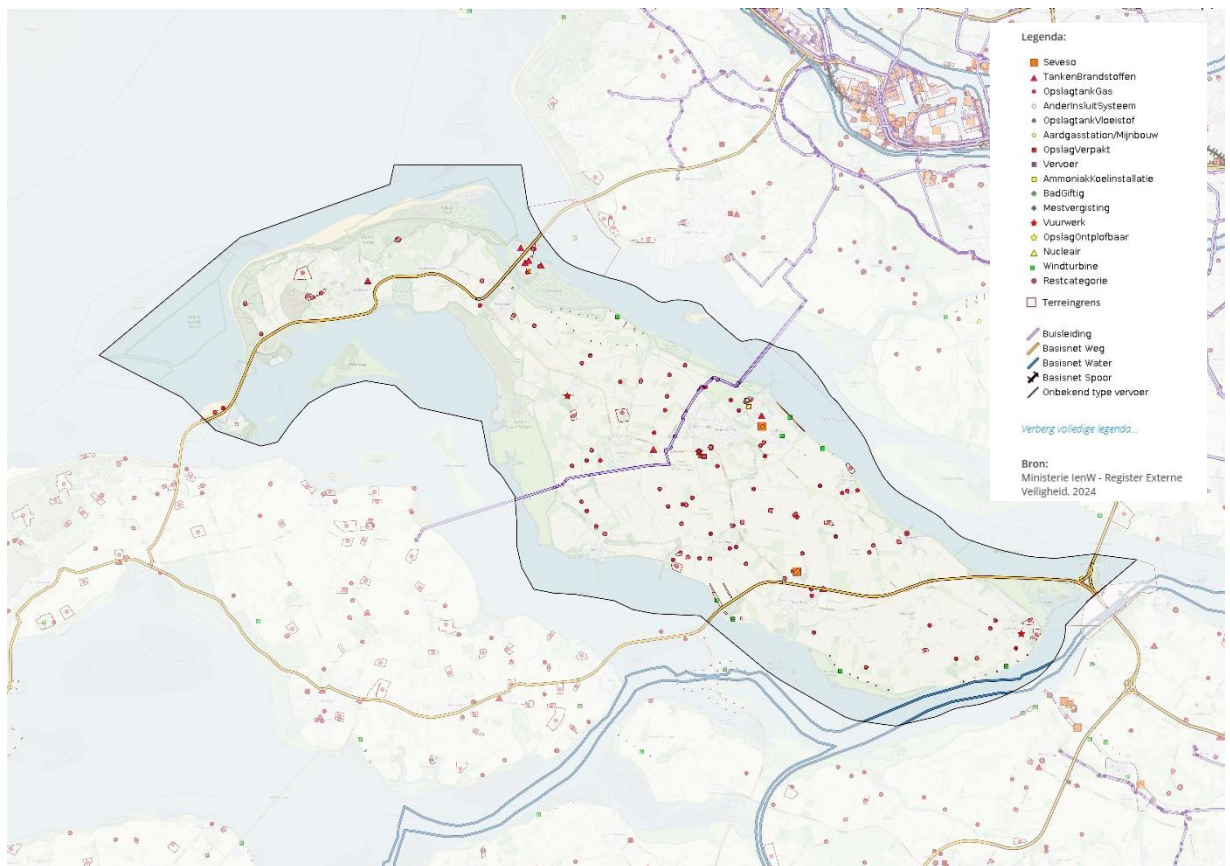
3. Externe veiligheid en omgevingsveiligheid

Inleiding

In de Omgevingswet is het begrip externe veiligheid verbreed naar 'omgevingsveiligheid'. Omgevingsveiligheid gaat over de kans dat mensen kunnen komen te overlijden door een calamiteit met gevaarlijke stoffen. In de Omgevingswet onderscheiden we in het kader van omgevingsveiligheid (en onder de huidige wetgeving externe veiligheid) drie aandachtsgebieden:

- Brandaandachtsgebied van circa 30 meter bij een weg of spoorlijn (plasbrand of fakkelbrand).
- Explosieaandachtsgebied van circa 200 meter bij een weg of spoorlijn.
- Gifwolkaandachtsgebied van mogelijke enkele kilometers.

Om een beeld te krijgen van de externe veiligheid in de gemeente is in de leefomgevingsfoto gekeken naar (het vervoer van) gevaarlijke stoffen en gevaar van explosies.

Figuur 6: Activiteiten met gevaarlijke stoffen (bron: ministerie IenM, 2024)

Bij inrichtingen hangt de grootte van het aandachtsgebied erg af van de hoeveelheid gevaarlijke stof en andere factoren. Voor het gifwolkaandachtsgebied geldt eigenlijk dat mensen in een goed geïsoleerd huis (en zeker bij nieuwbouw) waar de ventilatie uitgezet kan worden, voldoende veilig zijn. Bovendien zijn de meeste inrichtingen die werken met giftige stoffen waar een dergelijke calamiteit zich voor kan doen, gevestigd op grote afstand van woongebieden. Over een aantal routes in Nederland kunnen grote hoeveelheden brandbare vloeistoffen worden vervoerd. Voor deze transportroutes is een plasbrandaandachtsgebied (PAG) opgenomen: een zone van 30 meter naast deze routes.

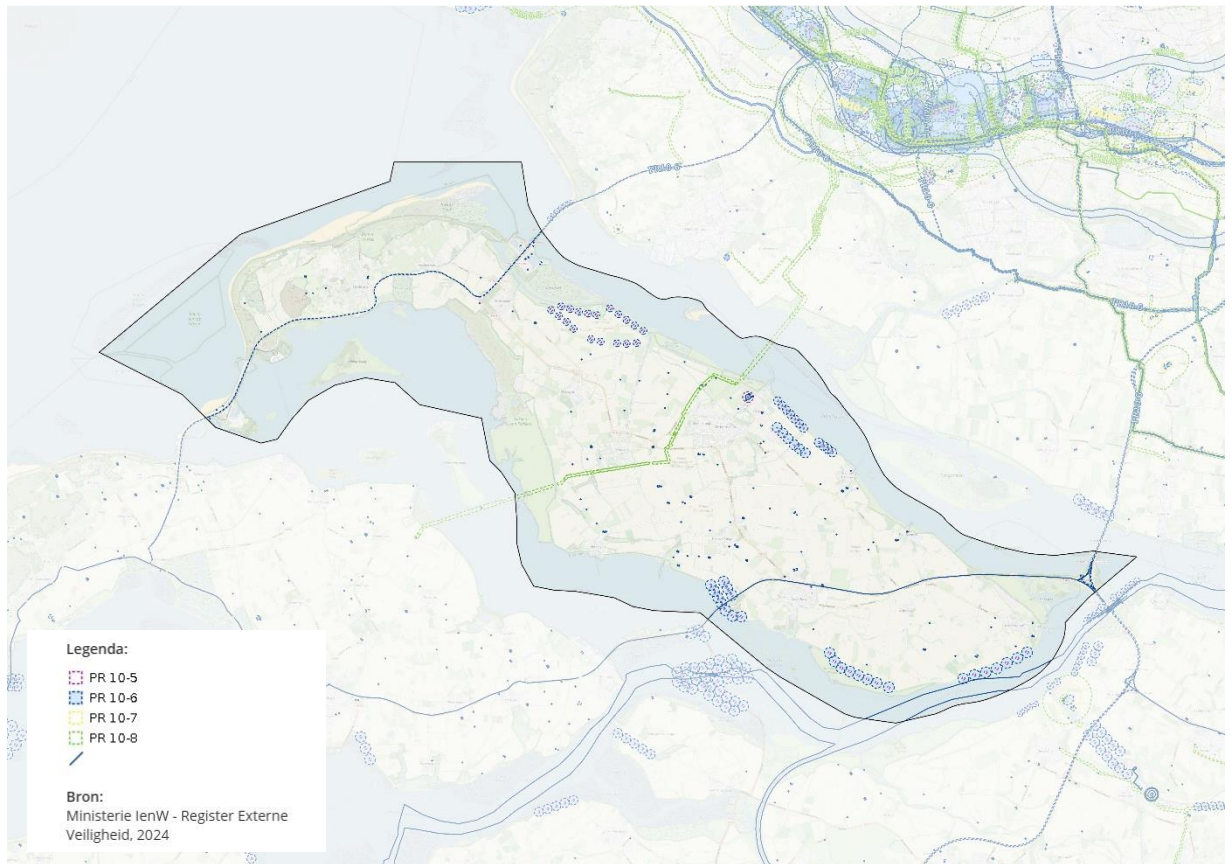
Huidige situatie

In de gemeente Goeree-Overflakkee zijn N57, N59 en (het kleine stukje van de binnen de gemeente gelegen) A29 aangewezen als transportroute met een plasbrandaandachtsgebied. Daarnaast zijn de N57, N59, N215 en de wegen naar de bedrijventerreinen aangewezen voor vervoer gevaarlijke stoffen. Ook zijn er explosieaandachtsgebieden in de gemeente. Dit speelt bijvoorbeeld bij LPG-tankstations. In het buitengebied bevinden zich ook verschillende propaangastanks. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden de propaangastanks risicovolle activiteiten. De impact hiervan is beperkt. Vanuit het oogpunt van externe veiligheid is afstand houden de beste maatregel die genomen kan worden. Voor nieuwe ontwikkelingen vormt dit een punt dat meegenomen dient te worden. Aandachtspunten op het vlak van externe veiligheid vormen met name de buisleidingen voor gevaarlijke stoffen die door de gemeente lopen.

3.1 Trends en (autonome) ontwikkelingen

- Verandering veiligheidsrisico's. In het kader van de energietransitie ontstaan er nieuwe veiligheidsrisico's in de woonomgeving. Een voorbeeld hiervan zijn elektrische auto's, die als ze in brand vliegen, lastig te blussen zijn. Daardoor neemt het risico uit het overslaan van een brand toe. Bepaalde bronnen, zoals LPG-tankstations en gaswinninglocaties, worden in de toekomst juist minder

voorkomend door de energietransitie. Ook zorgt klimaatverandering voor versterking van bestaande risico's, zoals natuurbranden of overstromingen.

Figuur 7: Plaatsgebonden risico's (bron: Ministerie IenM, 2024)

3.2 Conclusie

- Er zijn weinig risico's met betrekking tot externe veiligheid. De N-wegen en de routes naar de bedrijventerreinen zijn transportroutes voor gevaarlijke stoffen. Deze verdienen in de toekomst blijvende aandacht.

4. Wonen, voorzieningen en leefbaarheid

Om goed te kunnen wonen en leven, heeft iedereen een woning en bepaalde voorzieningen nodig. Ook de woonomgeving is van belang voor de leefbaarheid. In deze paragraaf geven we aan hoe de woningmarkt in Goeree-Overflakkee eruitziet. Daarnaast kijken we naar de aanwezigheid van voorzieningen en stand van de leefbaarheid.

4.1 Wonen

Inleiding

Het aantal en type woningen is van belang voor de leefbaarheid van een kern. Als inwoners geen woning kunnen bemachtigen of een woning hebben die niet past bij hun levensstandaard of conditie, dan kan dat de woon- en leefkwaliteit verminderen.

Om een beeld te krijgen van de woonsituatie in de gemeente is in de leefomgevingsfoto gekeken naar de woningvoorraad, de huizenprijzen en het type woningen.

Huidige situatie

De gemeente Goeree-Overflakkee kent een woningvoorraad van bijna 23.000 woningen. Daarvan is bijna tweederde een koopwoning en ruim een derde een huurwoning. De woningen in de gemeente zijn relatief betaalbaar. De verkoopprijs is bijna 13 % lager (per m²) dan gemiddeld in Zuid-Holland.

De meeste woningen in de gemeente betreffen eengezinswoningen (bijna 85%). Dat is meer dan gemiddeld in Zuid-Holland (48,1 %), maar ook meer dan in naburige gemeenten, zoals Voorne aan Zee (76,2%) en Hoekse Waard (82,7%). Tegelijk is het aantal gezinnen met kinderen of eenoudergezinnen gedaald. Slechts 33,7 % van de huishoudens valt in deze categorie. Het aantal eenpersoonshuishoudens ligt in Goeree-Overflakkee op 31,5 %. De woningdruk lijkt afgelopen jaren te zijn toegenomen. Net als elders in de provincie Zuid-Holland werd er bijvoorbeeld overboden op de vraagprijs, al lag de totale vraagprijs dus iets lager binnen de gemeente. De gemiddelde WOZ-waarde ligt op bijna 380.000 euro.

4.2 Voorzieningenniveau

Inleiding

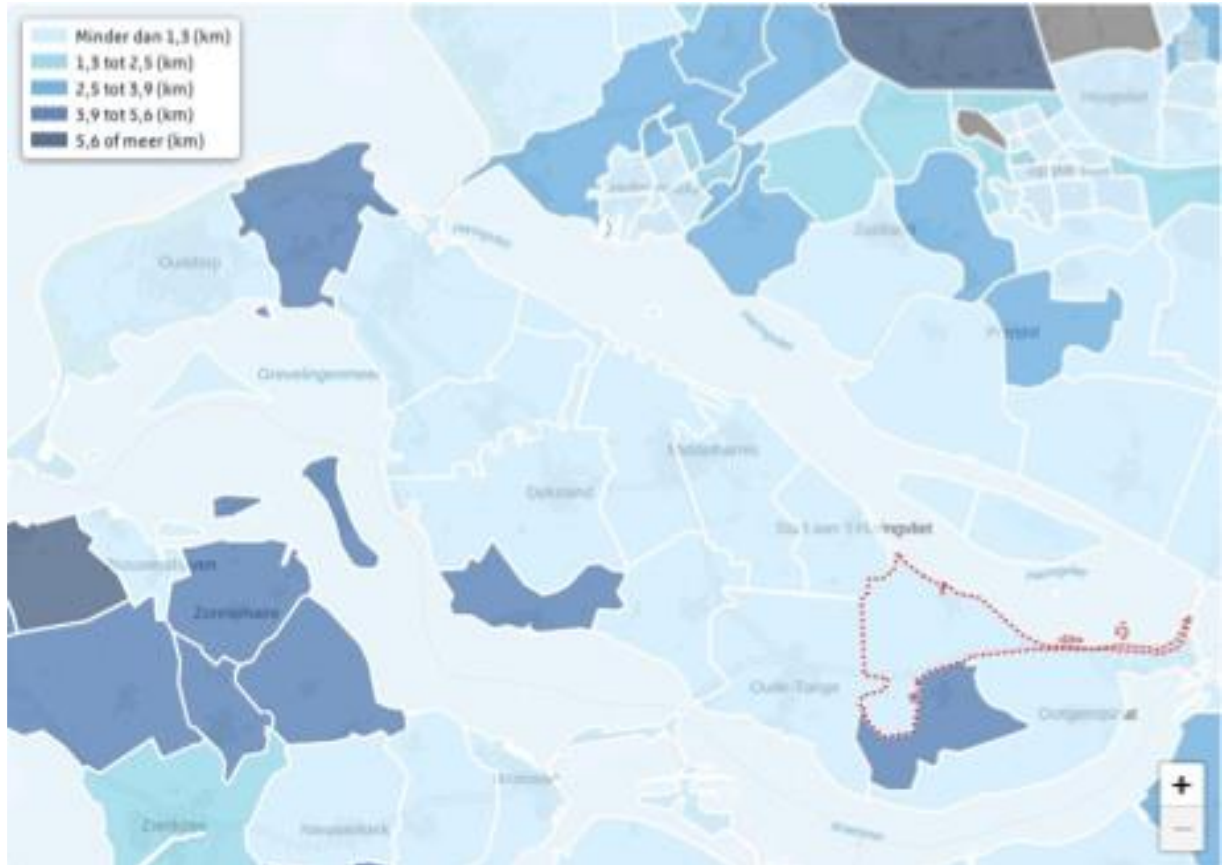
De nabijheid en beschikbaarheid van voorzieningen is belangrijk voor de leefbaarheid van de kernen. Dat belang kan toenemen naarmate er meer mensen zijn die zorg nodig hebben. Om een beeld te krijgen van het voorzieningenniveau in de gemeente is in de leefomgevingsfoto gekeken naar de voorzieningen in elke kern, en de gemiddelde afstand die mensen moeten afleggen tot een aantal basisvoorzieningen.

Huidige situatie

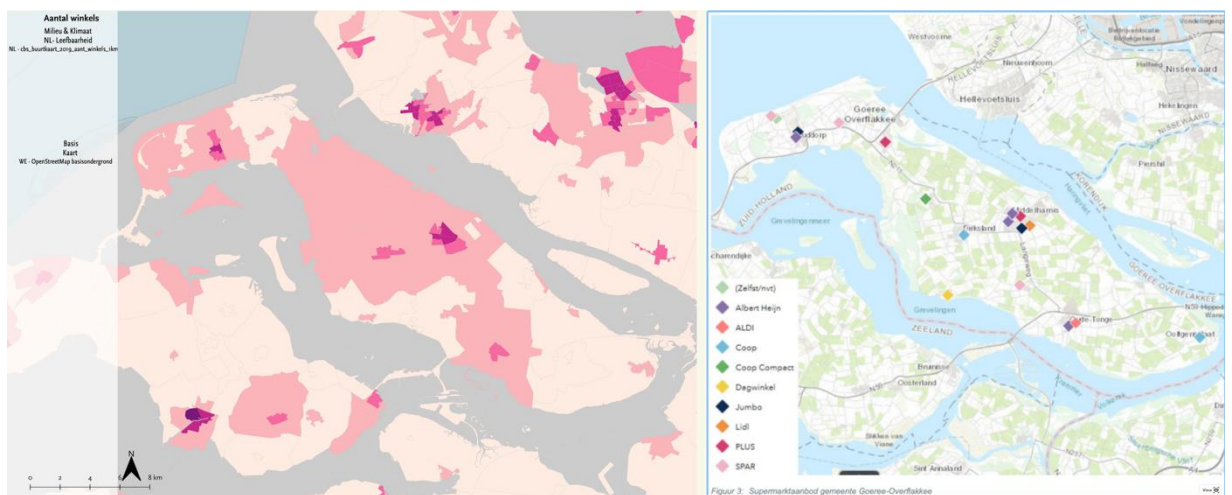
Het voorzieningenniveau ligt in de gemeente op een relatief hoog niveau. De meeste kernen beschikken over een aantal basisvoorzieningen. Zo zijn in alle kernen minimaal een basisschool, een sportclub en een dorpsshuis aanwezig. Ook komen er in de meeste kernen kerken voor, waar inwoners elkaar ontmoeten.

In totaal zijn er 14 huisartsenpraktijken in de gemeente aanwezig. Dat betekent dat deze niet in de kleinste kernen aanwezig zijn, maar in de meeste wel. Voor inwoners van Goedereede, Herkingen en Achthuizen bevindt zich de huisarts gemiddeld het verst met een afstand tussen 3,9 km tot 5,6 km. In de rest van de wijken is er altijd een huisarts te vinden op minder dan 1,3 km. Op bijgaande kaart is te zien dat de meeste kernen over 1 of meerdere winkelvoorzieningen beschikken. Enkele kernen, zoals Middelharnis / Sommelsdijk en Ouddorp springen er qua aanbod bovenuit. Met name aan de oostzijde van het eiland is het aanbod het meest beperkt.

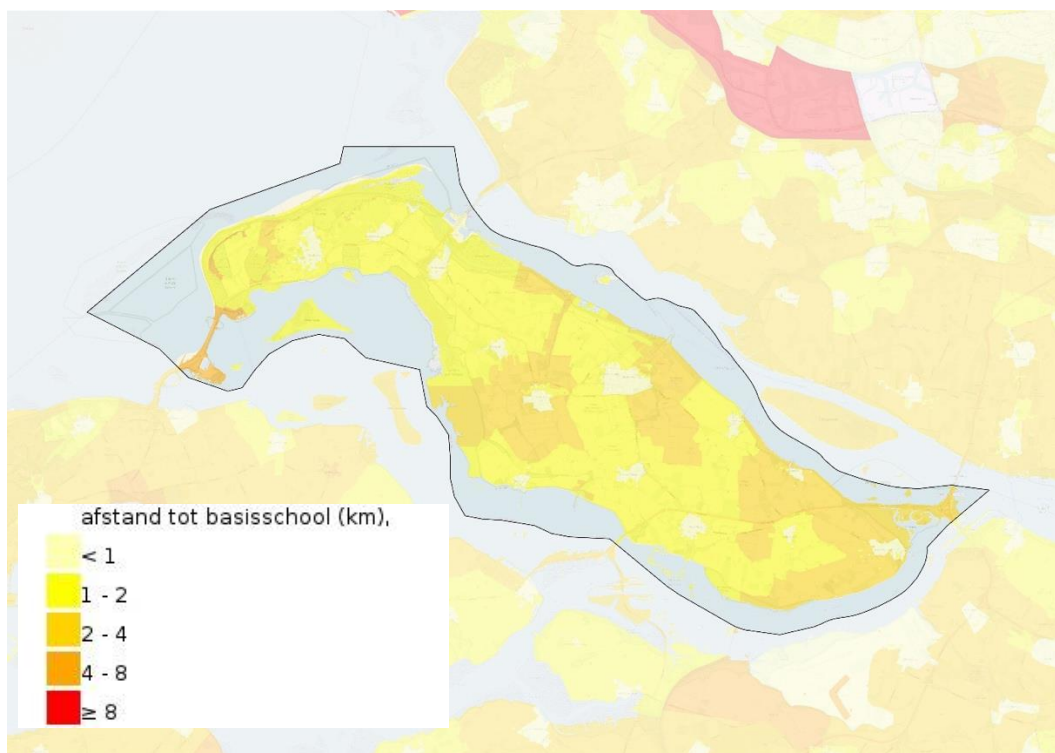
Voor een supermarkt moeten inwoners van Den Dommel, Stad aan het Haringvliet en Achthuizen de langste afstand afleggen. Voor alle andere wijken is er altijd een supermarkt te vinden op maximaal 1,2 km afstand. Basisscholen liggen voor inwoners in het buitengebied van Den Bommel, Ooltgensplaat, Middelharnis en Dirksland het verst. Voor de rest van de dorpen liggen de basisscholen in inwoners in het buitengebied vaak tussen 1-2 km en voor inwoners die dorpen zelf wonen liggen basisscholen op minder dan 1 km afstand.

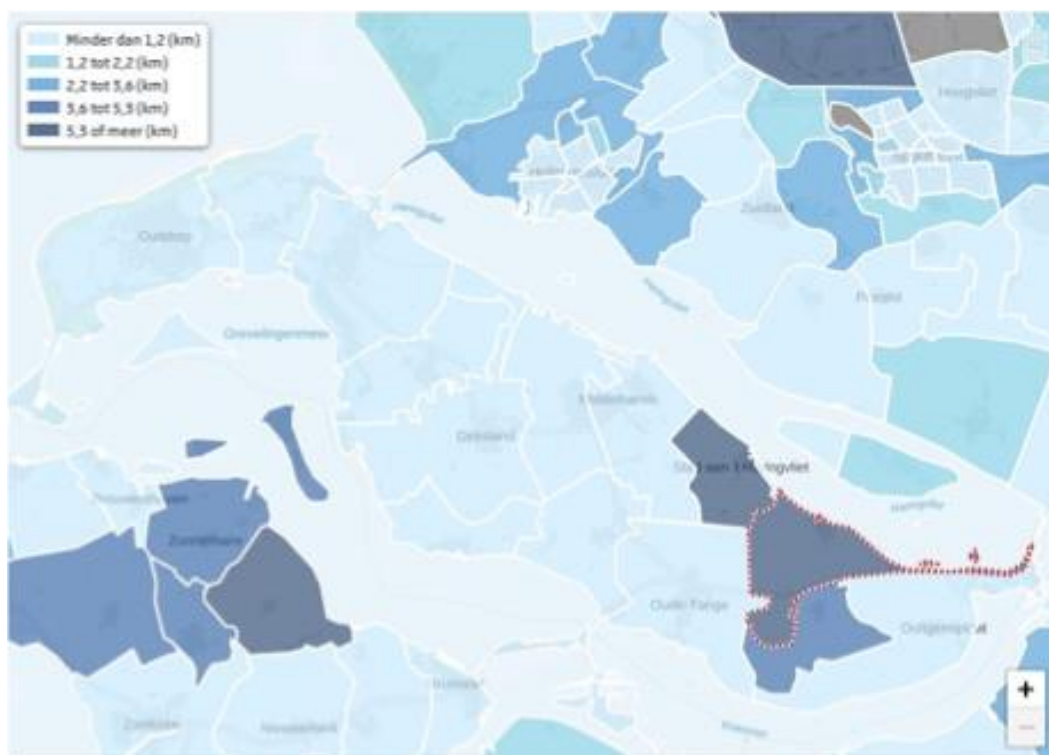
Figuur 8: Gemiddelde afstand op wijkniveau tot de huisarts

Figuur 9: Het aantal winkels in de nabijheid (links) (bron CBS, 2022). Supermarktverdeling op Goeree-Overflakkee (rechts)

Figuur 10a: Gemiddelde afstand tot een basisschool (bron: RIVM, 2021)

Figuur 11: Gemiddelde afstand tot een supermarkt (bron: CBS, 2022)

4.3 Leefbaarheid

Inleiding

Leefbaarheid wordt bepaald door tal van aspecten. De stand van de leefbaarheid wordt op verschillende manieren gemeten. Om een beeld te krijgen van de leefbaarheid in de gemeente is in de leefomgevingsfoto gekeken naar de algemene score op het vlak van leefbaarheid en de ontwikkeling daarvan in de tijd.

Huidige situatie

De leefbaarheid wordt gemeten aan de hand van de leefbaarometer. De leefbaarometer geeft een modelmatige schatting van de leefbaarheid. De leefbaarometer is opgebouwd uit een oordelenmodel en een gedragsmodel die worden samengevoegd om te komen tot de score van de leefbaarometer. Beide modellen zijn gebaseerd op de samenhang tussen omgevingskenmerken en een voor elk model specifiek criterium:

- Oordelenmodel bewoners: het oordeel van bewoners over hoe prettig zij het vinden om in hun buurt te wonen. Dit is afgeleid uit het WoonOnderzoek Nederland (WoON), een representatief steekproefonderzoek met in 2018 67.000 respondenten.
- Gedragsmodel woningmarkt: de waardering voor een omgeving die tot uitdrukking komt in hoeveel mensen ervoor over hebben om op een specifieke plek te wonen. Hiervoor zijn o.a. ruim 700.000 transacties op de woningmarkt in de jaren 2017-2019 geanalyseerd.

In deze figuur wordt voor de betreffende locatie de afwijking ten opzichte van het landelijk gemiddelde getoond voor de totaalscore en voor de afzonderlijke dimensies in standaard deviaties (ook wel bekend als 'Z-scores'). Plekken die gemiddeld zijn wijken niet af en scoren rond de 0 (het gemiddelde). Gezamenlijk tellen de dimensiescores op tot de totaalscore (het eerste balkje). De balkjes worden gekleurd op een wijze die de grootte van de (bijdrage aan de) afwijking weergeeft. Als je op een balkje klikt of eroverheen scrolt dan wordt de (bijdrage aan de) afwijking niet in standaard deviaties maar op de originele schaal getoond.

- Zeer grote negatieve bijdrage
- Grote negatieve bijdrage
- Negatieve bijdrage
- Kleine negatieve bijdrage
- Geen afwijking
- Kleine positieve bijdrage
- Positieve bijdrage
- Grote positieve bijdrage
- Zeer grote positieve bijdrage

Figuur 12: de score voor de leefbaarheid in een gemeente ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Volgens dit model staat de gemeente Goeree-Overflakkee er in algemene zin goed voor op het vlak van leefbaarheid, en scoort gemiddeld een ruim voldoende. Ten opzichte van het landelijke gemiddelde springt het voorzieningenniveau eruit. Daar zijn inwoners het meest kritisch op.

Binnen de gemeente zijn wel grote verschillen te zien. Op de kop van Goeree wordt de leefbaarheid als goed beoordeeld, terwijl de oostzijde van het eiland een voldoende scoort. Als we kijken naar de kaart waarom de scores van deelgebieden op het eiland wordt vergeleken met het landelijke gemiddelde, dan is nog helderder dat de westkant van het eiland het beste scoort en de oostzijde het minst.

4.4 Trends en ontwikkelingen ten aanzien van wonen, voorzieningen en leefbaarheid

In de gemeente Goeree-Overflakkee spelen verschillende ontwikkelingen die een invloed hebben op het thema 'Wonen en voorzieningen'. De volgende ontwikkelingen spelen:

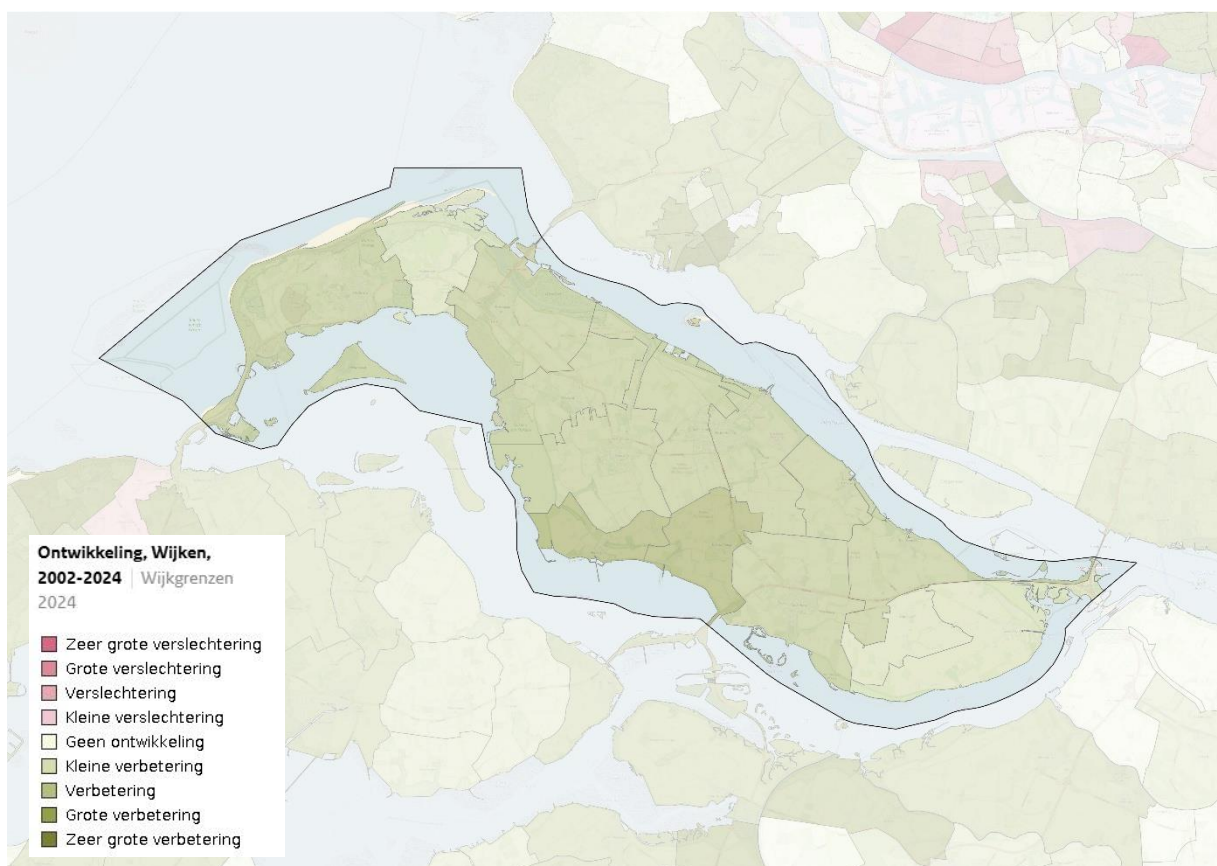
- **Het woningtekort**
Er bestaat een tekort aan betaalbare en passende woningen voor verschillende bevolkingsgroepen. De afgelopen jaren is het aanbod van koopwoningen sterk afgenomen en de vraagprijs voor woningen gestegen.
- **Voorzieningenniveau**
In de gemeente vormt het voorzieningenniveau een aandachtspunt. Met name met een vergrijzende bevolking worden voorzieningen in de buurt steeds belangrijker, omdat ouderen over het algemeen minder mobiel zijn.

4.5 Conclusie

- Het woningtekort dat landelijk speelt, zien we ook in Goeree-Overflakkee. Er bestaat een tekort aan betaalbare en passende woningen voor verschillende bevolkingsgroepen. Ook zijn de woningprijzen flink gestegen.
- De leefbaarheid verdient in een deel van de gemeente extra aandacht. Met name op het vlak van voorzieningen leven er zorgen bij inwoners.
- Door vergrijzing worden voorzieningen in de nabije omgeving steeds belangrijker vanwege de verminderende mobiliteit. De bereikbaarheid van voorzieningen wordt in de toekomst steeds belangrijker.

Figuur 13: Leefbaarheid per wijk (bron: Leefbarometer, 2024)

Figuur14: Ontwikkeling op wijkniveau van de leefbaarheid tussen 2002 en 2024 (bron: leefbarometer,2024)

5. Klimaatadaptatie

Veranderende weerpatronen leiden tot meer extremen, zoals hevige buien, droogte en natuurbranden. Daarnaast ontstaan nieuwe ziektes en plagen en neemt de biodiversiteit af. Daarom is de mate waarin de gemeente de veranderingen in het klimaat ervaart van invloed op de omgevingskwaliteit van een gemeente.

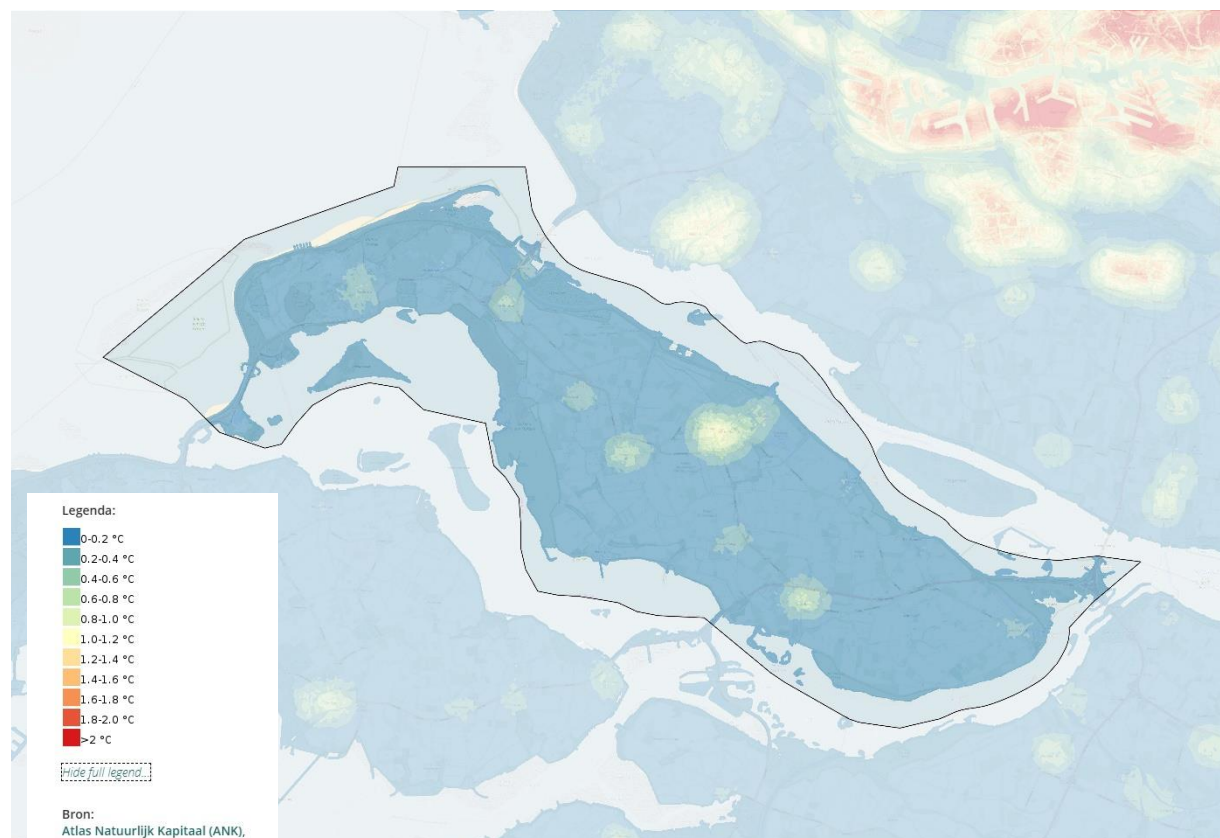
5.1 Hittestress

Inleiding

Hittestress is de lichamelijke reactie op een te warme omgevingstemperatuur. Door hittestress kan iemand zijn of haar lichaamstemperatuur niet langer goed reguleren. Gezondheidsproblemen die hiermee gepaard gaan zijn, huiduitslag, oververmoeidheid, nierfalen, beroertes en ademhalingsproblemen. Ook kan het zorgen voor agressief gedrag en verminderde arbeidsproductiviteit. Hittestress is vooral gevaarlijk voor oudere mensen met een kwetsbare gezondheid. Door klimaatverandering zullen er vaker zomerse (temperatuur hoger dan 25 graden) en tropische (temperatuur hoger dan 30 graden) dagen voorkomen. Dit kan zorgen voor meer gezondheidsschade door hittestress. Het stedelijk hitte-eiland effect, waarbij de temperatuur in stedelijk gebied een paar graden hoger ligt dan in het buitengebied, is hierbij ook van belang.

Huidige situatie

Figuur 15 toont het hitte-eiland effect in de gemeente Goeree-Overflakkee. Daaruit lijkt dat het op een warme dag in de bebouwde omgeving warmer is dan in het omliggende buitengebied, maar dit effect is beperkt. Het effect is in de bebouwde kom van Middelharnis / Sommelsdijk het grootst.

Figuur 15: Hitte-eiland effect (bron: ANK, 2017)

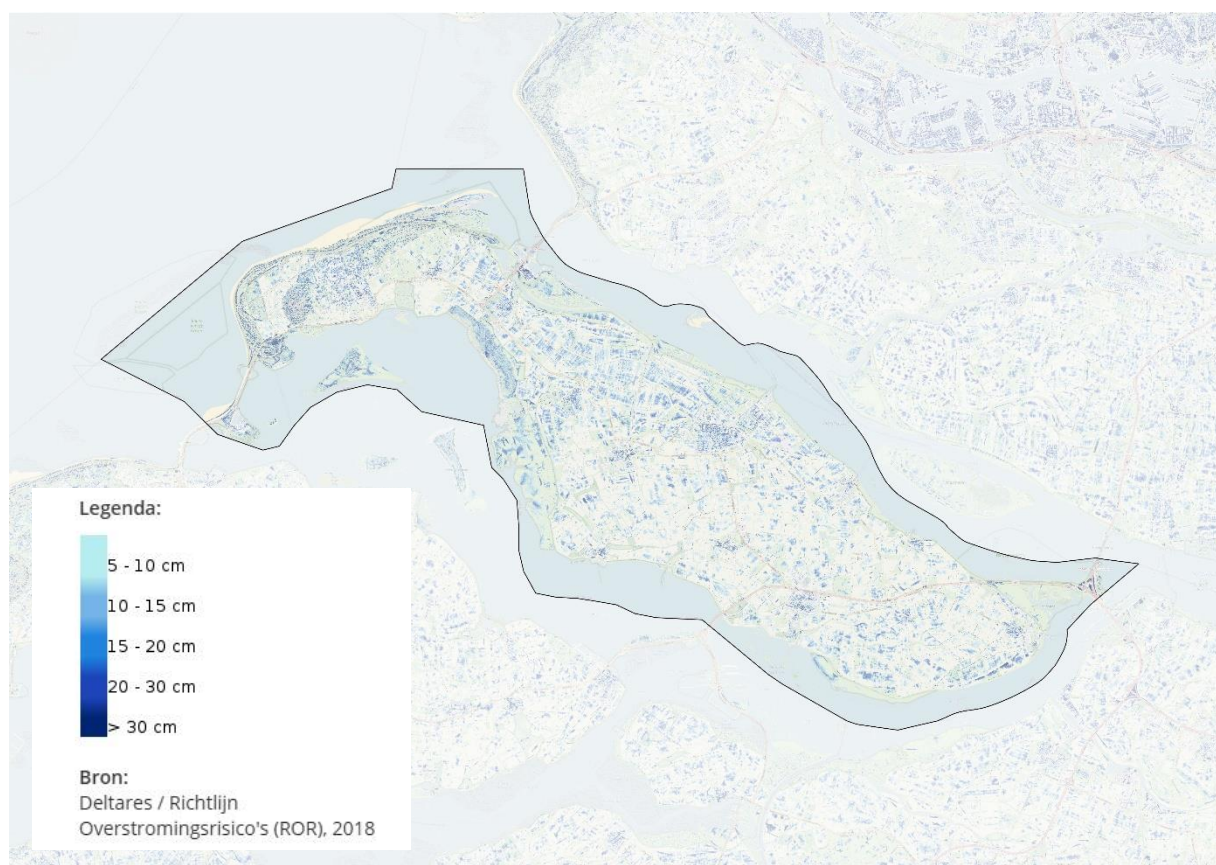
5.2 Wateroverlast

Inleiding

Klimaatverandering leidt tot pieken in de neerslag. Buien van 70 tot 140 mm zijn geen uitzondering meer in Nederland. Het gemeentelijke oppervlaktewatersysteem kan over het algemeen gemiddelde neerslaghoeveelheden verwerken. Bij extreme of langdurige neerslag ontstaan echter problemen: duikers raken verstopt en landbouwpercelen lopen onder water. Om een beeld te krijgen van de mogelijke wateroverlast is in de leefomgevingsfoto gekeken naar modellen waarin een voorspelling wordt gedaan over wateroverlast die kan ontstaan bij een bui van een bepaalde omvang.

Huidige situatie

Figuur 16 toont de wateroverlast in de gemeente Goeree-Overflakkee na een extreme bui (piekbui van 140 mm in 2 uur). Wateroverlast kan optreden als het water niet snel weg kan, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van verharding of een overbelasting van het riool. Door wateroverlast kunnen wegen in delen van het landelijk of stedelijk gebied minder begaanbaar worden. In de gemeente blijven de hoofdwegen overwegend goed begaanbaar. Lokaal ontstaan er echter wel knelpunten. De grootste knelpunten bij piekbuien zullen ontstaan op landbouwgronden. Daarnaast kennen bijna alle kernen wel straten waar bij hevige piekbuien wateroverlast zal ontstaan. Dit is voor de toekomstige inrichting van de dorpen een belangrijk aandachtspunt.

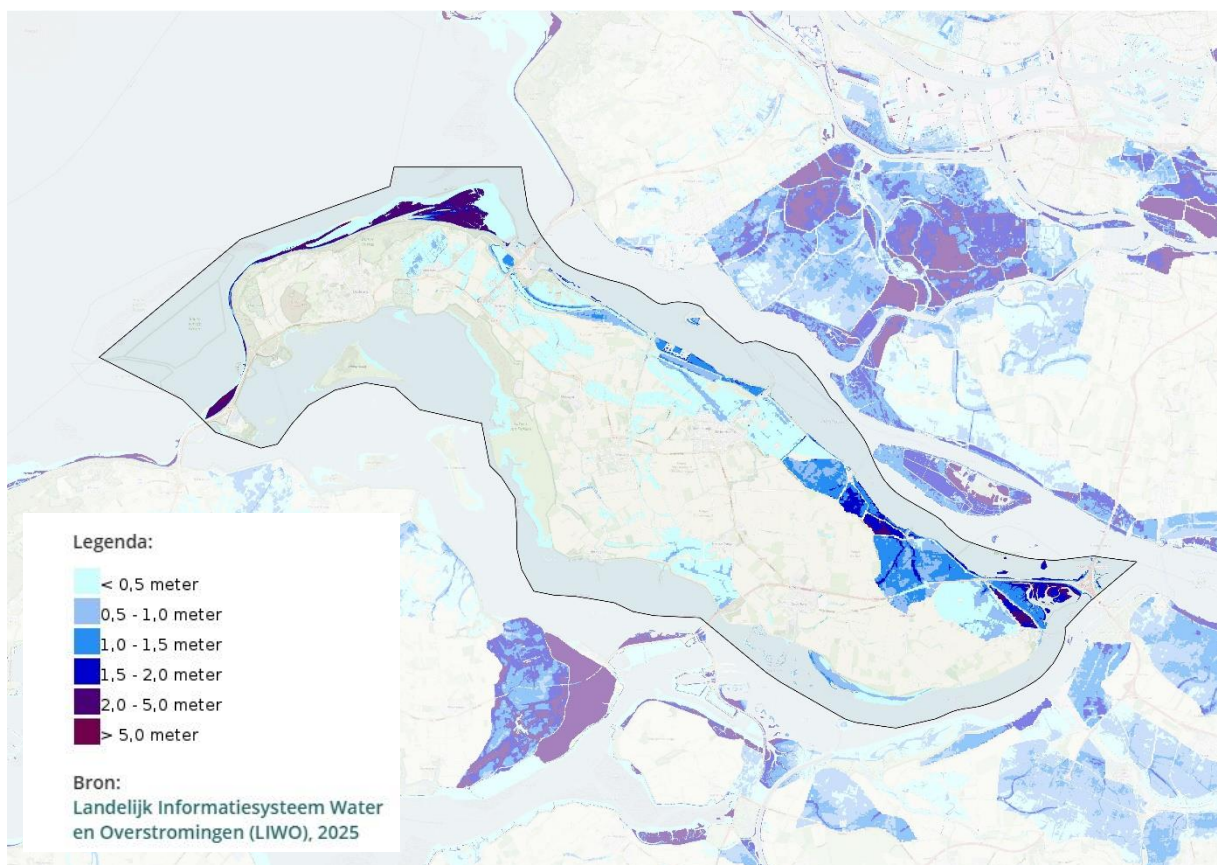

Figuur 16: Waterdiepte na piekbui van 140mm/2 uur (bron: ROR, 2018)

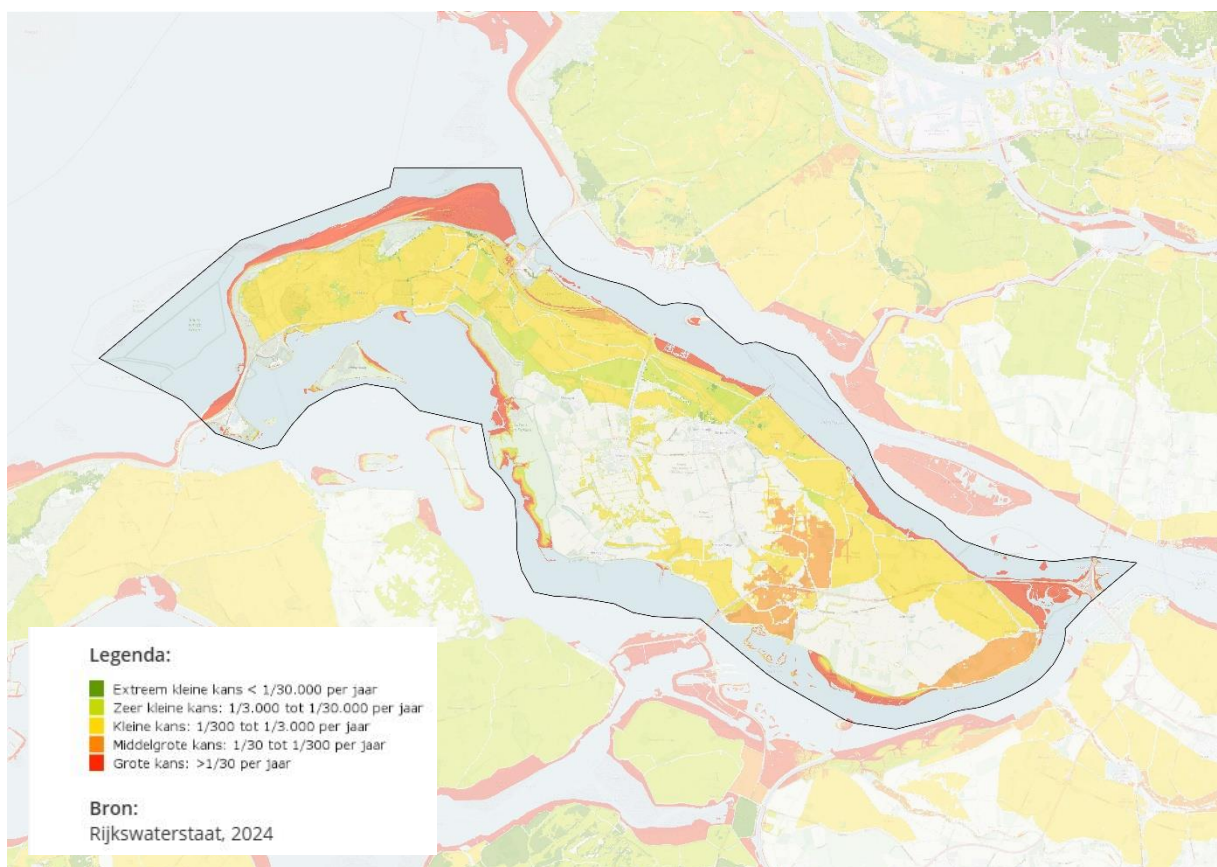
5.3 Hoogwaterveiligheid en overstromingsrisico

Inleiding

Door de stijging van de zeespiegel hebben we in de toekomst te maken met nieuwe risico's op dijkdoorbraken. Daarop kan worden ingespeeld door dijken te versterken of door in de ruimtelijke ordening rekening te houden met de meest gevoelige locaties. De hoogte van het water na een eventuele dijkdoorbraak heeft invloed op het effect van zo'n ramp. Om een beeld te krijgen van het risico op overstroming is in de leefomgevingsfoto

Figuur 14: Maximale waterhoogte bij dijkdoorbraak (bron: LIWO, 2025)

Figuur 13: Overstromingskans plaatsgebonden (bron: Rijkswaterstaat, 2017)

gekeken naar de overstromingskans op basis van modellen van Rijkswaterstaat. Daarnaast is gekeken naar de hoogte van het water als er een overstroming plaatsvindt. Dat laatste geeft een beeld van de impact die een overstroming zal hebben.

Huidige situatie

Bij een eventuele overstroming zal in de gemeente Goeree-Overflakkee de maximale waterhoogte aan de noordzijde van het eiland het hoogst zijn en dan met name in een gebied rond Den Bommel, Stad aan het Haringvliet en een gebied aan de oostzijde van Middelharnis. Op de kaart daaronder is te zien dat de overstromingskans wel klein is op een groot deel van het eiland. Ook op dit aspect liggen de grootste kansen, hoe klein ook, aan de noordzijde van het eiland. In veel gevallen gaat het om een kleine kans. Opvallend is dat het gebied ten noorden, oosten en zuiden van Oude-Tonge als nagenoeg enige deel op het eiland een middelgrote kans heeft op een overstroming. De meeste rode delen in figuur 13 betreffen slikken en schorren, die buitendijks liggen, dus daar is overstroming geen probleem.

5.4 Droogtestress

Inleiding

In de zomer kan de bodem zo ver uitdrogen, dat planten niet meer optimaal kunnen verdampen. Ze ondervinden dan droogtestress. Droogtestress komt vooral voor op bodems met een diepe grondwaterstand beneden het maaiveld en met een grove textuur, zoals grof zand. Kleigronden kunnen over het algemeen goed water vasthouden en hebben daardoor minder snel last van droogtestress. De WUR heeft op basis van modellen berekend waar droogtestress het grootst zal zijn. Deze gegevens gebruiken we in deze leefomgevingsfoto.

Figuur 15 : Risico droogtestress (bron: KWR water, 2017)

Huidige situatie

De grootste risico's op Goeree-Overflakkee zijn te vinden in de kop van Goeree. Dat is ook logisch, want hier bevinden zich zandgronden en hier ligt de grondwaterstand ook het laagst. Een belangrijk risico, dat het gevolg kan zijn van droogtestress zijn natuurbranden. In droge natuur kunnen makkelijk natuurbranden ontstaan. Met name zandgronden zijn gevoelig voor natuurbranden vanwege de over het algemeen lage grondwaterstanden en het bijkomend risico dat de bodem sneller uitdroogt (WUR, 2023). Het grootste deel van het eiland bestaat uit klei en daar is de droogtestress beperkt.

5.5 Trends en ontwikkelingen

In de gemeente Goeree-Overflakkee spelen verschillende ontwikkelingen die een invloed hebben op het thema 'Klimaatadaptatie'. De volgende ontwikkelingen spelen:

- **Klimaatverandering**

Klimaatverandering ontvouwt zich meer en meer. Naar de toekomst toe tekenen de ontwikkelingen zich meer en meer af. Dit betekent dat het warmer, droger of juist natter wordt. Dit heeft ook effecten in de omgeving, zoals wateroverlast op straat, een hoger natuurbrandrisico of meer hittestress in de kernen.

- **Klimaatadaptatie**

Om klaar te zijn voor de gevolgen van het veranderende klimaat zet de overheid, waaronder de gemeente Goeree-Overflakkee, in op klimaatadaptatie. In de openbare ruimte wordt meer ruimte voor groen en blauw gemaakt.

5.6 Conclusies:

Klimaatverandering geeft een aantal belangrijke aandachtspunten voor Goeree-Overflakkee. Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, droogtestress, droogtegevoeligheid, natuurbrandrisico en hittestress toe. Dit heeft negatieve gevolgen voor zowel de inwoners als de aanwezige flora en fauna. Wel zet de overheid in op klimaatadaptatieve maatregelen om beter bestand te zijn tegen het veranderende klimaat.

De gemeente kent relatief stenige dorpen (zie paragraaf 5). Daardoor kan het hitte-eiland effect toch toenemen ondanks dat dit probleem nu beperkt is. Droogtestress is eveneens beperkt aanwezig, maar vraagt op de kop van het eiland wel aandacht, met name vanwege brandgevaar. In de duinen zal de kans op natuurbranden stijgen.

Belangrijkste risico's voor de lange termijn liggen op het vlak van wateroverlast. Bij extreme neerslag kunnen lokaal knelpunten ontstaan.

6. Natuur, biodiversiteit en groen in de kern

De biodiversiteit is een belangrijk onderdeel in de omgevingskwaliteit. Niet alleen dragen mooie natuurgebieden bij aan de woonkwaliteit van mensen, ze zijn essentieel is het voortbestaan van soorten. Een goed functionerend ecologisch systeem zorgt bovendien voor een weerbare leefomgeving, die beter bestand is tegen plagen of weersextremen. Groen in de kern kan een bijdrage leveren aan de biodiversiteit, maar is bovendien belangrijk voor de woonkwaliteit van mensen en draagt bij aan klimaatadaptatie.

6.1 Natuurgebieden

Inleiding

Nederland kent twee soorten beschermde natuurgebieden: Natura 2000-gebieden en Natuur Netwerk Nederland (NNN) gebieden. Deze gebieden zijn verschillend in de mate waarop deze beschermd worden. Natura 2000-gebieden worden op Europees niveau beschermd via de Habitat- en Vogelrichtlijn met als doel de kwaliteit van deze gebieden in stand te houden of te verbeteren. Hierdoor is men zeer beperkt in het soort activiteiten dat in en rondom deze gebieden mag plaatsvinden. Voor Natura 2000 zijn instandhoudingsdoelen ingesteld. Om die te bereiken worden ze beschermd tegen invloeden van buitenaf. Een belangrijke invloed is de depositie van stikstof. Stikstofdepositie wordt in Nederland met name veroorzaakt door de uitstoot van de industrie, autoverkeer en de veehouderij.

Aanvullend aan het Natura-2000 netwerk zijn ook andere gebieden aangewezen als beschermde natuurgebied. Zij vallen binnen het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Om een beeld te krijgen van de invloed van natuurgebieden op ontwikkelingen op het eiland en op de kwaliteit van natuurgebieden is gekeken naar de kenmerken van de Natura 2000 gebieden, de gevoeligheid voor stikstofdepositie en de mate waarin de maximaal aanvaardbare depositie wordt overschreden.

Huidige situatie

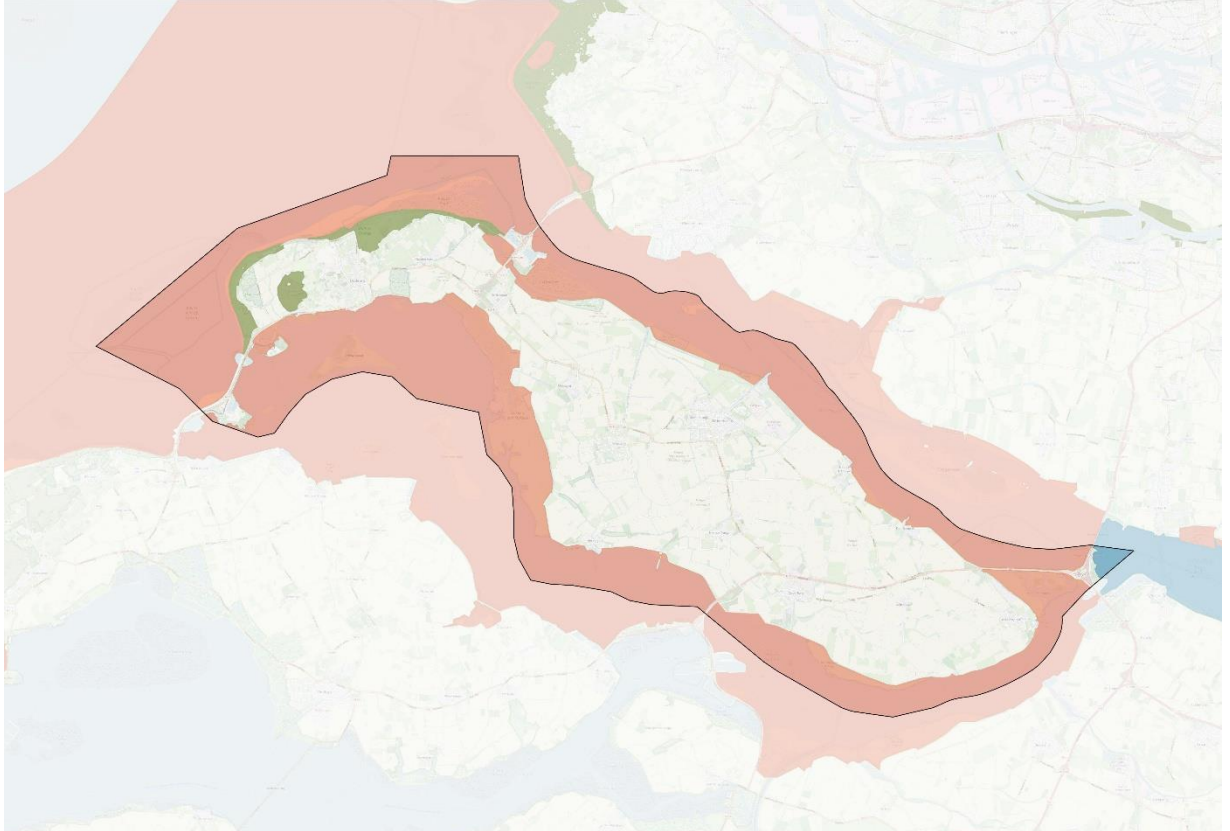
Goeree-Overflakkee wordt omgeven door Natura 2000 gebieden. Alle wateren rond het eiland en enkele grotere natuurgebieden binnendijks vallen in deze Natura 2000. Het betreft de gebieden:

- Duinen Goeree en Kwade Hoek
- Haringvliet
- Grevelingen
- Krammer-Volkerak
- Hollands Diep.

De beschermde natuurgebieden Goeree-Overflakkee zijn over het algemeen grotere en aaneengesloten natuurgebieden zoals de duinen, gorzen en slikken (waaronder de Slikken van Flakkee, de Hellegatsplaten en het Zuiderdiep). De kreken en havenkanalen vormen op het eiland zelf belangrijke ecologische verbindingzones die het eiland dooraderen. De duinen worden gekenmerkt door hun overgangen zoals van nat naar droog, van zilt naar zoet, van kalkrijk naar kalkarm en van voedselrijk naar voedselarm. De hoge mate van dynamiek zorgt voor een rijke variatie aan verschillende natuurtypen (oftewel successiestadia). Voorbeelden hiervan zijn de begroeiide strandduinen, open duinen, duinheide, -bossen en -valleien. Dit maakt dat de duinen ook een belangrijke broed- en rustplek zijn voor zeevogels. Verder zijn ze ook van belang voor bijzondere flora en fauna zoals mossen, kranswieren, varens, paddenstoelen, dagvlinders, amfibieën en kleinere zoogdieren.

De kreken zijn belangrijk voor de groenblauwe dooradering van het binnendijkse landschap. Ze functioneren als ecologische verbindingzones. Water- en landdieren kunnen zich namelijk langs deze waterlopen verplaatsen in en rondom het eiland. De kreekgraslanden en rietkragen langs de kreken zijn tot slot ook fijne broedplekken voor vogels.

Door de aanleg van nieuwe verbindingen, wordt voorkomen dat natuurgebieden geïsoleerd raken, zodat plant- en diersoorten zich makkelijker kunnen verspreiden over Nederland. Plannen en projecten mogen in principe niet plaatsvinden in NNN-gebied als deze een negatief effect hebben op de natuurlijke waarden van het gebied, tenzij er sprake is van een zwaarwegend belang waarvoor geen alternatief is. Ook aantasting van de ecologische waarden en kenmerken in het NNN door ontwikkelingen buiten het NNN moet waar mogelijk worden beperkt en overblijvende effecten gecompenseerd. Doel van deze bescherming en het aanleggen van nieuwe verbindingen is het vergroten van de biodiversiteit.

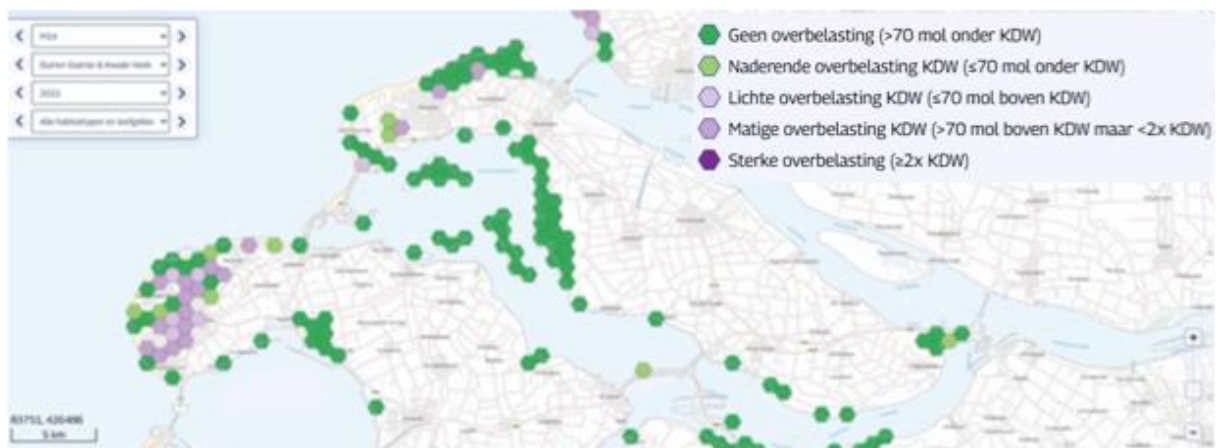
Figuur 16: Natura2000-gebieden (bron: Provincie Zuid-Holland, 2025)

In figuur 16 is opgenomen hoe stikstofgevoelig de Natura 2000 gebieden op Goeree-Overflakkee zijn. De meest stikstofgevoelige natuurgebieden bevinden zich in het duingebied aan de westzijde van de gemeente. Dit zijn de duinen van Goeree en Kwade Hoek. Het gebied bestaat uit een overgang van kwelders naar strandvlaktes. Het is een afwisselend en dynamisch gebied met primaire duinvorming, slikken, schorren, valleien en duinstruweel. Met de kalkarme en/of heischrale delen van de duinen en de vochtige duinvalleien zijn ecologisch het meest gevoelig voor stikstof. Op onderstaande kaart is te zien dat de duinen in zijn geheel kwetsbaar zijn, maar de Westerduinen en het noordwestelijke deel van de duinen van Goeree het meest stikstofgevoelig. Ook de Grevelingen vormen een belangrijk natuurgebied. Zowel de eilanden in de Grevelingen als de uitgestrekte schorren en slikken kennen stikstofgevoelige habitats. Op de eilanden bevinden zich uitgestrekte soortenrijke duinvalleien met zilte pioniersgemeenschappen. Op de schorren en slikken is eveneens de zilte begroeiing stikstofgevoelig.

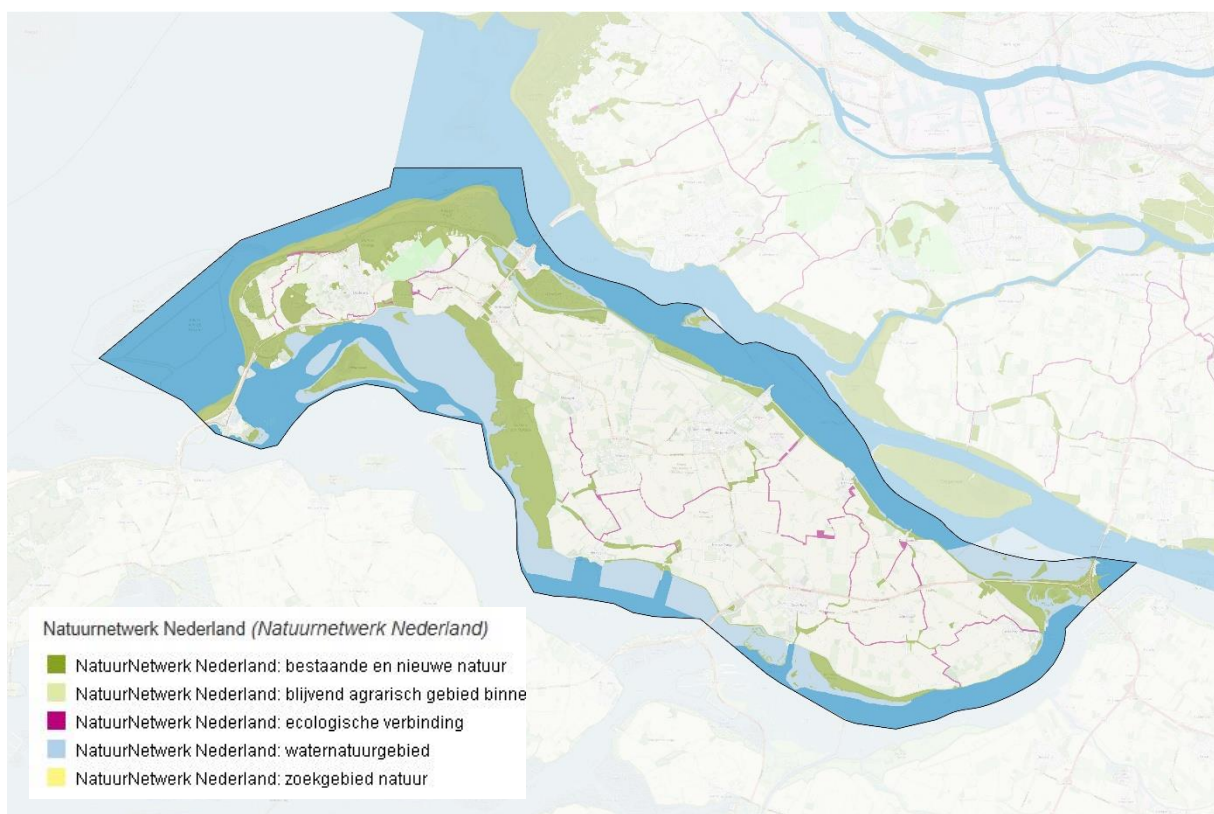

Figuur 17: stikstofgevoeligheid van natuurgebieden op Goeree-Overflakkee (<https://monitor.aerius.nl/monitor/basisgegevens?>)

Op onderstaande kaart is te zien welke natuurgebieden daadwerkelijk een overschrijding kennen in stikstofdepositie. Daaruit blijkt dat niet alle natuurgebieden volledig overbelast zijn. De meest belaste delen van de stikstofgevoelige natuurgebieden vormen delen van de Westerduinen bij Ouddorp en delen van de duinen van Goeree ten noorden van Ouddorp.

Figuur 18: beeld van de stikstofbelasting op natuurgebieden op Goeree-Overflakkee

Figuur 19: NNN-gebieden (bron: Provincie Zuid-Holland, 2025)

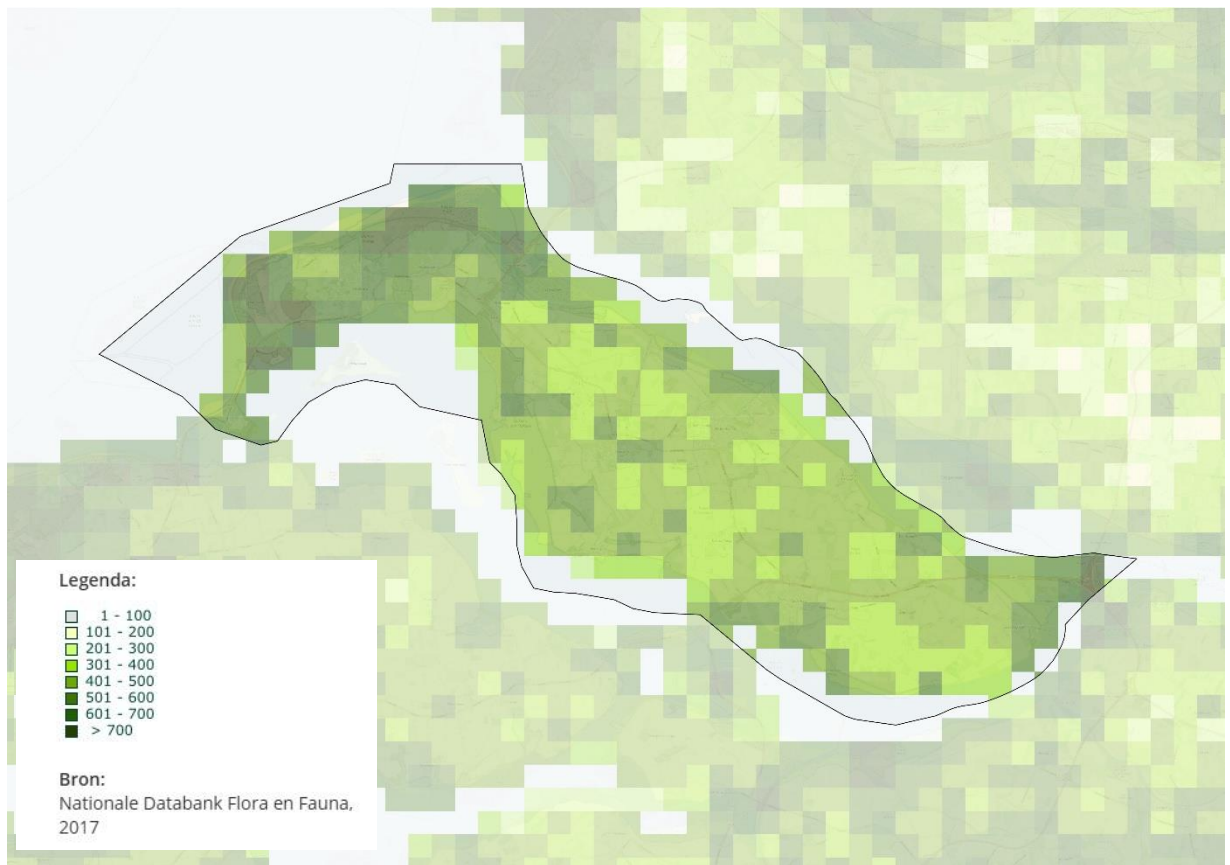
6.2 Biodiversiteit

Inleiding

Biodiversiteit wordt gedefinieerd als de hoeveelheid soorten (flora en fauna) die zich in een gebied bevinden. Het is belangrijk voor mens en natuur om een grote verscheidenheid aan soorten te hebben, omdat elke soort zijn eigen rol in een ecosysteem vervult. Hoe meer soorten er verdwijnen uit een gebied, hoe groter de kans dat een ecosysteem disfunctioneert. Bovendien heeft een grote biodiversiteit een dempende werking op plagen, vervuiling en klimaatverandering. De biodiversiteit in Nederland staat steeds verder onder druk door het toedoen van de mens. Onder andere grootschalige landbouwpraktijken, vervuiling door de industrie en toenemende verstedelijking zorgen ervoor dat de biodiversiteit steeds verder afneemt. In Nederland daalde tussen 1900 en 2000 het aandeel van populaties van inheemse planten- en diersoorten van 50 procent naar 15 procent van de oorspronkelijke biodiversiteit. Dat betekent dat er nog 15 procent van de oorspronkelijke biodiversiteit over is. Om een beeld te krijgen van de biodiversiteit is gekeken naar de geschatte soortendiversiteit op basis van gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna en meer specifiek naar de bijendiversiteit in Nederland.

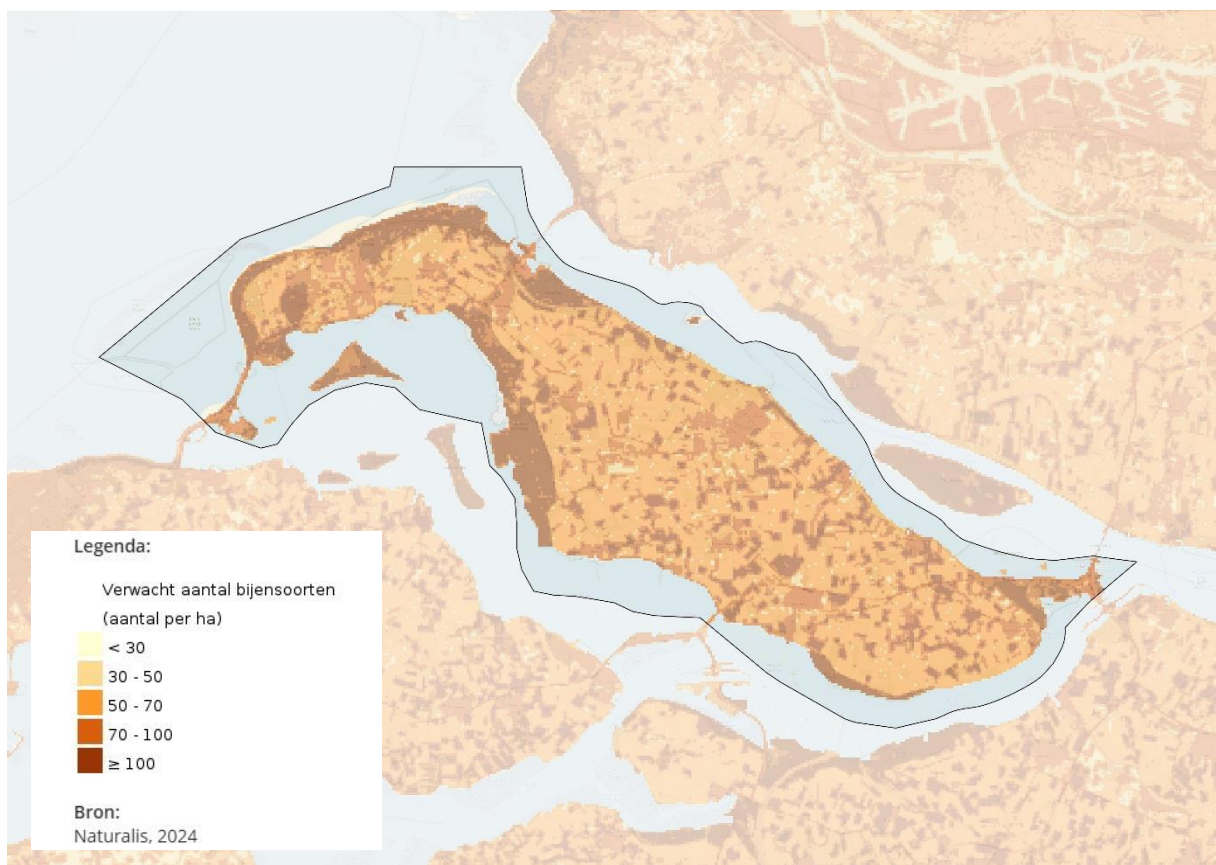
Huidige situatie

In figuur 20 staat de geschatte soortendiversiteit van de Rode-Lijstsoorten in Nederland per Kilometerhok weergegeven. Deze Rode Lijst is een overzicht van soorten die zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Hoe donkerder groen, hoe meer Rode-Lijstsoorten er in dat gebied voorkomen. Veel gebieden in Nederland kleuren lichtgeel of lichtgroen, zo ook een deel van de polders in het midden en oosten van het eiland. Daar komen relatief weinig soorten planten en dieren voor. In de kop van Goeree is de biodiversiteit hoger.

Figuur 20: Soortendiversiteit in Nederland (bron: nationale databank Flora en Fauna, 2017)

Bijen vormen een belangrijke indicator van de biodiversiteit, omdat veel soorten bijen afhankelijk zijn van specifieke plantensoorten. In de atlas voor de leefomgeving is een kaart opgenomen waarin de geschiktheid van het landschap voor bijen in beeld is gebracht (zie figuur 21). Waarnemingen van bijen vormen de basis van de kaart. Vervolgens is deze op basis van aannames over landgebruik, vegetatie en gegevens over het weer uitgebreid voor heel Nederland. Het toont hoeveel bijensoorten ergens kunnen leven als de situatie gunstig is. In een groot deel van Goeree-Overflakkee kunnen ongeveer 50 tot 70 bijensoorten leven. En in een aantal natuurgebieden aan de randen van het eiland is het aantal hoger. Vergeleken met de provincie Zuid-Holland als geheel en de buurgemeenten ligt het aantal bijen wat hoger.

Figuur 21: Bijendiversiteit in Nederland (bron: Naturalis 2024)

6.3 Groen binnen de kern

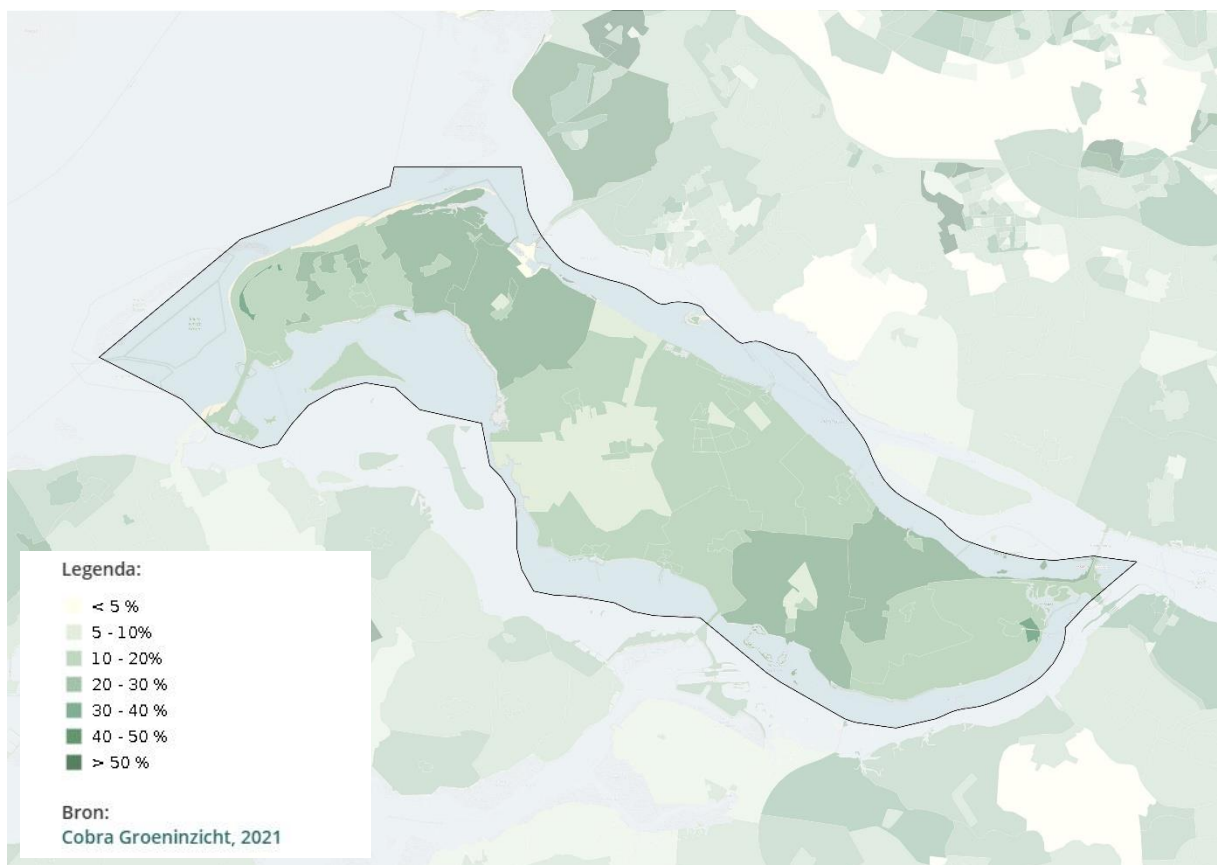
Inleiding

Het groen in de kernen speelt een belangrijke rol bij een klimaatbestendige inrichting. Groen biedt veel kansen om wateroverlast te verminderen, gebieden te verkoelen en droogte tegen te gaan. Om een beeld te krijgen van het groen in de kern is in deze leefomgevingsfoto gekeken naar de percentages groen en naar de boomkroonbezetting in de dorpen en wijken van de gemeente.

Huidige situatie

Door het omvangrijke buitengebied is een groot deel van de gemeente natuurlijk vrij groen. Binnen de kernen is dat anders. De hoeveelheid grijs (bebouwing) per buurt in de gemeente is weergegeven in figuur 23. Hier komen percentages grijs voor van 50 – 70%. De meer versteende buurten en wijken zijn meer kwetsbaar voor de gevolgen van extreme neerslag, droogte en hitte, doordat door verstening neerslag maar beperkt in de bodem kan infiltreren, wat tot droogte én wateroverlast kan leiden. Daarnaast kan op warme dagen de gevoelstemperatuur door het vele grijs op sommige plekken een stuk hoger worden.

Een andere kaart die een goede indicatie kan geven is de kaart met de boomkroonbezetting van wijken en buurten (zie figuur 22). Een boomkroonbezetting van 30% is een indicatie dat er voldoende schaduwwerking aanwezig is, waardoor je ook bij grotere hitte buiten kunt lopen. Uit de kaart blijkt dat veel dorpen een lage boomkroonbezetting en relatief veel grijs kennen. Meest opvallend zijn enkele wijken in Middelharnis, Sommeldijk en Oude-Tonge waar het percentage lager ligt dan 10%. De meest dorpen kennen een boomkroonbedekking van 10-20%. Op de kop van Goeree liggen de percentages boomkroonbedekking hoger.

Figuur 22: Hoeveelheid oppervlakte onder boomkroon per buurt (bron: Cobra Groeninzicht, 2021)

Figuur 23: Hoeveelheid grijs per buurt (bron: Cobra Groeninzicht, 2021)

6.4 Trends en ontwikkelingen

In de gemeente Goeree-Overflakkee spelen verschillende ontwikkelingen die een invloed hebben op het thema 'Natuur'. De volgende ontwikkelingen spelen:

- Meer aandacht voor natuurwaarden in het agrarisch gebied
Intensivering van de landbouw heeft in het verleden geleid tot een vermindering van de biodiversiteit in het buitengebied. Dit komt onder andere door schaalvergroting, het verdwijnen van landschapselementen, bestrijdingsmiddelen, verdroging en vermessing. In de komende jaren gaat er veel veranderen in het agrarisch gebied, met name om de stikstofdoelen te halen.
- Opkomst van natuurinclusieve landbouw
Natuurinclusiviteit is een manier van de ruimte inrichten die steeds meer vaste voet aan de grond krijgt. Op verschillende vlakken kan natuurinclusief gehandeld worden, zoals binnen de landbouw of binnen de woningbouw. Door bij de keuze van de manier van (her)bouwen, beplanting en het type maai-beheer rekening te houden met de meerwaarde voor ecologie kan veel winst behaald worden. Uitgangspunt is dat het ruimtegebruik bijdraagt aan de lokale biodiversiteit.
- Invasieve soorten
Invasieve soorten zijn soorten die niet van oorsprong in Nederland leven, maar hier zich vestigen doordat ze binnen gebracht zijn door mensen. Dit kan op verschillende manieren gebeuren, zoals huisdieren of het meekomen met producten. Inheemse soorten worden verdrongen door invasieve soorten en belemmeren zo het voortbestaan van de oorspronkelijke flora en fauna. Voorbeelden zijn de Japanse duizendknoop en de watercrassula.
- Veel aandacht voor stikstof. De stikstofproblematiek staat structureel op de politieke agenda sinds de uitspraak van de Raad van State (2019) het Programma Aanpak Stikstof (PAS) ongeldig verklaarde. Daardoor dient Nederland nu aan de strengere stikstofnormen van de EU te voldoen. De Natura 2000 gebieden in Nederland worden beschermd tegen een te grote stikstofemissie. Dit is dus een belangrijke trend voor Goeree-Overflakkee, omdat de gemeente wordt omringd door Natura 2000 gebieden. Deze opgave raakt o.a. de ontwikkeling van de landbouw en de bouw (van o.a. woningen).
- Achteruitgang biodiversiteit zet door maar remt wel af.
Afgelopen 40 jaar is de biodiversiteit in Nederland sterk afgenomen. Per soort verschilt dit wel. Voor typische agrarische soorten is sprake van afnames tot 60% (PBL: monitor duurzaam Nederland). Voor vlinders geldt sinds 1992 een afname van 40% (vlinderstichting). Volgens het CPB en de PBL verloopt de achteruitgang van biodiversiteit afgelopen jaren langzamer doordat de milieudruk afneemt door milieumaatregelen. Ook het natuurareaal is verhoogd.

6.5 Conclusie

- Er is veel beschermde natuur aanwezig in de gemeente. Deze ligt met name rondom en op de randen van het eiland.
- De soortendiversiteit van de Rode-Lijstsoorten is vooral in de randen van het eiland en de kop van Goeree relatief hoog te noemen ten opzichte van de provincie Zuid-Holland.
- Het landbouwbeleid heeft in het verleden door onder andere schaalvergroting, het verdwijnen van landschapselementen, bestrijdingsmiddelen, verdroging en vermessing geleid tot een vermindering van de biodiversiteit. Op Goeree-Overflakkee is de biodiversiteit in de polders gemiddeld te noemen. De komende jaren wordt onder andere ingezet op een landelijke reductie van stikstof en gebruik van bestrijdingsmiddelen.
- De dorpen in de gemeente hebben relatief weinig groen.

7. Bodem, water en ondergrond

De bodem en het watersysteem vormen de basis van waaruit we onze gronden gebruiken. Waar we kunnen bouwen, landbouw kunnen (blijven) plegen en natuur versterken, hangt af van de (kwaliteit van de) ondergrond. In deze paragraaf wordt gekeken naar het watersysteem en de verzilting, drinkwaterbeschikbaarheid en de waterkwaliteit.

7.1 Watersysteem en verzilting

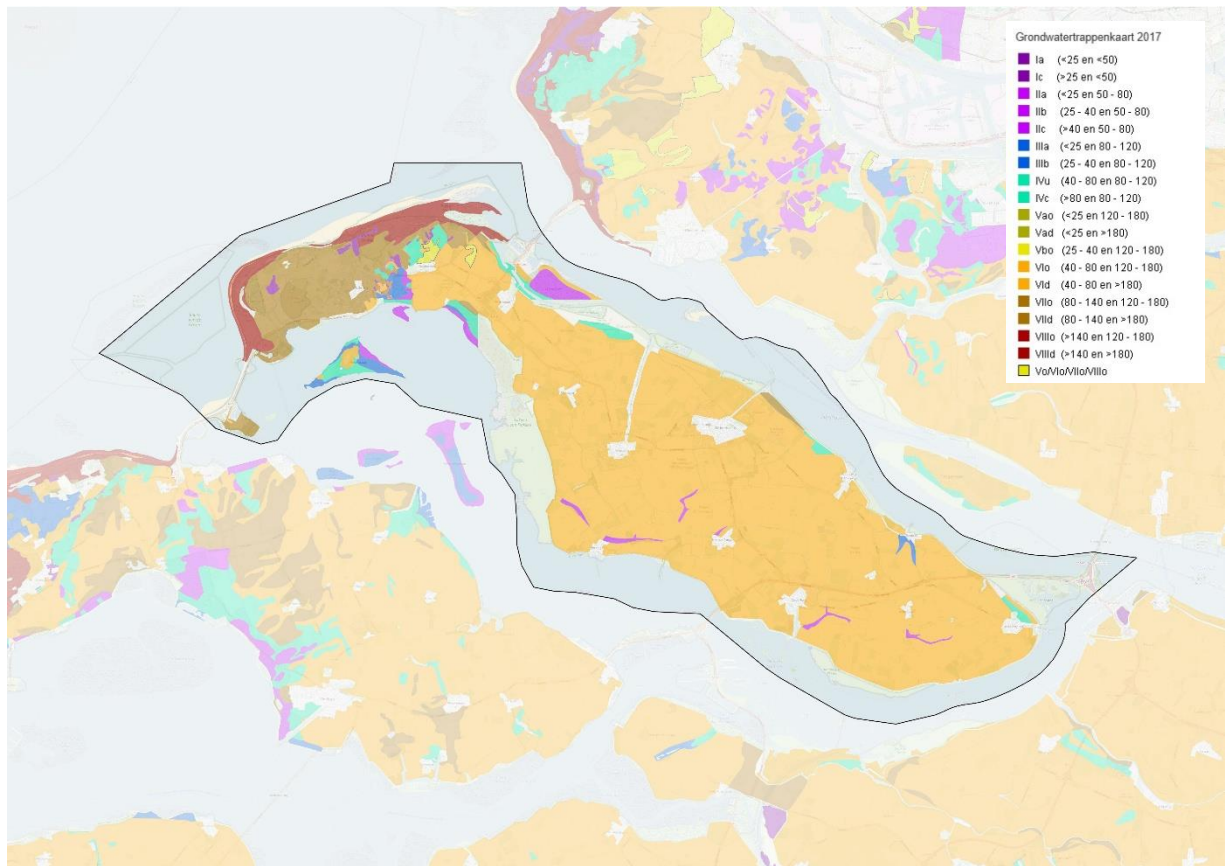
Inleiding

Het watersysteem in Nederland is grotendeels een gecontroleerd systeem, waarbij grondwaterstanden kunstmatig op een bepaald niveau worden gehouden. Hierin wordt een balans gehouden tussen waterbeschikbaarheid enerzijds en de bewerkbaarheid voor de landbouw anderzijds. Een te hoge grondwaterstand zorgt ervoor dat agrariërs niet het land op kunnen met machines om het land te bewerken. In Goeree-Overflakkee speelt de verzilting van het grondwater ook een belangrijke rol in het watersysteem. Om een beeld te krijgen van het watersysteem en de verzilting is gekeken naar de grondwaterstanden en de verziltingsdruk op het eiland.

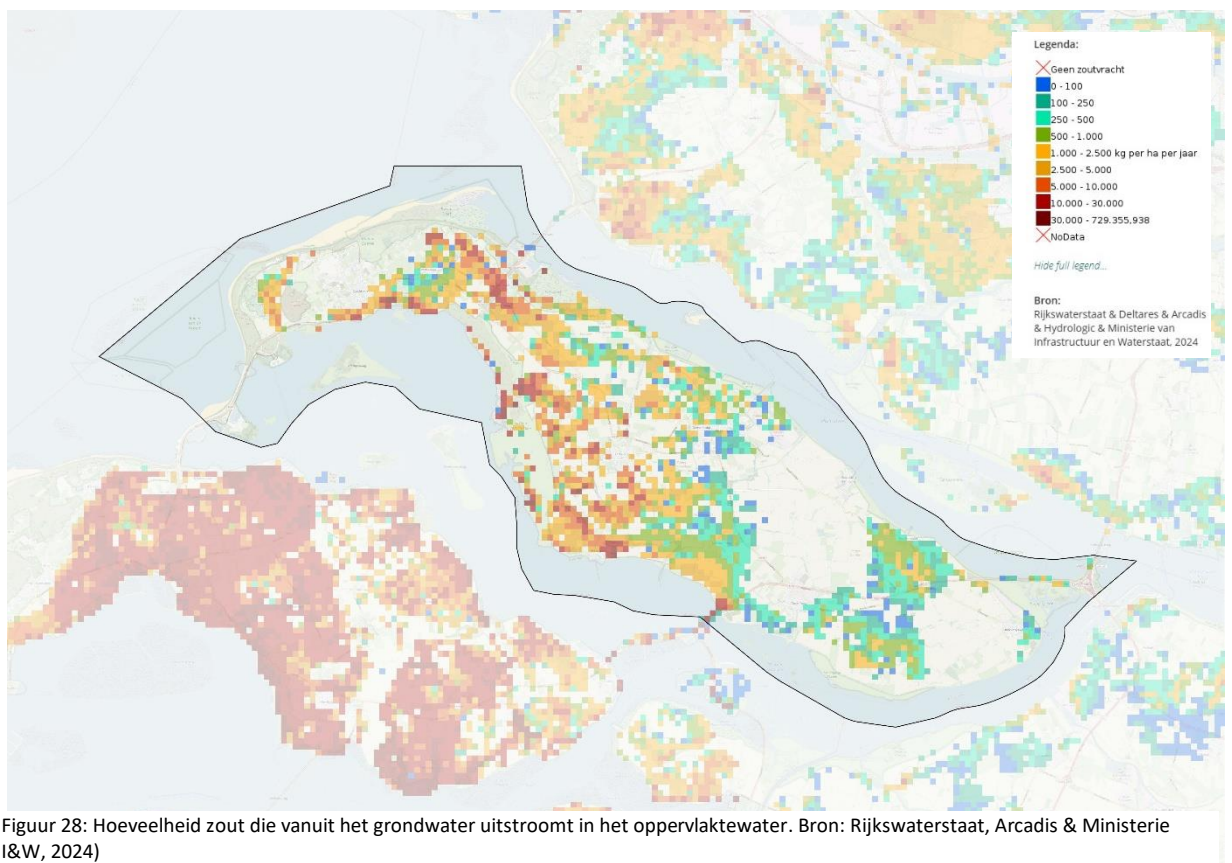
Huidige situatie

Het watersysteem op Goeree-Overflakkee is grotendeels een gecontroleerd systeem, waarbij de grondwaterstanden nauwkeurig op peil worden gehouden. Het grootste deel van het eiland heeft grondwaterstand VI. In de duinen van Goeree ligt de grondwaterstand heel diep (grondwaterstand VIII). Dat geeft ook aan dat dit gebied droogtegevoelig is.

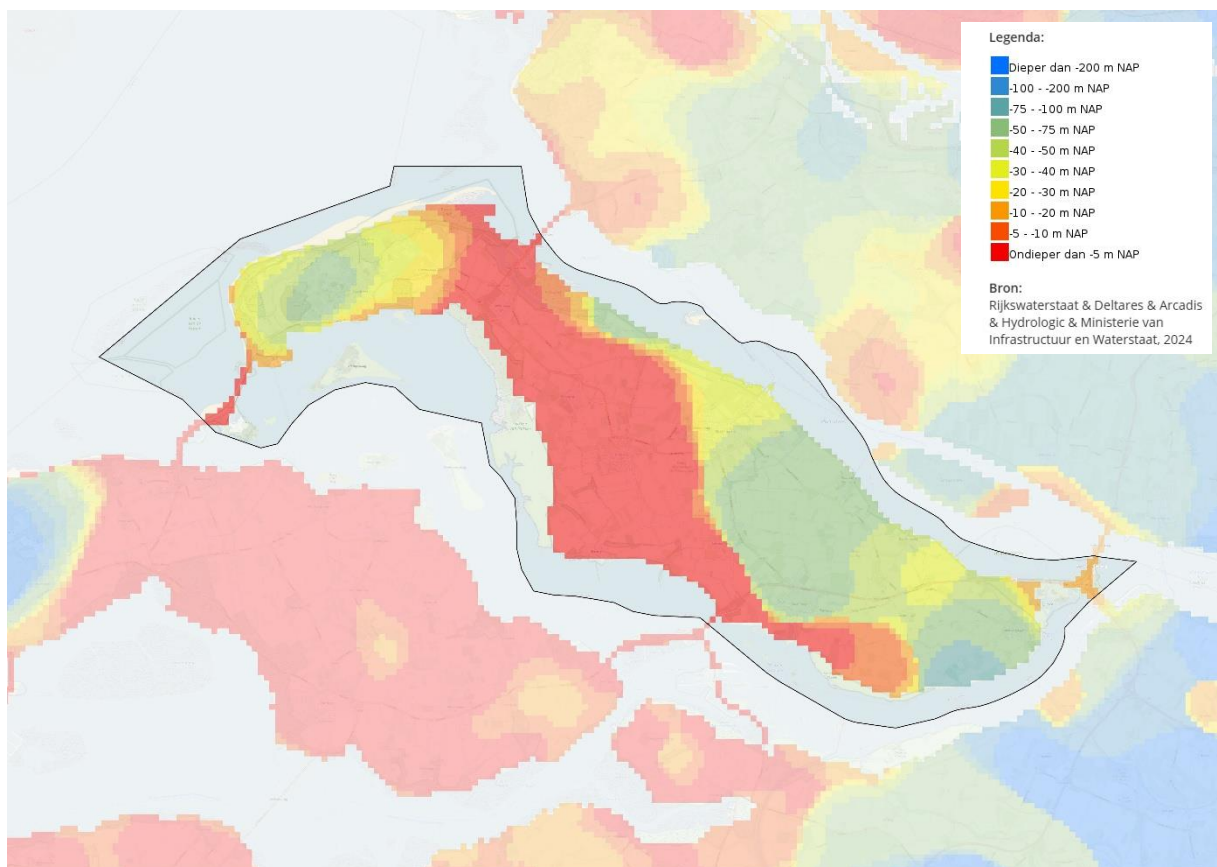
In de ondergrond van de polders in Goeree-Overflakkee is veel zout aanwezig. Door de waterdruk treedt zouthoudend grondwater uit in het oppervlaktewater. De sloten worden daardoor steeds zouter als de mens niet zou ingrijpen. Dit zorgt ervoor dat doorspoeling noodzakelijk is om landbouw te kunnen blijven uitoefenen op het eiland. Hiervoor zijn er enkele inlaten aangelegd die zoet water via een gemaal aanvoeren vanuit het Haringvliet. Het zoete water wordt daarna via een stelsel van sloten verdeeld zodanig dat de verdere verzilting van de polders kan worden ingeperkt. Wel maakt dit het watersysteem sterk afhankelijk van de aanvoer van zoetwater. Dit is helaas niet altijd gegarandeerd. Bij (extreem) lage rivierwaterstanden wordt het Haringvliet landinwaarts steeds brakker. Hierdoor kunnen niet meer alle inlaten gebruikt worden voor de aanvoer van zoetwater. Tot slot wordt op het eiland drinkwater geproduceerd in de duinen. Er is een inlaat en een waterleiding aangelegd waardoor er zoet water uit het Haringvliet gehaald kan worden voor de drinkwaterproductie.

Figuur 27: Grondwatertrappenkaart (bron: Provincie Zuid-Holland, 2017)

Figuur 28: Hoeveelheid zout die vanuit het grondwater uitstroomt in het oppervlaktewater. Bron: Rijkswaterstaat, Arcadis & Ministerie I&W, 2024)

Figuur 29: Ligging grensvlak tussen zoet en zout grondwater. Bron: Rijkswaterstaat, Arcadis & Ministerie I&W, 2024)

Figuur 30: Drinkwaterwingebieden (bron: RIVM, 2024)

7.2 Drinkwaterbeschikbaarheid

Inleiding

Drinkwaterbeschikbaarheid is afhankelijk van de beschikbaarheid van zoet water. De zoetwater aanvoer door rivieren fluctueert meer en wordt over het algemeen 's zomers lager. Om een beeld te krijgen van de zoetwaterbeschikbaarheid wordt in deze leefomgevingsfoto gekeken naar de ontwikkeling van drinkwaterproductie.

Huidige situatie

De Springertduinen in de kop van de gemeente zijn voor een gedeelte aangewezen als drinkwaterwingebied. Voor de productie van drinkwater ligt er een waterleiding vanuit het Haringvliet naar het gebied toe. Zoet water uit het Haringvliet wordt sinds 1972 aangevoerd voor de drinkwaterproductie. Ook loopt er een waterleiding van het gebied naar Schouwen-Duivenland via de Grevelingendam. Schouwen-Duivenland is namelijk voor haar drinkwater afhankelijk van de drinkwaterinfrastructuur op Goeree-Overflakkee. Op dit moment wordt in het gebied door Evidens jaarlijks maximaal 4,8 miljoen m³ aan drinkwater geproduceerd. Dit is een klein deel van de totale drinkwaterproductie in Nederland die 1158 miljoen m³ bedroeg in 2023. De drinkwaterproductie in Nederland is na een korte periode van afname tussen 2000 en 2015 weer aan het toenemen. Het gemiddeld huishouden consumeerde in 2021 128,1 l per dag. Er zijn geen specifieke gegevens voor huishoudens in gemeente Goeree-Overflakkee.

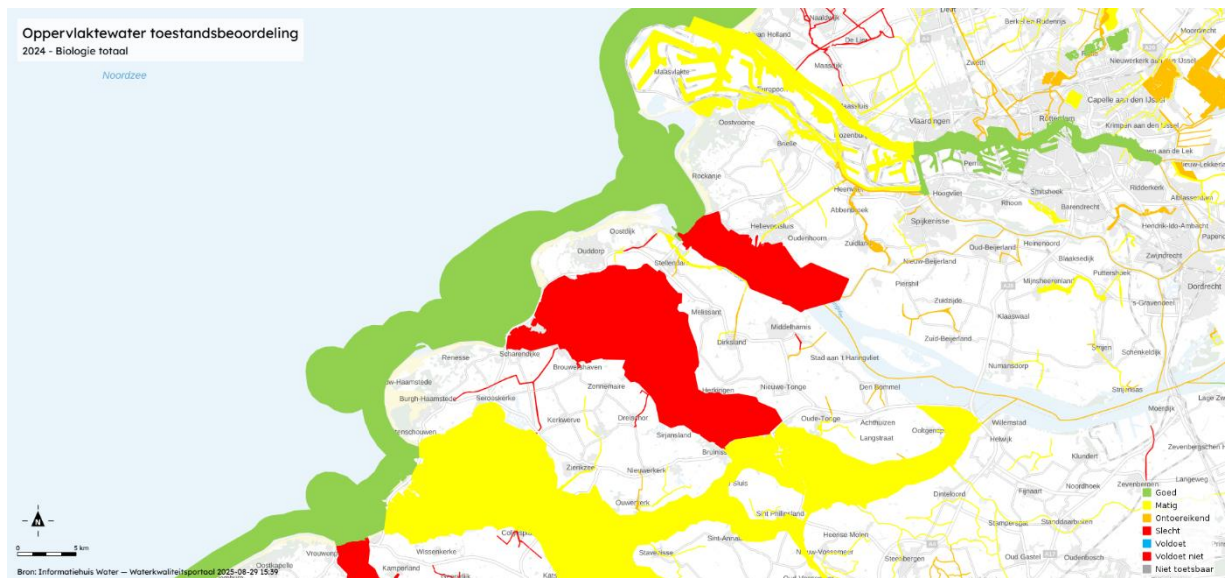
7.3 Waterkwaliteit

Inleiding

Waterkwaliteit is belangrijk vanwege de ecologische kwaliteit. Verontreinigingen kunnen het bodem- en waterleven negatief beïnvloeden en daarmee ook bodemvormende processen verstoren. Om een beeld te krijgen van de waterkwaliteit is gekeken naar de toestandsbeoordeling van de KRW- waterlichamen binnen de gemeente.

Huidige situatie

In de gemeente Goeree-Overflakkee zijn er verschillende oppervlaktewaters aangewezen als KRW- waterlichaam. Op het eiland zijn het enkele kreek, de zuiderdiepboezem, het havenkanaal van Dirksland en Goedereede. De Noordzee, het Grevelingenmeer en een deel van het Haringvliet zijn ook aangewezen als KRW- waterlichaam. De toestandsbeoordeling van al deze KRW-lichamen in 2024 is wisselend in de categorie biologie

Figuur 31: Toestandsbeoordeling van KRW-oppervlaktewaters op het gebied van biologie (bron: Informatiehuis Water, 2024)

totaal. Enkel de Noordzee krijgt een goede beoordeling. Het Haringvliet, het Grevelingenmeer het havenkanaal

van Goedereede en de afwatering van Middelharnis krijgen een slechte beoordeling. De rest van de KRW-waterlichamen in de gemeente krijgen een matige of ontoereikende beoordeling.

De toestandsbeoordeling in de categorie chemie totaal in 2024 laat zien dat de concentratie van minimaal één chemische stof wordt overschreden in alle KRW-waterlichamen van de gemeente. De meeste KRW-waterlichamen bevatten een te hoge concentratie aan twee of drie chemische stoffen. Het Haringvliet, de Boezem van Oude-Tonge, de afwatering van Den Bommel en de afwatering van het Oudeland van Middelharnis bevatten vier tot zes stoffen waar de concentratie ervan te hoog is.

Figuur 32: Toestandsbeoordeling van KRW-oppervlaktewateren op het gebied van chemie (bron: Informatiehuis Water, 2024)

7.4 Trends en ontwikkelingen

- Aandacht voor een vitaal bodem- en watersysteem

De voordelen van een vitaal bodem- en watersysteem worden steeds belangrijker. In november 2022 presenteerde het kabinet een beleidsprogramma, waarin het principe 'Water en Bodem sturend' is opgenomen. Het idee achter dit principe is dat ruimtelijke ontwikkelingen moeten passen bij wat het water- en bodemsysteem aankunnen, en niet andersom. Het beleidsprincipe is niet juridisch bindend, maar wordt door verschillende overheden wel steeds meer als uitgangspunt gebruikt.

- Aandacht voor de bodemkwaliteit

De bodemkwaliteit is in het verleden achteruitgegaan, en ook klimaatverandering versnelt de afbraak van organische stof in de bodem. Agrariërs kunnen door verandering in bedrijfsvoering een grote impact hebben op de vitaliteit van bodems. Ook heeft een toename van groen in stedelijk gebied een positieve invloed op de vitaliteit van de bodem.

- Druk op het grondwater

Tot 2015 nam het watergebruik per persoon af. In de afgelopen jaren is (voornamelijk in de droge zomers) het drinkwatergebruik toegenomen. Dit betekent dat er meer druk op de grondwater- en oppervlaktewaterlichamen waar water wordt gewonnen, komt te staan (VEWIN).

- Verbetering oppervlaktewaterkwaliteit door de Kaderrichtlijn Water (KRW)

Door middel van de KRW stuurt Europa op de kwaliteit van het oppervlaktewater in Europa. Het doel is dat in 2027 alle wateren een goede ecologische waterkwaliteit hebben. Deze wordt vooral bepaald door de biologische kwaliteit en daarnaast door relevante verontreinigende stoffen en de fysisch-chemische kwaliteit. Het is onwaarschijnlijk dat in Nederland de oppervlaktewaterkwaliteit op tijd op dit niveau is. Desalniettemin betekenen de maatregelen die in het kader van de KRW worden genomen dat de oppervlaktewaterkwaliteit toeneemt.

7.5 Conclusie

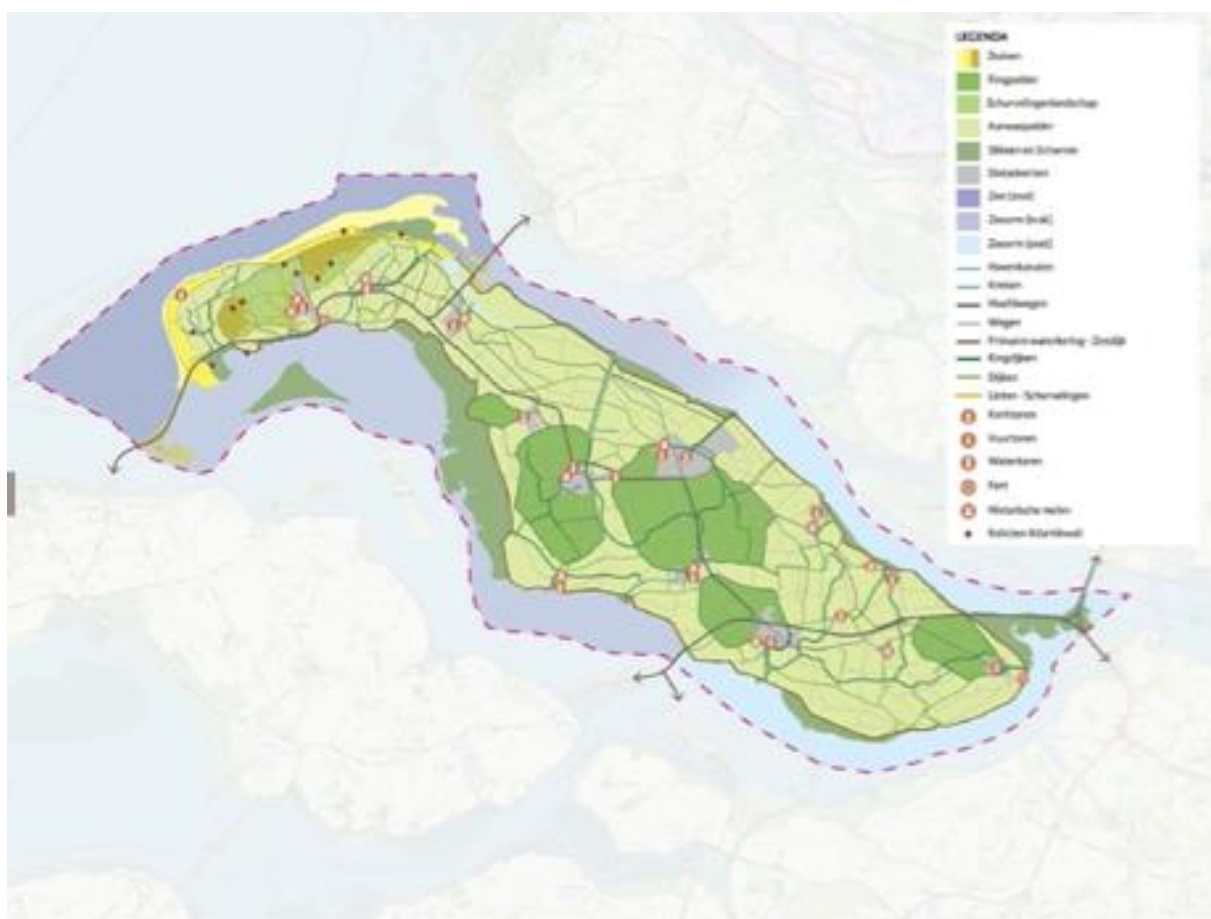
- De zilte druk in het grondwater onder de polders vragen veel aandacht in relatie tot de vermindering van de zoetwateraanvoer in delen van het jaar.
- De kwaliteit van het oppervlaktewater als gevolg van industrie en landbouw is een belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren.

8. Erfgoed en cultuurhistorie

Inleiding

De identiteit van een plek wordt mede bepaald door het verleden. Erfgoed en cultuurhistorische waarden zijn belangrijke onderdelen in het herkenbaar houden van kernen en landschappen. Daarvoor dienen we deze waarden niet alleen in beeld te hebben, maar ze ook mee te nemen in de ruimtelijke keuzes van de toekomst.

Om een beeld te krijgen van het erfgoed en de cultuurhistorie is in deze leefomgevingsfoto gekeken naar de kenmerken van het landschap, de bijzondere elementen, gebieden met aardkundige waarden en archeologische waarden.

Figuur 33. Overzicht van kwaliteiten op Goeree-Overflakkee (concept omgevingsvisie, 2025)

Huidige situatie

Het landschap

Het landschap van Goeree-Overflakkee bestaat in het kort uit vier zones met de (nieuwe en oude) entrees van het eiland en cultuurhistorische bakens. Aan de Noordzeekust liggen brede zandstranden en de (strand)duinen met daarachter schurvelingen en enkele strandpolders. Vervolgens zien we het gemaakte land dat bestaat uit dijken en kleipolders (ring & aanwaspolder). Buitendijks liggen slikken en schorren (met getijde natuur). Op het zand, langs dijken (bij oude kreekmondingen) en in polder zijn in de loop der tijd verschillende dorpskernen ontstaan.

Het landschap kenmerkt zich door een diversiteit aan (cultuurhistorische) kwaliteiten. Hierna lichten we deze kwaliteiten per polder toe.

Zandpolders: Op Goeree-Overflakkee vond de eerste bewoning plaats op de relatief veilige en hooggelegen strandwallen. Het ontgonnen gedeelte van het strandwallenlandschap wordt getypeerd door haar schurvelingen, zandwallen en elzenmeten. Schurvelingen zijn begroeide aarden afscheidingswallen met aan weerszijde een greppel. Dit maakt het schurvelingengebied een kleinschalig, besloten landschap dat van bijzondere cultuurhistorische, ecologische en landschappelijke waarde is.

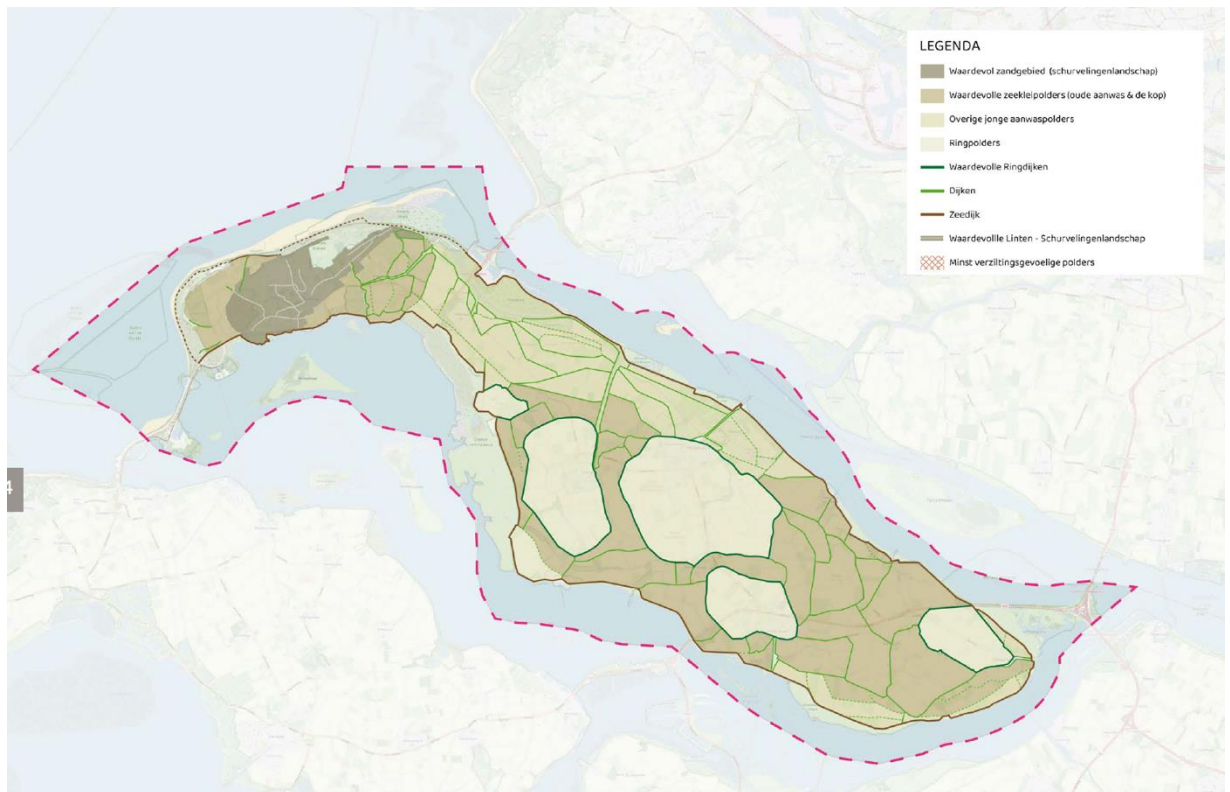
Ringpolders: Vanuit historisch perspectief zijn deze polders heel bijzonder, omdat hier het kleilandschap van Goeree-Overflakkee is ontstaan. Tegelijkertijd vonden hier de meeste stedelijke ontwikkelingen plaats. Belangrijk voor deze polders is het herkenbaar houden van de historische (groene) ringdijk. De niet-stedelijke delen zijn vaak bijzonder open en bieden weidse zichten.

Cultuurhistorisch waardevolle aanwaspolders: Dit zijn relatief kleine sikkelvormige polders die door aanslibbing en bedijking eeuwen geleden aan de ringdijkpolders zijn toegevoegd. Door de relatieve kleinschaligheid beleef je de polder optimaal, je ziet vaak in meerdere richtingen de groene dijken liggen. In meerdere aanwaspolders vinden we krekens of kreekresten.

Overige aanwaspolders: Een deel van de aanwaspolders heeft niet alle kenmerken van de cultuurhistorisch waardevolle aanwaspolders. Ze zijn deels al ingenomen door andere ontwikkelingen. Ook heeft een deel van deze polders geen groene dijken of krekens. Vaak omdat ze van een latere datum zijn. Met name aan de westkant van Overflakkee en in de 'hals' van het eiland (ten noorden van de Statendam) bevinden zich polders met minder bijzondere historische kenmerken.

Bijzondere elementen

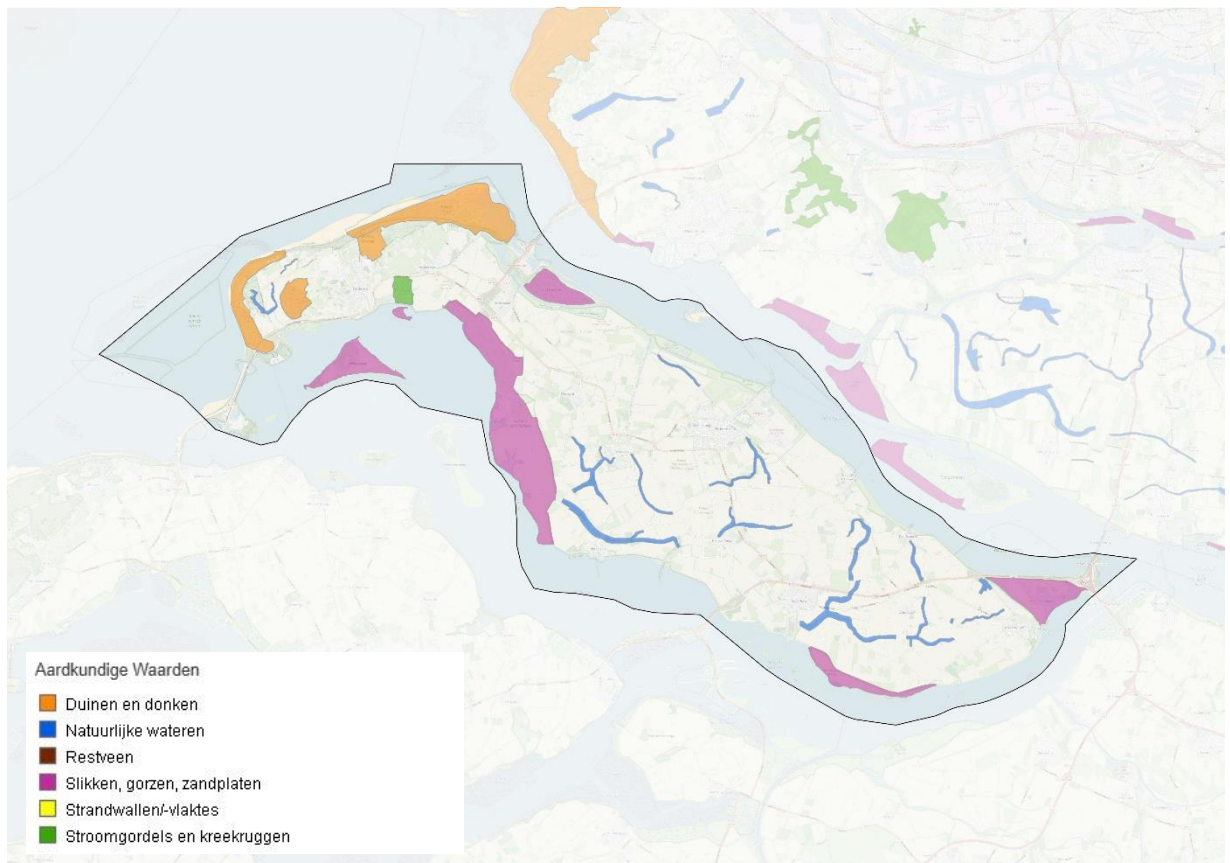
De gemeente kent naast bijzondere landschappen ook veel cultuurhistorisch waardevolle elementen. Zo beschikt de gemeente over maar liefst 14 havens, waarvan er tien in eigendom zijn van de gemeente. Nagenoeg elke kern beschikt dus over een eigen haven. De gemeente is op deze manier meer verbonden met het water dan welke gemeente ook. Een bijzonder fenomeen vormen ook de havenkanalen. Deze zijn ontstaan om havens bereikbaar te houden ondanks het steeds verder opslibbende land. Eveneens gekoppeld aan het water kenmerkt Goeree-Overflakkee zich door een reeks van cultuurhistorische bakens zoals vuurtorens. Ook kent elk dorp een of meerdere kerken, waarvan een aantal al bijzonder oud is. Zo stamt de kerk van Ouddorp uit vermoedelijk 1348. Een ander voorbeeld is die van Dirksland waarvan de basis uit 1416 stamt. Aan de oostzijde van de gemeente kent de gemeente een fort, Fort Prins Frederik. Deze is in 1811 gebouwd als onderdeel van de Zuiderwaterlinie. In 2018 heeft de gemeente het fort gekocht met als doel om het gebied weer op te knappen en de historie (weer) herkenbaar te maken.

Figuur 34. Overzicht van waardevolle polders op Goeree-Overflakkee op basis van rapport Marlies van Diest (concept omgevingsvisie, 2025)

Gebieden van aardkundige waarde

Er liggen verschillende gebieden van aardkundige waarde verspreid over de gemeente Goeree-Overflakkee. In de kop van het eiland zijn dit de duinen en een oude polder met kreekrelict. Over de rest van het eiland ligt een aantal kenmerkende natuurlijke wateren. Dit zijn restanten in het open nieuwland van het voormalige krekensysteem. Verder is buitendijks een aantal (voormalige) slikken en schorren aangewezen als gebieden van aardkundige waarde.

Figuur 35: Gebieden van aardkundige waarde (bron: Provincie Zuid-Holland, 2025)

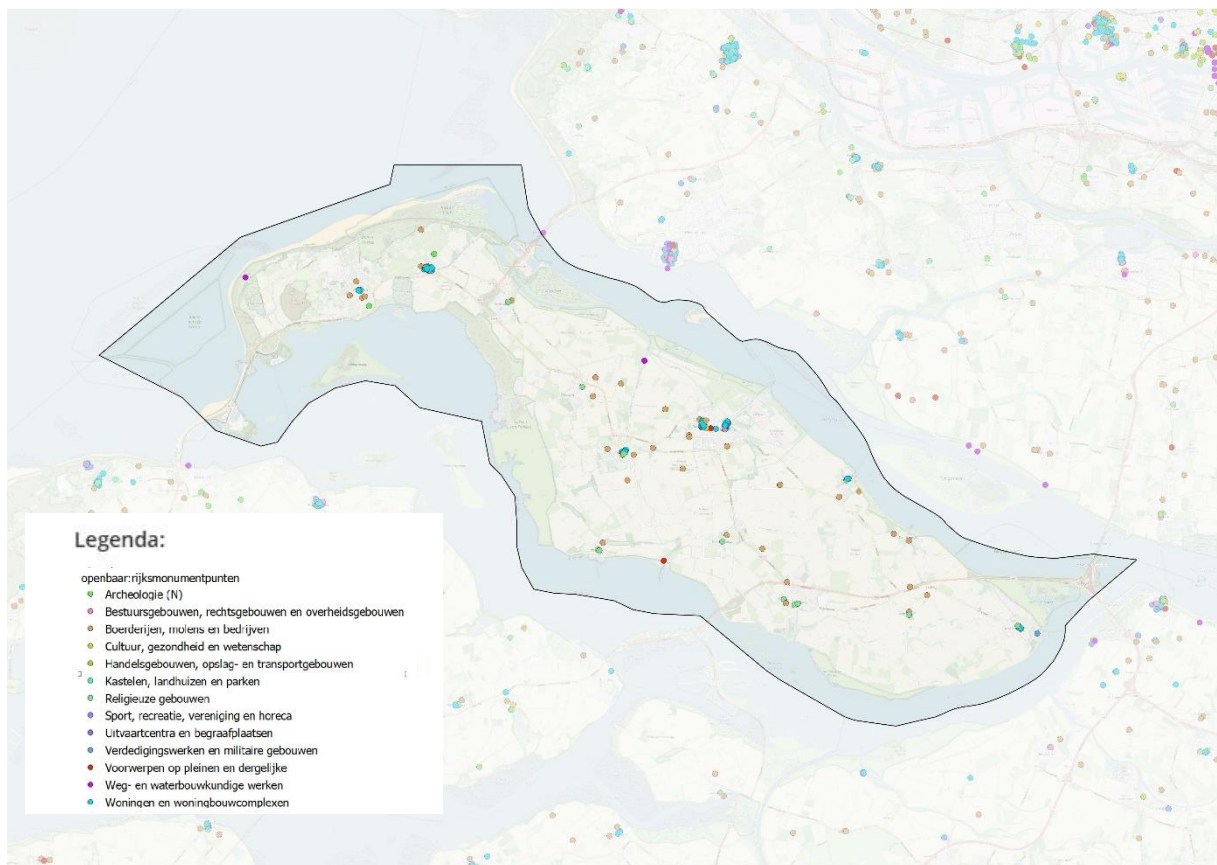
Gebieden met archeologische waarden

De archeologische waarde in gemeente Goeree-Overflakkee is het hoogst in de kop van het eiland. Er zijn enkele plekken nabij Ouddorp en Goedereede in de Archeologische Monumentenkaart 2014 opgenomen als terrein van (zeer) hoge archeologische waarde. Dit zijn bijvoorbeeld Kasteelterrein Spreeuwestein, de Schans en twee terreinen met sporen van bewoning die teruggaan naar de Romeinse tijd.

Daarnaast zijn er nog twee terreinen bij het fort Prins Frederik in Ooltgensplaat aangewezen die een (zeer) hoge archeologische waarde hebben.

Figuur 36: Archeologische monumentenkaart (bron: Rijksdienst Cultureel Erfgoed, 2014)

Figuur 37: Rijksmonumenten (bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2023)

Rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten

In de gemeente Goeree-Overflakkee liggen verschillende rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten. Van kerken, molens en boerderijen in het buitengebied tot diverse woningen op de zo typerende Voorstraten van de dorpen. Verder zijn de vuurtoren Westhoofd, de watertoren in Dirksland, Fort Prins Frederik en kasteelterrein Spreeuwenstein aangewezen als rijksmonument. Het beleid voor gemeentelijke monumenten is na de herindeling nog niet geharmoniseerd.

8.1 Trends en ontwikkelingen

- Toenemende aandacht voor cultuurhistorie. Er is meer maatschappelijke aandacht voor cultuurhistorie. Ook door de toegenomen integratie voor cultuurhistorie in andere beleidsterreinen (in landschapsbeleid, water- en bodembeleid) is cultuurhistorie prominenter geworden. Ook is er meer wet en regelgeving gekomen ter bescherming van erfgoed.

8.2 Conclusie

- De gemeente kent veel cultuurhistorische kenmerken, die over het algemeen ook goed beschermd zijn.
- Het landgebruik in de polders kan de contracten tussen en herkenbaarheid van de polders beïnvloeden.

9. Economie en werkgelegenheid

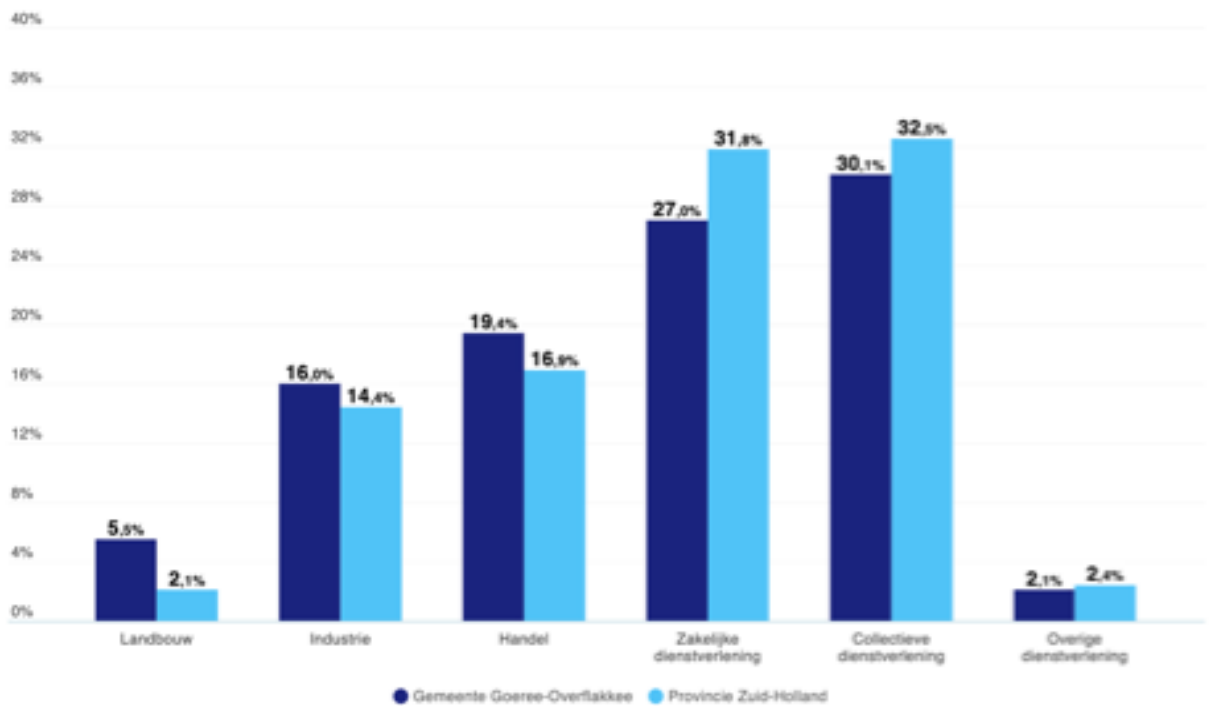
De binding van inwoners aan een plek is mede afhankelijk van de werkgelegenheid. In de leefomgevingsfoto wordt gekeken naar de werkgelegenheid en naar de behoefte aan bedrijventerreinen.

9.1 Werkgelegenheid en werkloosheid

Inleiding

Werkgelegenheid is belangrijk als onderdeel van de woonkwaliteit van een gemeente. Het bepaalt voor een deel de woonlocatiekeuze van inwoners. Bovendien zorgt het voor levendigheid en maatschappelijke betrokkenheid (vasthouden inwoners, sponsoring verenigingen). Bovendien zorgt werkgelegenheid ervoor dat mobiliteitsstromen beheersbaar kunnen blijven. Om een beeld te krijgen van de werkgelegenheid is in deze leefomgevingsfoto gekeken naar het aantal banen per sector en de werkloosheid ten opzichte van andere gemeenten.

Banen naar sector - Goeree-Overflakkee, %

Figuur 38: Het aantal banen naar sector in Goeree-Overflakkee en de provincie Zuid-Holland (CBS, 2024)

Huidige situatie

Goeree-Overflakkee kent een gevarieerde economie, bestaande uit industrie, allerlei vormen van zakelijke en collectieve dienstverlening, zorg, landbouw en recreatie en toerisme. Daarmee wijkt de werkgelegenheid op een aantal punten af van het gemiddelde in Zuid-Holland als geheel. In 2023 lag het aantal banen per 1.000 inwoners van 15-74 jaar op 582. Dit is lager dan het aantal banen per 1.000 inwoners in Zuid-Holland als geheel, waar het aantal 663 betrof. De werkloosheid is relatief laag. Deze ligt op 2,8 % en ligt in Zuid-Holland op 4,0%. Het aantal bijstandsuitkeringen ligt op 14 op 1.000 inwoners en is daarmee eveneens lager dan de provincie als geheel.

9.2 Behoeftte aan bedrijventerreinen

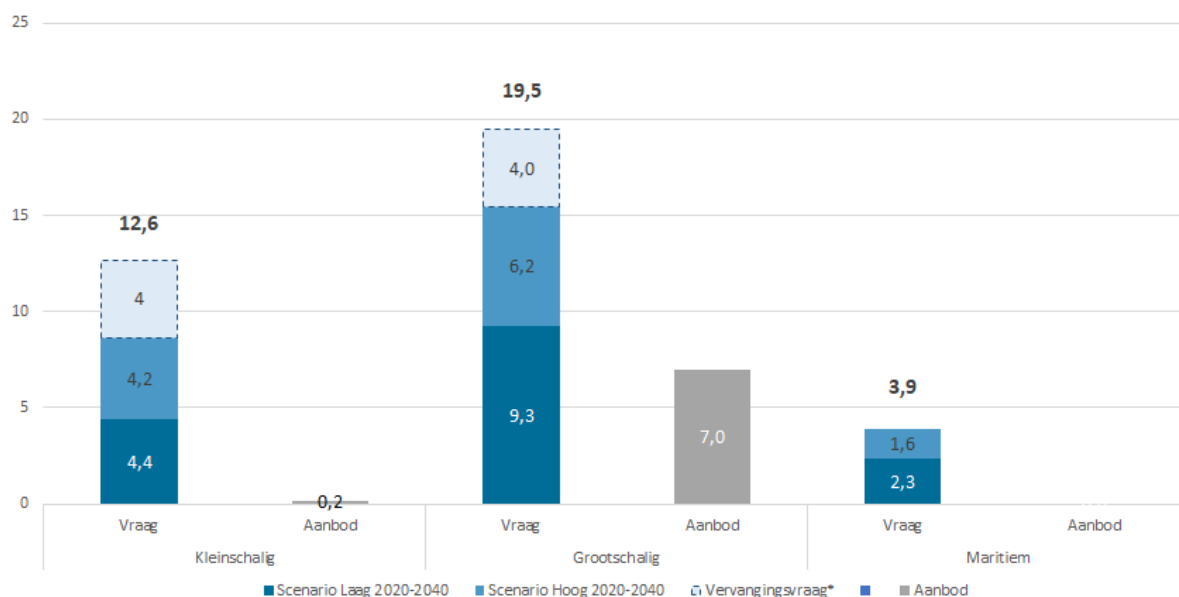
Inleiding

De behoefte aan bedrijventerreinen is altijd in ontwikkeling. Bedrijven groeien of er komen nieuwe bedrijven bij, terwijl andere bedrijven stoppen of verhuizen. Per saldo groeien bedrijventerreinen vaak omdat bedrijven in de loop van de tijd meer ruimte gebruiken, o.a. door mechanisatie, schaalvergroting en opslag en verwerking van producten. Met de komst van circulaire economie groeit de ruimtebehoefte in Nederland verder. Om een beeld te krijgen van de werkgelegenheid is in deze leefomgevingsfoto gekeken naar de ruimtebehoefte op bedrijventerreinen.

Huidige situatie

De gemeente kent verspreid over het eiland meerdere bedrijventerreinen. De grotere bedrijventerreinen zijn te vinden in Middelharnis (Oostplaat) en Oude-Tonge en Stellendam (Korteweg). Daarnaast kent de gemeente meerdere kleine lokale bedrijventerreinen. De bedrijventerreinen kennen een mix van lokale MKB, handel en (kleine) industrie. In Stellendam bevindt zich een cluster van bedrijven in de maritieme sector en de visserij. In Oude-Tonge bevinden zich enkele agrofood en agrotech bedrijven, hoewel van een cluster geen sprake is.

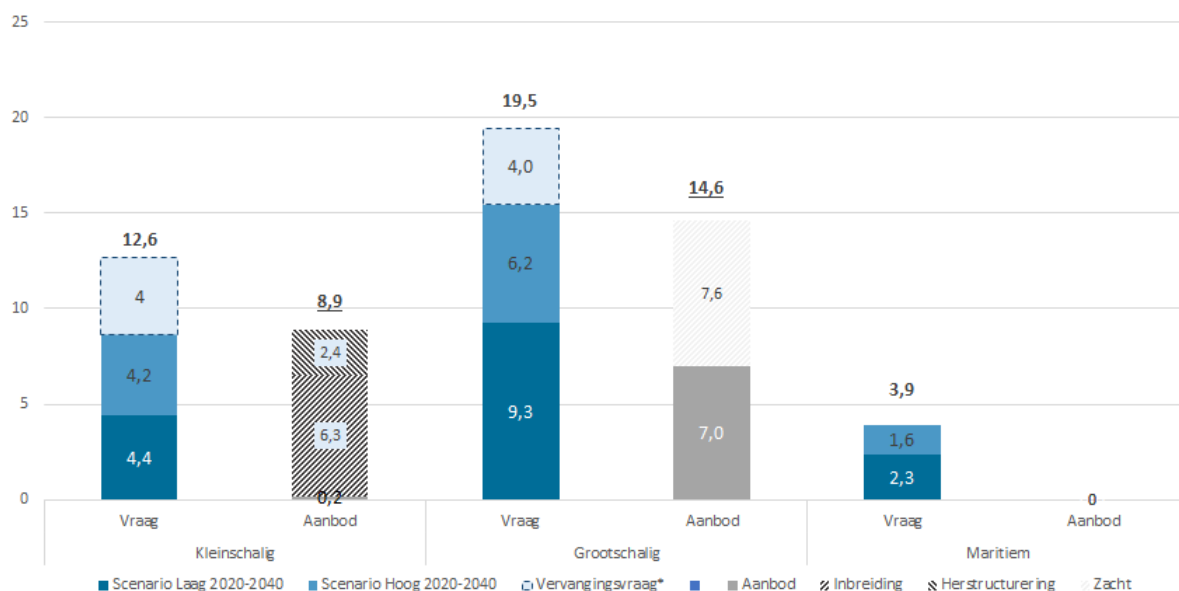
In 2022 heeft de gemeente Goeree-Overflakkee een onderzoek laten uitvoeren naar de vraag en het aanbod van bedrijvenlocaties (Ecorys, actieplan bedrijventerreinen Goeree-Overflakkee (november 2022)). Daarbij is een onderscheid gemaakt in kleinschalige en grootschalige locaties en locaties, die specifiek zijn gericht op de maritieme sector. In alle drie sectoren is de vraag groter dan het aanbod.

Figuur 39: Vraag en aanbod aan bedrijventerreinen in Goeree-Overflakkee in de periode tot 2040 (Ecorys, 2022)

In datzelfde onderzoek heeft de gemeente onderzocht hoeveel ruimtewinst er op bestaande bedrijventerreinen te halen is door middel van inbreiding en herstructurering. Uit onderstaande tabel blijkt dat hiermee ruimte te winnen is voor de vestiging van bedrijven, maar dat nog altijd een tekort resteert in het aanbod.

Tegelijk ligt er ook de ambitie om een aantal bedrijventerreinen of solitaire bedrijfslocaties te wijzigen naar een andere functie en daarvoor bedrijven te verplaatsen. In het onderzoek van Ecorys is hier een berekening naar uitgevoerd. Daaruit komt een schatting naar voren dat er een vervangingsvraag is van ongeveer 8 hectare.

Figuur 40: Ruimtebehoefte aan bedrijventerreinen afgezet tegen de mogelijke ruimte die beschikbaar kan komen door middel van inbreiding en herstructurering in de periode tot 2040 (Ecorys, 2022).

9.3 Trends en ontwikkelingen

- Veel bedrijven worden grootschaliger en automatiseren processen, wat leidt tot een grotere vraag naar gespecialiseerd personeel.
- In den lande zien we een groei van clustervorming bij bedrijventerreinen, waarbij bedrijven in een bepaalde sector bij elkaar zitten.
- Er is sprake van een toenemende vraag aan recreatie en zorg. In de toekomst liggen daar groeikansen voor de werkgelegenheid.
- Er is steeds meer aandacht voor een circulaire economie. De Nederlandse overheid heeft als doel om in 2050 een 100% circulaire economie te hebben, waarin bedrijven hun producten en diensten zo inrichten dat grondstoffen, producten en materialen maximaal worden hergebruikt. Sinds 2016 bestaat het Nationaal programma Circulaire Economie (NPCE) dat jaarlijks groeit qua budget en betrokken sectoren. Volgens de monitor Circulaire Economie (CBS, 2024) zegt meer dan 60% van de grote bedrijven in Nederland actief bezig te zijn met circulariteit (tegen 30% in 2016).

9.4 Conclusie:

- De werkloosheid op Goeree-Overflakkee is laag en de arbeidsdeelname hoog.
- De hoeveelheid werk op het eiland is iets onder gemiddeld, wat de dagelijkse uitgaande pendel verklaart. De relatieve geïsoleerde ligging van Goeree-Overflakkee zorgt ervoor dat ze als vestigingsplaats voor bedrijven minder gunstig ligt.
- De gemeente kent verspreid over het eiland meerdere bedrijventerreinen. Dat geeft een variatie aan vestigingsmogelijkheden.
- Naast bedrijventerreinen kent de gemeente een sterke werkgelegenheid in de zorg, recreatie en de dienstverlening. Dat maakt de werkgelegenheid heel divers.

10. Bereikbaarheid

Mobiliteit is onderdeel van ons dagelijks leven. Voor ons werk, voor het winkelen, het bezoek aan een huisarts of om andere mensen te bezoeken, we verplaatsen ons vaak dagelijks. Als we de bereikbaarheid niet goed organiseren leidt dat tot een lagere beoordeling van onze leefomgeving en kan het (bij kwetsbare groepen) zorgen voor eenzaamheid. Om een beeld te krijgen van de bereikbaarheid wordt in deze leefomgevingsfoto gekeken naar de veiligheid, het openbaar vervoer en recreatief verkeer.

10.1 Verkeersveiligheid

Inleiding

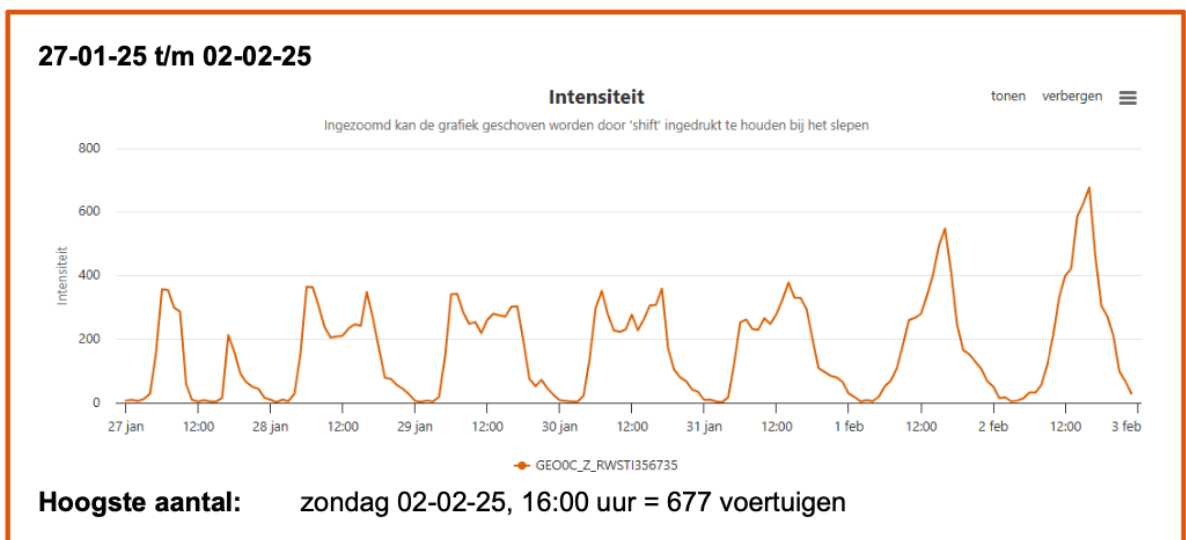
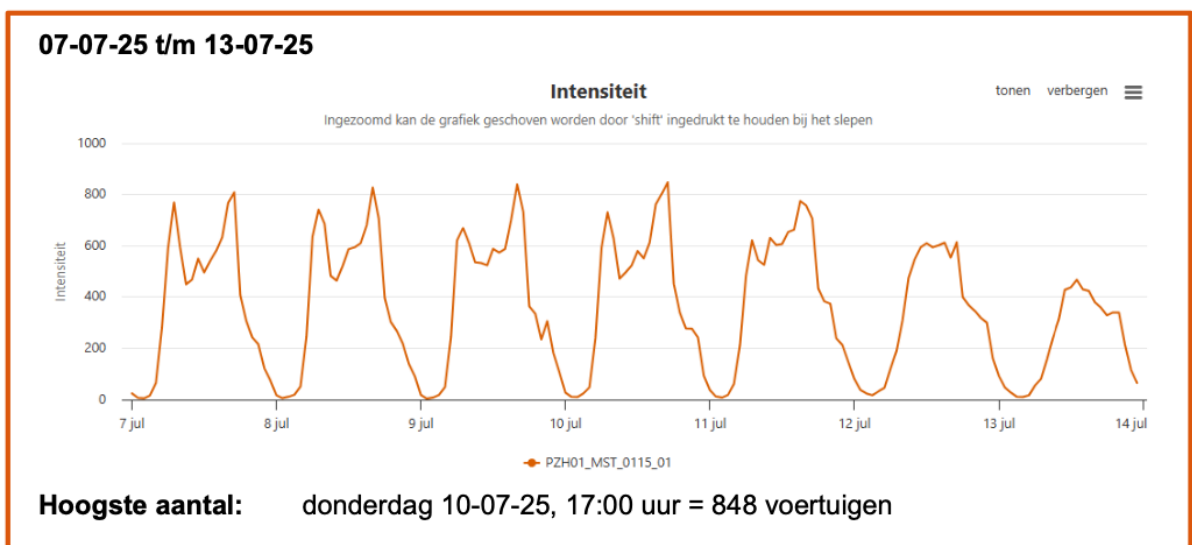
De verkeersstructuur bepaalt voor een groot deel de mate waarin een gemeente bereikbaar is. Goeree-Overflakkee is een eiland en dat heeft natuurlijk invloed op de bereikbaarheid. Het eiland is op vier plaatsen via bruggen verbonden met omliggende gemeenten. Dit zijn de N-wegen N57, N59 en N215. De aansluitingen naar het noorden via de N215 en de aansluiting van N57 op het Hellegatsplein is rond spijstijden vaak sterk belast. Ook enkele aansluitingen van dorpen op de N-wegen zijn vaak druk in de spijst, zoals bij Middelharnis, Oude-Tonge en bij Dirksland. De verkeersveiligheid is een indicator of het wegennet sterk of minder sterk belast is.

De druk op het wegennet en de beleving van drukte wordt mede bepaald door piekmomenten. Omdat de gemeente een aantrekkelijke recreatiebestemming is, heeft het naast de dagelijkse piekmomenten als gevolg van de ochtend- en avondspijst, ook te maken met seizoenpieken. Deze komen in deze leefomgevingsfoto eveneens aan bod.

Huidige situatie

In figuur 42 is te zien, dat het aantal ongelukken aanvankelijk jaarlijks steeg van 345 per 100.000 inwoners in 2014 naar 630 per 100.000 inwoners in 2021, maar dat daarna een daling is ingezet. In 2023 bedroeg het aantal verkeersongevallen 485 per 100.000 inwoners. In vergelijkbare gemeenten als Goeree-Overflakkee is afgelopen jaren sprake van een stijging. In buurgemeenten ligt het aantal op bijvoorbeeld 640 per 100.000 inwoners en op Schouwen-Duiveland betreft dit 880 per 100.000 inwoners. In de provincie Zuid-Holland gaat het om 900 ongevallen per 100.000 inwoners.

Om een beeld te krijgen van de seizoenpieken als gevolg van recreatieverkeer is op verschillende momenten in het jaar de verkeersintensiteit gemeten op de N59, de N215 en de N57 (zie figuur 41B). In de zomermaand juli is er een kleine stijging te zien van de aantallen voertuigen op de N59 van ongeveer 100 voertuigen (ruim geschat) ten opzichte van de maand januari. In januari zijn de pieken vooral tussen 16:00 en 17:00 uur en in juli is dit meer verspreid over de dag. In januari zijn de pieken verspreid over de week. In juli is dit op vrijdag en zaterdag.

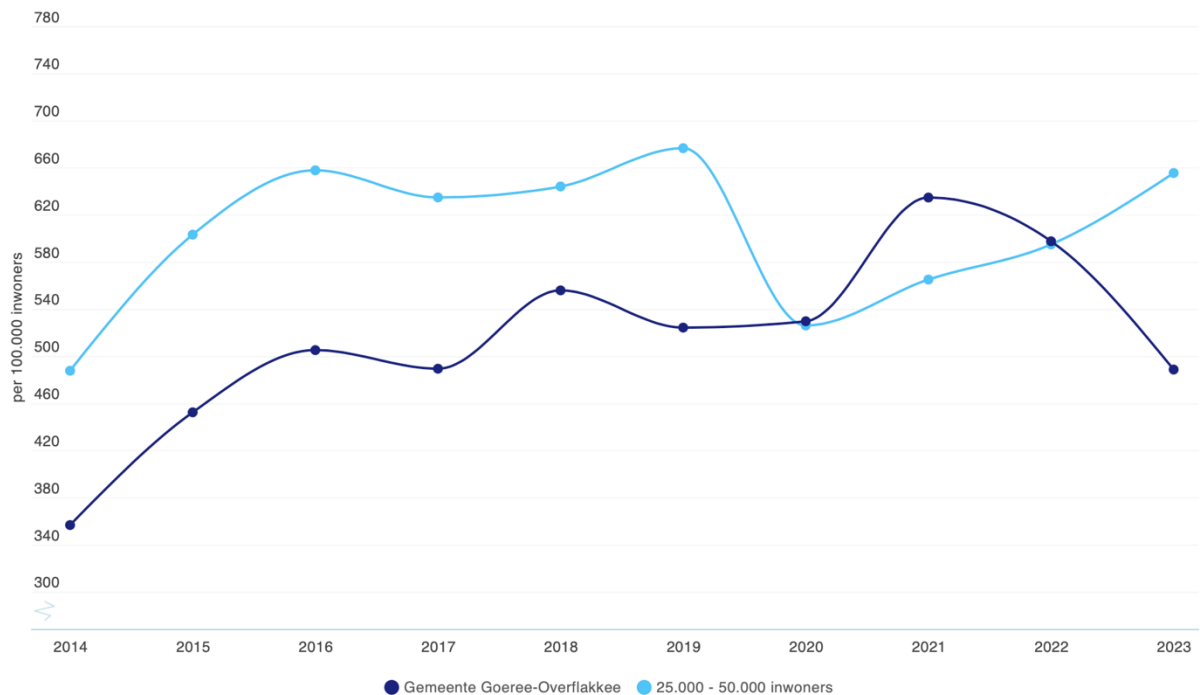
Figuur 41B: Verkeersintensiteiten in de maand januari en juli op de N59.

Op de N215 is er geen groot verschil te zien in het aantal voertuigen op de N215 tussen de maanden

januari en juli. De hoogste aantallen voertuigen zijn wel elke week tussen 16:00 en 17:00 uur. De pieken in januari zijn vooral op maandag en dinsdag. In juli is dit vooral op woensdag en donderdag.

Op de N57 is de drukte in de zomer het meest duidelijk zichtbaar. In de zomermaand juli is er een stijging te zien van de aantallen voertuigen op de N57 van ongeveer 200 tot 300 voertuigen (ruim geschat) ten opzichte van de maand januari. De pieken zijn verspreid over de dag. De drukste dag van de week in januari is vooral zondag, in juli is dit zowel zondag als vrijdag.

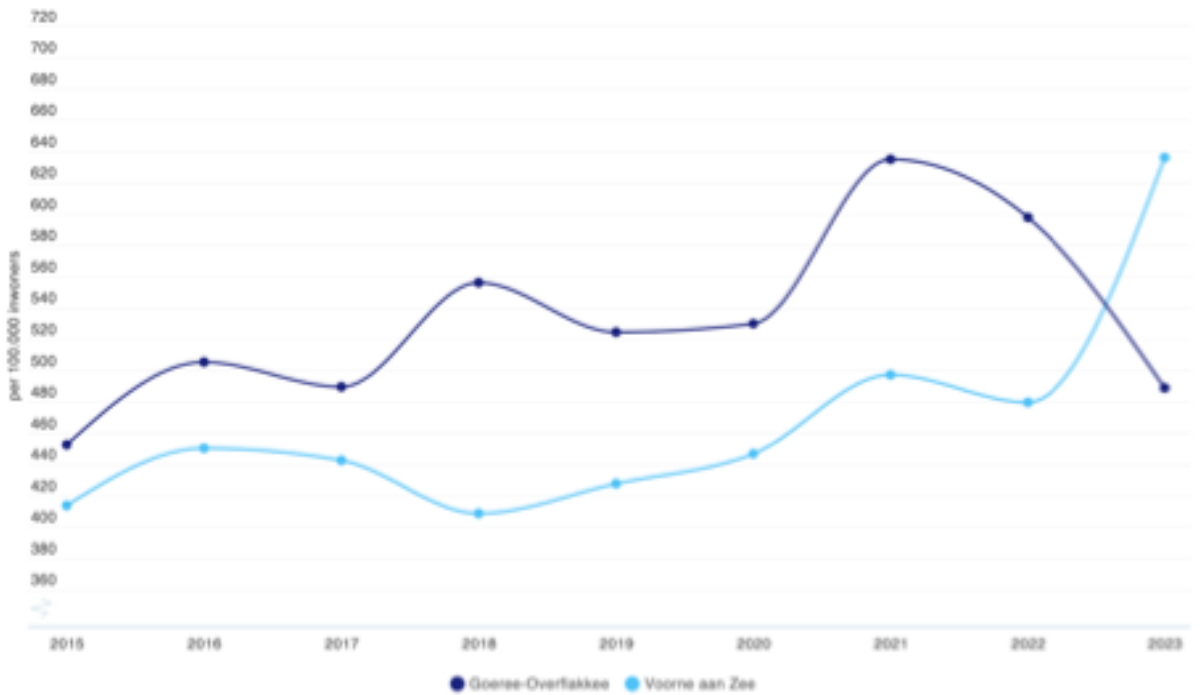
Verkeersongevallen - Goeree-Overflakkee, per 100.000 inwoners

SWOV - Verkeersongevallen | 2014 - 2023

Figuur 42: Aantal verkeersongelukken in de gemeente Goeree-Overflakkee in de periode 2014 – 2023, afgezet tegen gemeenten met een omvang van 25-50.000 (SWOV, 2023).

Verkeersongevallen - Gemeenten, per 100.000 inwoners

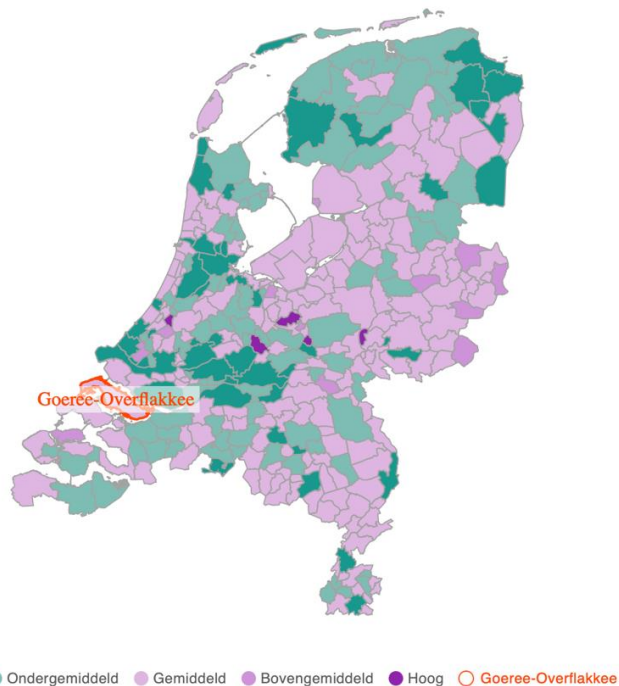

SWOV - Verkeersongevallen | 2015 - 2023

Figuur 43: Aantal verkeersongelukken in de gemeente Goeree-Overflakkee in de periode 2014 – 2023, afgezet tegen de buurgemeente Voorne aan Zee (SWOV, 2023).

De fietsersbond scoort gemeenten op geschiktheid voor fietsers. Daarin scoort de gemeente prima. Alleen op het punt van voorrangssituaties op rotondes is de score lager. Over het algemeen zijn wegen vaak goed ingericht en worden ze als veilig ervaren. Soms zijn er grote snelheidsverschillen, maar dat is een landelijk aandachtspunt.

Fietsstad: totaalscore - Goeree-Overflakkee, score

De Fietsersbond - Fietsstad

Figuur 44: Gemiddelde geschiktheid van gemeenten voor fietsers (fietsersbond, 2024)

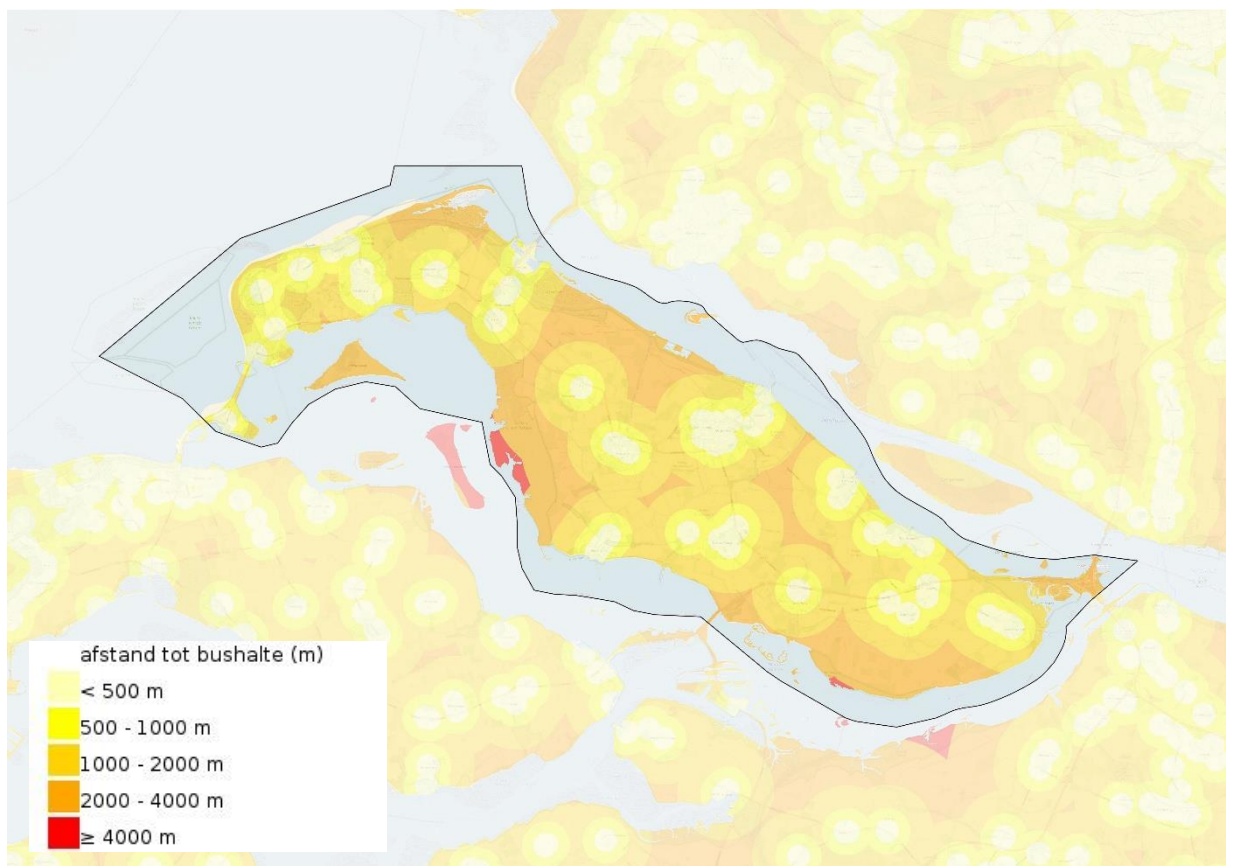
10.2 Openbaar vervoer

Inleiding

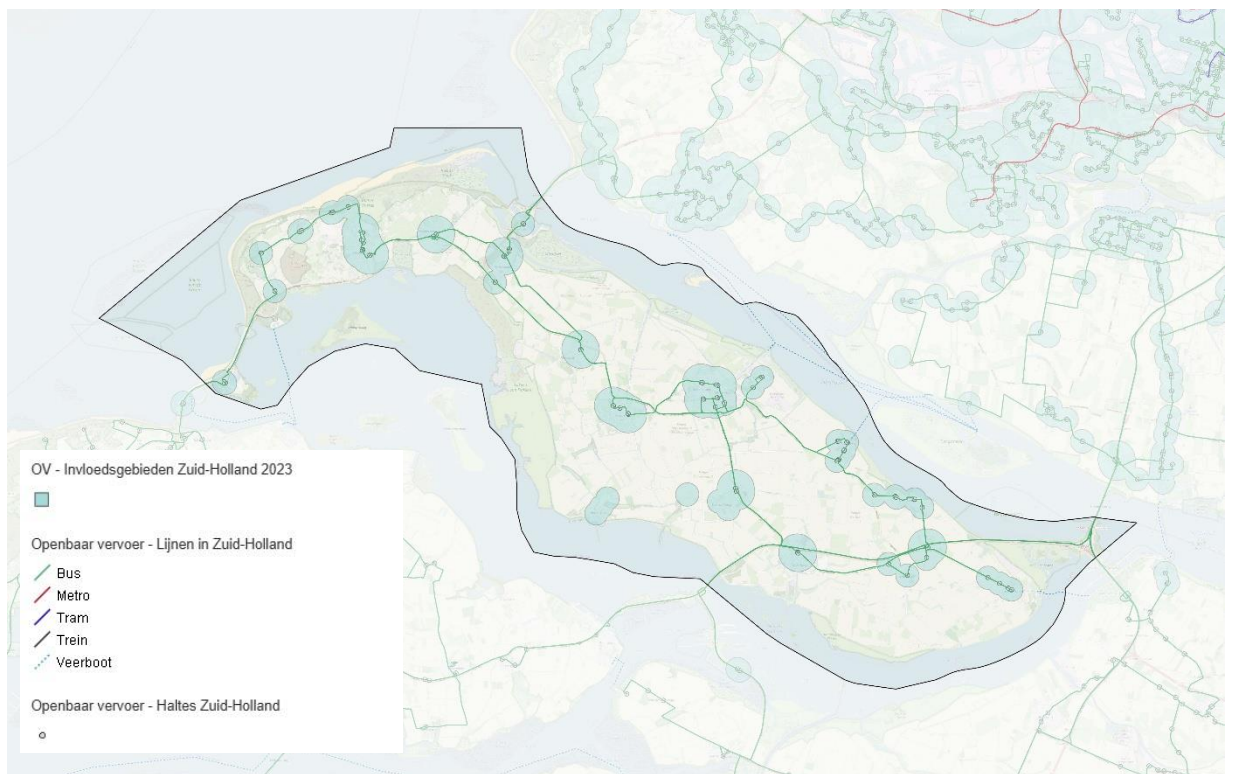
Openbaar vervoer is voor een deel van inwoners van belang om werk, voorzieningen of bestemmingen in de vrije tijd te kunnen bereiken. Met name voor jongeren of mensen zonder rijbewijs of auto en voor minder mobiele ouderen is het openbaar vervoer vaak de enige manier van vervoer, afgezien van vervoer door familie of bekenden. In deze leefomgevingsfoto wordt een kwalitatief beeld gegeven van het openbaar vervoer.

Huidige situatie

De gemeente Goeree-Overflakkee heeft alleen busverbindingen. Er is geen treinstation aanwezig binnen de gemeente. De busverbindingen lopen grotendeels via de hoofdwegen. De kleinere kernen hebben soms 1 of enkele haltes langs de hoofdweg van het dorp. Inwoners in meerdere dorpen geven aan dat ze de bereikbaarheid daardoor beperkt vinden. In delen van het buitengebied is de afstand tot een bushalte bijzonder groot.

Figuur 45: Afstand tot bushalte (bron: RIVM, 2022)

Figuur 46: Busverbindingen. Bron: Provincie Zuid-Holland, 2024

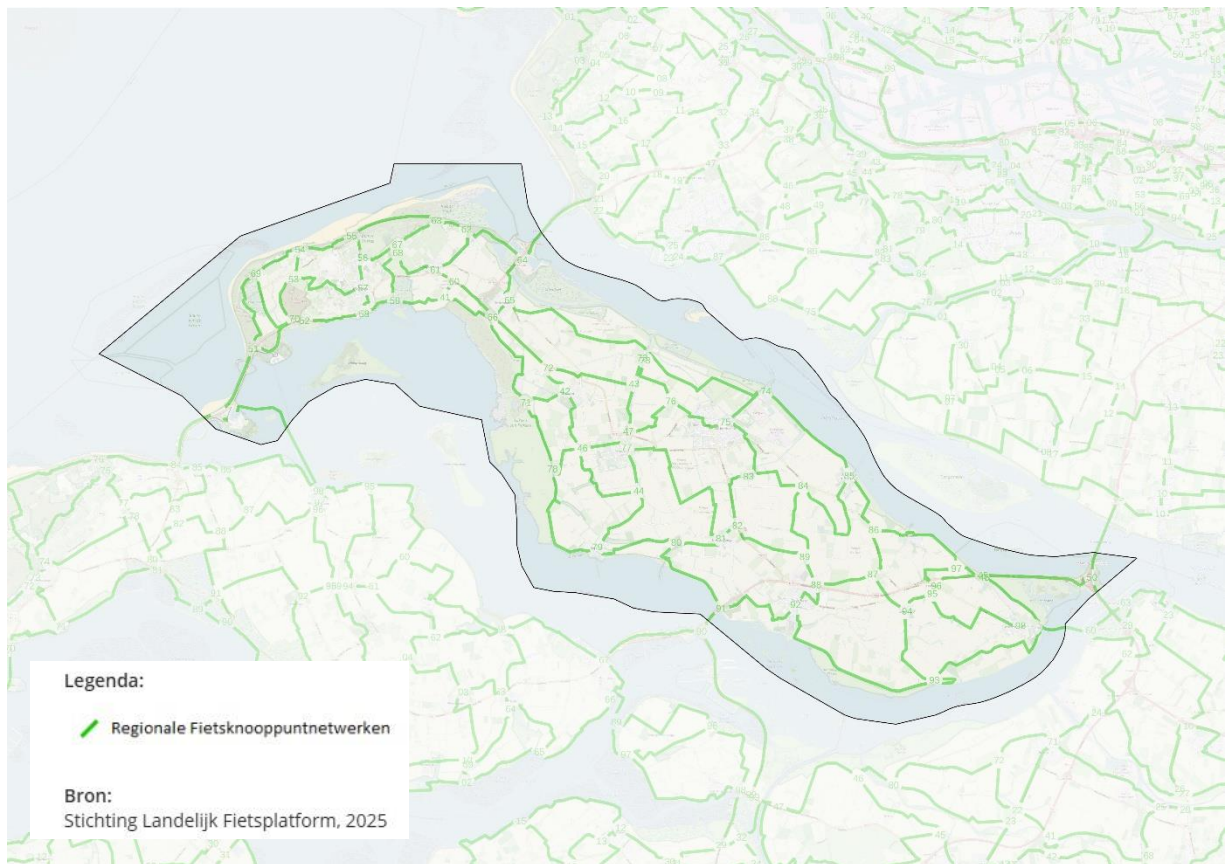
10.3 Recreatie

Inleiding

De gemeente kent veel bezoekers, die op het eiland komen recreëren. Voor hen zijn goede fiets- en wandelvoorzieningen belangrijk om te kunnen recreëren. Goede recreatieroutes kunnen ook bijdragen aan het gebruik van de fiets voor utilitair gebruik.

Huidige situatie

De gemeente kent meerdere lange afstandfietsroutes. Deze zijn meestal echter niet specifiek voor fietsers ingericht. Daarnaast kent de gemeente een uitgebreid wandelnetwerk. Deze volgen in de kleipolders grotendeels de (rustige) asfaltweggetjes. In de kop van Goeree liggen er meerdere wandelroutes in de natuur- en bosgebieden.

Figuur 47: Regionale Fietsnetwerk. Bron: Stichting Landelijk Fietsplatform, 2025

10.4 Trends en ontwikkelingen

Verschuiving in mobiliteitsvormen

- In de laatste jaren zijn er nieuwe mobiliteitsvormen bijgekomen, zoals de e-bike, e-step en speedpedelec. Deelvervoer en de OV-fiets zijn in opkomst en zijn onderdeel van de verschuiving naar deelmobiliteit.
- Toename autoverkeer. De mobiliteit neemt nog altijd toe. Omdat het aantal bezoekers naar het eiland eveneens toeneemt, wordt de druk op het wegennet naar verwachting nog wat groter.
- Verduurzaming mobiliteit. Grote stappen zijn en worden gezet in de transitie naar duurzame energie. Dit heeft ook gevolgen voor de mobiliteitssector. Het wagenpark dat elektrisch of op waterstof gaat rijden, zal toenemen. Dit betekent dat er ook een grotere vraag ontstaat naar laadpalen.

- Thuiswerken. Tijdens de coronapandemie hebben veel mensen thuisgewerkt. Doordat inwoners ook na de pandemie vaker thuiswerken, veranderen ook de mobiliteitspatronen.

10.5 Conclusie

- Veel inwoners zijn voor de bereikbaarheid sterk afhankelijk van de auto. De druk op de N-wegen is tijdens de spits hoog. De druk ligt in de zomermaanden afhankelijk van het moment en de locatie met maximaal 25% hoger.
- Alle dorpen zijn met het openbaar vervoer te bereiken, maar het aantal bushaltes is in veel gevallen beperkt. Dat vraagt met de toenemende vergrijzing wel aandacht voor de mobiliteit van minder zelfredzame inwoners.
- Na een jarenlange stijging is het aantal verkeersongevallen weer afgenomen. De vraag is of deze trend kan worden doorgezet.

11. Sport en bewegen

Inleiding

Sport en bewegen is belangrijk voor de gezondheid, ontmoeting en het welzijn van inwoners. Naast de juiste voorzieningen is de openbare ruimte van belang in de mate waarin inwoners graag in beweging komen. Om een beeld te krijgen van aantrekkelijkheid voor sport en bewegen, wordt in deze leefomgevingsfoto gekeken naar een algemene indicator voor beweegvriendelijke omgevingen, de gemiddelde afstand tot een sportvoorziening en de mate waarin inwoners van de gemeenten op dit moment sporten en bewegen.

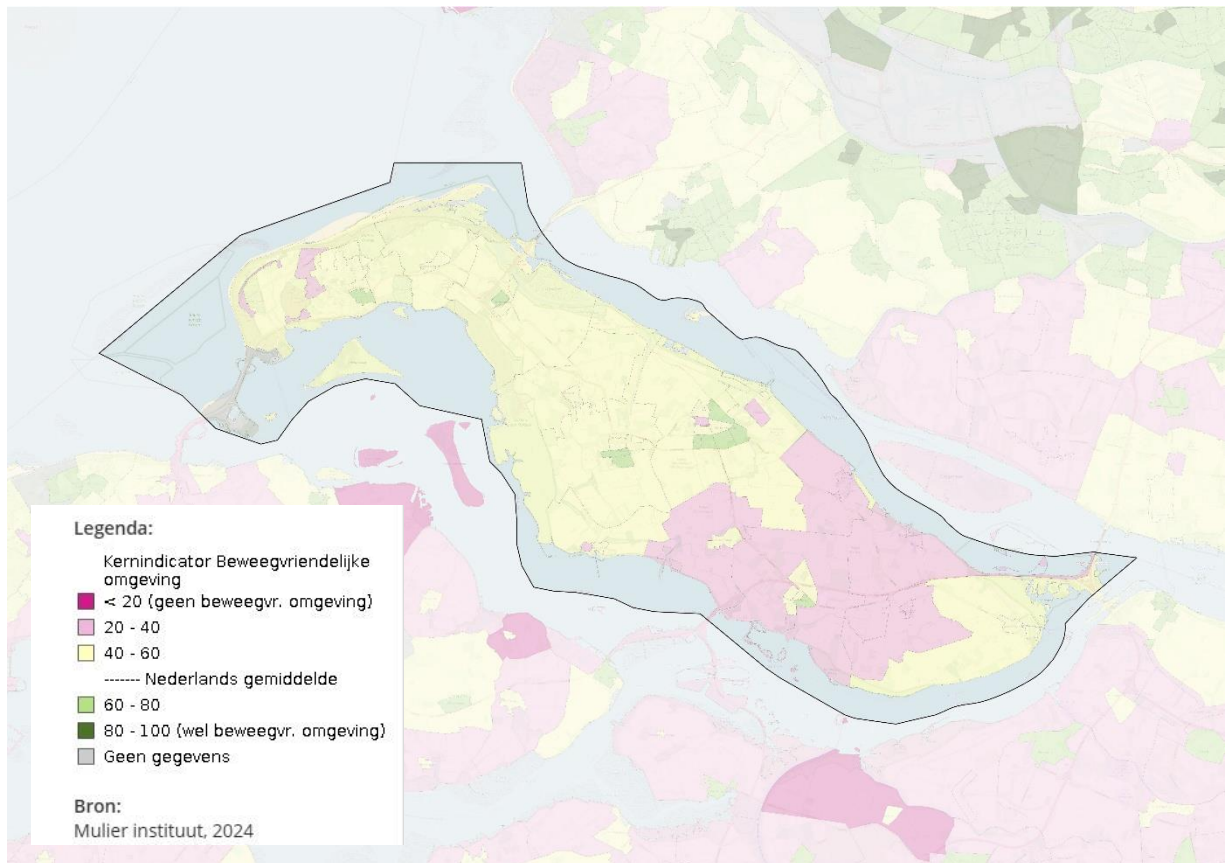
Huidige situatie

In de gemeente bestaan er grote verschillen tussen de beweegvriendelijkheid van de omgeving. De indicator Beweegvriendelijke omgeving laat zien in hoeverre de openbare ruimte mogelijkheden biedt om buiten te sporten en te bewegen. De indicator bestaat uit vier deelscores:

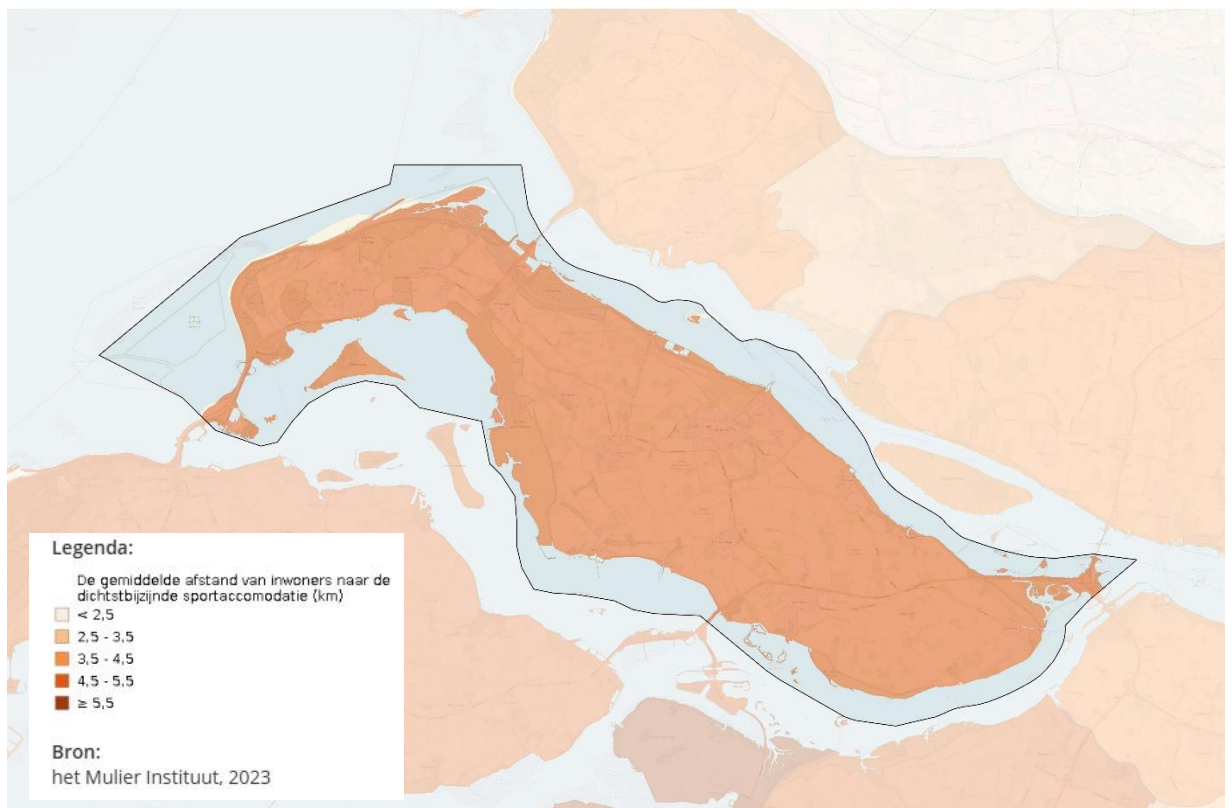
1. Sportaccommodaties: de diversiteit en nabijheid van verschillende sportgelegenheden;
2. Sport en speelplekken: de nabijheid van sport- en speelplekken in de openbare ruimte;
3. Recreatief groen en blauw: de nabijheid en het oppervlak van parken en water voor recreatief gebruik; en
4. De nabijheid van voorzieningen.

Stedelijke gemeenten scoren hoger dan overige gemeenten in de mate van beweegvriendelijkheid. Dit komt vooral doordat ze hoger scoren op de nabijheid van voorzieningen, de aanwezigheid van sport- en speelplekken en de aanwezigheid van sportaccommodaties. Zo is bijvoorbeeld de gemiddelde afstand tot sportaccommodaties voor bewoners in Goeree-Overflakkee het hoogst van alle gemeentes in de Provincie Zuid-Holland.

De gemeente Goeree-Overflakkee scoort als één van de weinige gemeentes in de Provincie Zuid-Holland onder het Nederlands gemiddelde op de beweegvriendelijkheid van de omgeving. Overigens zijn er wel verschillen te zien tussen de buurten. Figuur 48 toont de beweegvriendelijkheid per buurt. De gebieden die lager scoren op beweegvriendelijkheid zijn voornamelijk het buitengebied aan het oosten van het eiland. In de bebouwende kom scoren een aantal buurten van de grotere kernen zoals Ouddorp, Dirksland, Middelharnis-Sommelsdijk, Oude-Tonge en Stellendam wel boven het landelijk gemiddelde.

Figuur 48: Score beweegvriendelijke omgeving op buurtniveau (bron: Mulier Instituut, 2024)

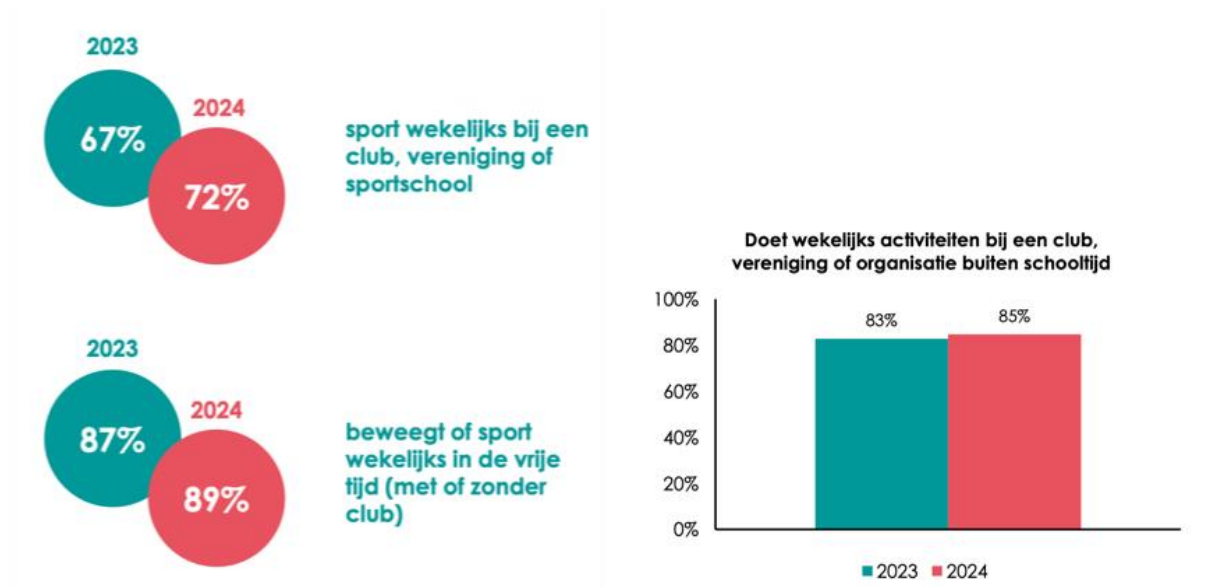

Figuur 49: De gemiddelde afstand naar dichtstbijzijnde sportaccommodatie (bron: Mulier Instituut, 2023)

Een uitnodigende openbare ruimte is van groot belang voor de beweging van inwoners. In de gemeente Goeree-Overflakkee ervaren volwassenen minder dan gemiddeld een goede (lichamelijke) gezondheid. Ook het percentage volwassenen met overgewicht ligt boven het Nederlands gemiddelde met 58,6%. Wel liggen het percentage mensen dat stress ervaart of zich sterk eenzaam voelt net onder het Nederlands gemiddelde.

In de gemeente beweegt de jeugd ook minder dan gemiddeld in Nederland met 69,2% die minimaal 5 keer per week fietsen of lopen en met 12,0% die dagelijks minimaal een uur bewegen.

In de gezondheidsmonitor (2024) van de GGD Rotterdam-Rijnmond wordt de gezondheid en het welzijn van jongeren gemonitord. Ook hieruit komen cijfers naar voren over het sportgedrag van jongeren. Figuur 49B en 49C geven aan dat het aantal jongeren dat wekelijks beweegt of sport is toegenomen. Van de jongeren sport 72% bij een vereniging. In totaal doet 89% van de jongeren wekelijks in de vrije tijd.

Figuur 49B en C.

Ook op andere vlakken is de gezondheid van jongeren verbeterd of gestabiliseerd. In 2019 ervaarde 86% van de jongeren op Goeree-Overflakkee de gezondheid als goed. Dit aandeel is afgelopen jaren geleidelijk afgenomen, maar lijkt in de monitor van 2024 gestabiliseerd op 80%. Dit is vergelijkbaar met het regionale en landelijke gemiddelde. Bijna een kwart van de jongeren geeft aan niet lekker in hun vel te zitten, maar dit aandeel is wel iets gedaald. Het alcoholgebruik onder jongeren is afgelopen jaren wat afgenomen en ligt nu op het regionale gemiddelde. De geleidelijke toename van jongeren die roken (vaperen), is in 2024 gestabiliseerd.

11.1 Trends en ontwikkelingen

- **Meer aandacht voor preventieve zorg.** Er bestaat meer en meer aandacht voor preventieve zorg. Het stimuleren van een gezonde leefstijl bijvoorbeeld op het vlak van voeding, beweging, alcoholgebruik en roken, zorgt ervoor dat mensen gezonder oud worden.
- **Toename overgewicht.** Het aantal volwassenen en kinderen met overgewicht neemt landelijk toe. Dit komt o.a. door een makkelijker en/of betaalbaarder aanbod aan ongezond eten. Vooral in wijken met een lage sociaaleconomische status is het aanbod van ongezond voedsel een aandachtspunt.
- **Toenemende vergrijzing.** De bevolking vergrijst, dit heeft invloed op de zorg. Ouderen hebben vaker gezondheidsproblemen. Zo komen onder ouderen chronische aandoeningen vaker voor. Ook is eenzaamheid onder ouderen een belangrijk aandachtspunt. Een gezonde leefstijl en een seniorvriendelijke woonomgeving zijn manieren waarop inwoners gezond(er) oud kunnen worden.

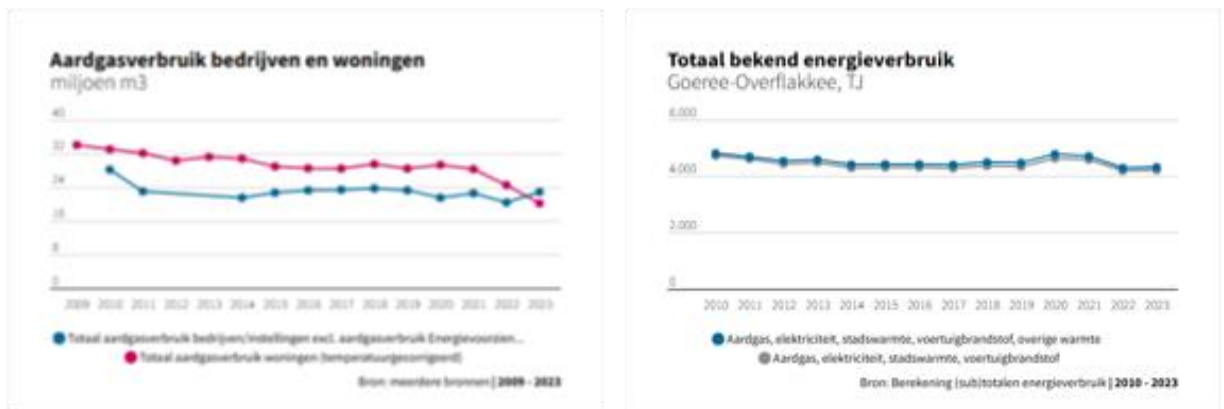
11.2 Conclusie:

- De bereikbaarheid van sportvoorzieningen is een belangrijk aandachtspunt voor de gemeente. De afstanden zijn groot en de sportdeelname onder volwassenen is relatief laag.
- De gemeente kan zich verbeteren om de leefomgeving beweegvriendelijker te maken.
- Er is blijvende aandacht nodig voor de gezondheid van jongeren, zowel bij het voorkomen van ongezond gedrag (zoals roken / vaperen) als het stimuleren van sport en bewegen.

12. Energie en grondstoffen

Inleiding

Als gevolg van klimaatverandering is het belangrijk om anders en zuiniger om te gaan met grondstoffen en het gebruik van fossiele grondstoffen af te bouwen. De gemeente zal hierin, in navolging tot het Rijk, ambitieuze doelstellingen moeten hebben. Om een beeld te krijgen van deze opgave, wordt in deze leefomgevingsfoto gekeken naar het energieverbruik van woningen en de hoeveelheid hernieuwbaar opgewekte energie in de gemeente.

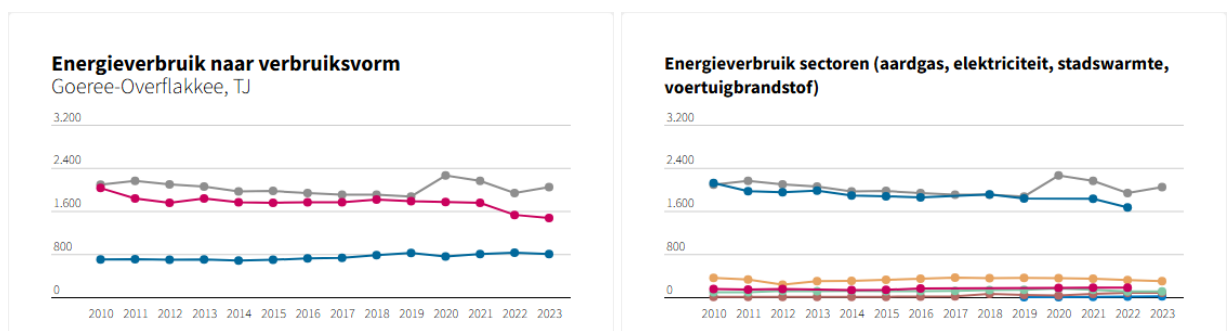

Figuur 50: Het aardgasverbruik en totale energieverbruik van bedrijven en woningen.

Huidige situatie

Het gemiddelde gasverbruik van een eigen woning in Goeree-Overflakkee betrof 950 m³ in 2023. In Nederland lag het gasverbruik per huishouden op 1020 m³. Het gasverbruik van woningen in de gemeente was in totaal 20,2 miljoen m³ in 2023. In de periode tussen 2009 en 2023 is het totale gasverbruik van woningen afgenomen. De onderstaande figuren laten het energieverbruik en aardgasverbruik zien.

Het gemiddeld elektriciteitsverbruik in de gemeente Goeree-Overflakkee betreft 2680 kWh per woning in 2023. Het gemiddeld elektriciteitsverbruik per huishouden in Nederland is lager, dit betreft 2420 kWh per woning. Het

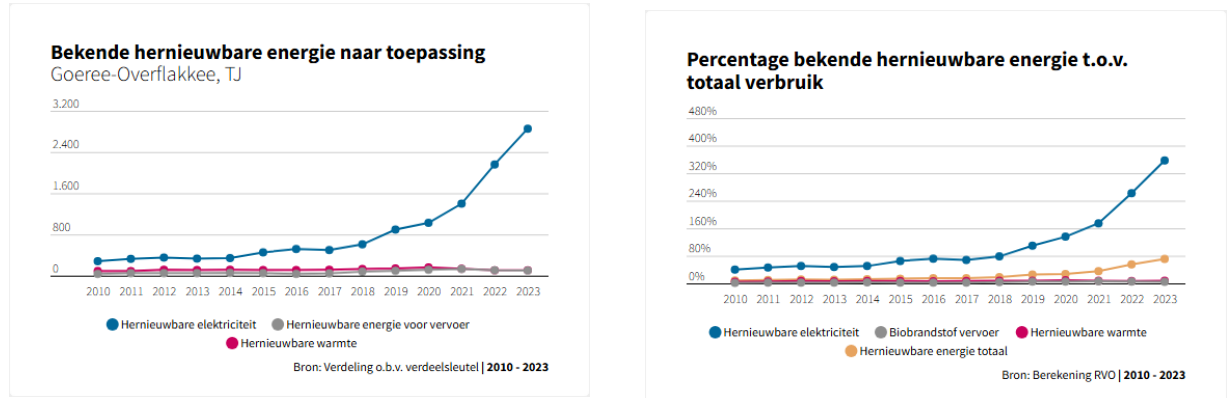

Figuur 23: Het energieverbruik en aardgasverbruik (bron: regionale klimaatmonitor, 2025)

Figuur 51: Het energieverbruik naar verbruiksvorm en sector (bron: regionale klimaatmonitor, 2025)

totale elektriciteitsverbruik van alle woningen in de gemeente was 72,6 GWh. Dit is inclusief zonnestroom achter de meter. In de periode tussen 2009 en 2023 is het totale elektriciteitsverbruik toegenomen.

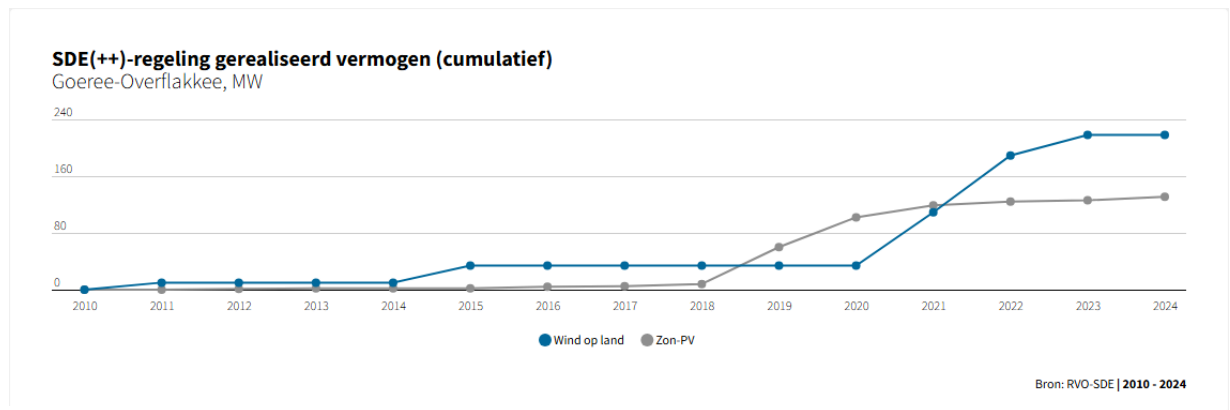
Het percentage bekende hernieuwbare energie betrof in 2023 in Nederland 14,4%. Dit is lager dan het percentage hernieuwbare energie in de gemeente Goeree-Overflakkee. Hier betrof het aandeel in 2023 70,9%.

Figuur 52: Hoeveelheid en percentage hernieuwbare energie (bron: regionale klimaatmonitor, 2025)

Het percentage opgewerkte hernieuwbare energie is de afgelopen jaren flink toegenomen. In de gemeente bedroeg het in totaal 3060 TJ. Hiervan is 2855 TJ (93,3%) hernieuwbare elektriciteit, 106 TJ (3,5%) hernieuwbare warmte en de rest is hernieuwbare energie voor vervoer. Ten opzichte van het totale verbruik produceert de gemeente meer hernieuwbare energie dan het verbruikt.

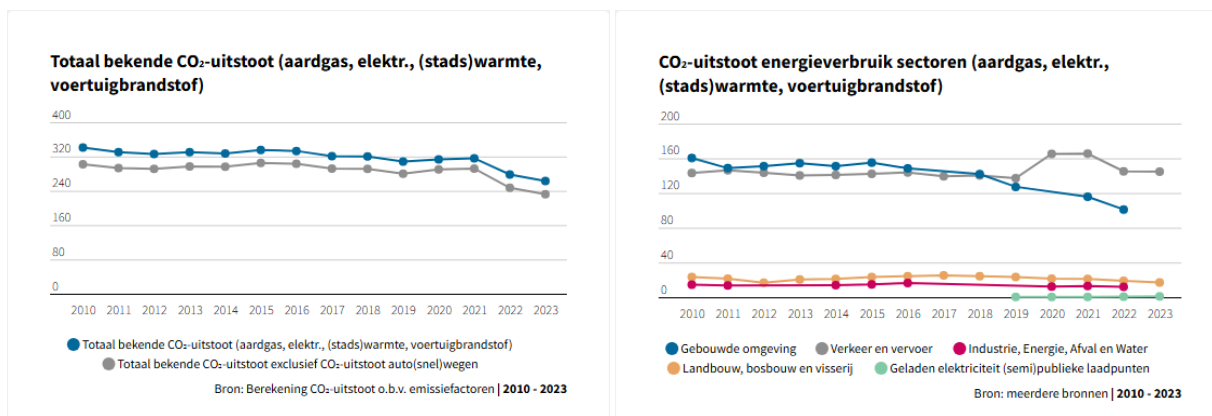
Het cumulatief vermogen van PV-panelen in de gemeente is 131 MW. Per woning bedraagt het gemiddelde vermogen PV-panelen 2049 W. Er staan 66 windturbines op land. Het cumulatief vermogen van wind op land bedraagt 218 MW in 2024. In de periode tussen 2009 en 2024 is het cumulatief vermogen aan PV-panelen en wind op land allebei toegenomen in de gemeente Goeree-Overflakkee.

Figuur 53: Hoeveelheid cumulatief vermogen PV-panelen en Wind op land (bron: regionale klimaatmonitor, 2025)

CO2-emissie

De doelstelling van het Klimaatakkoord is een CO2-reductie van 49% in 2030 ten opzichte van 1990 en 95% CO2 in 2050. De CO2 uitstoot in de gemeente Goeree-Overflakkee is de afgelopen jaren gedaald, van 341 kiloton in 2010 tot 263 kiloton in 2023. Het grootste deel van de uitstoot is momenteel afkomstig van verkeer en vervoer gevolgd door de gebouwde omgeving.

Figuur 54: De CO₂-uitstoot (per sector) in de gemeente (bron: regionale klimaatmonitor, 2025)

12.1 Trends en ontwikkelingen

- Verzwaring van het elektriciteitsnet. Vanwege (toekomstige) zonnepanelen, elektrische auto's en warmtepompen is een verzwaring van het elektriciteitsnet noodzakelijk. Om een knelpunt bij toekomstige woningbouwprojecten te voorkomen is het van belang dat deze verzwaring zo snel mogelijk plaats gaat vinden.
- Circulariteit. De Rijksoverheid heeft tot doel om in 2050 een volledig circulaire economie in Nederland te realiseren. Vier factoren moeten hieraan bijdragen:
 - Het verminderen van grondstoffengebruik;
 - Het vervangen van grondstoffen;
 - Het verlengen van de levensduur van producten en onderdelen;
 - Het hoogwaardig verwerken van materialen en grondstoffen.

12.2 Conclusies

- Het percentage duurzaam opgewekte energie is binnen de gemeente bijzonder hoog.
- Het verminderen en aanpassen van het energiegebruik bij woningen en bedrijven vraagt, net als elders in Nederland, nog veel aandacht.

13. Conclusie en aandachtspunten

In deze leefomgevingsfoto is een beeld afgegeven van de huidige kwaliteit van de leefomgeving en de trends en ontwikkelingen die daarop inspelen. Uit de leefomgevingsfoto komt een aantal belangrijke aandachtspunten naar voren.

Wat moet de gemeente goed houden?

Veel onderdelen van de fysieke leefomgeving staan er relatief goed voor in de gemeente. Dat zijn zaken om te koesteren en wellicht nog verder te versterken.

De gemeente heeft veel mooie natuurgebieden. Ook de staat van de natuurgebieden is relatief goed te noemen en er is een groot aantal natuurgebieden dat geen overbelasting kent door stikstofdepositie. Daarnaast beschikt de gemeente over een groot aantal fraaie landschappen met veel cultuurhistorische waarden. Ook de milieusituatie is in grote delen van de gemeente goed te noemen. Alleen langs de N-wegen is op meerdere aspecten een overschrijding van bepaalde emissies te zien. Dit is een normaal gegeven in Nederland. Door de

combinatie in Goeree-Overflakkee met een transportroute voor gevaarlijke stoffen over deze N-wegen is het belangrijk om hier bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen rekening mee te houden.

Over het algemeen wordt de leefbaarheid als positief beoordeeld. Ook dat is een positief punt in de woon- en leefkwaliteit van Goeree-Overflakkee.

Waar liggen opgaven voor de omgevingskwaliteit?

Er is vanuit deze leefomgevingsfoto een aantal aandachtspunten te benoemen voor de toekomst.

Gevolgen van klimaatverandering

Ten eerste ligt Goeree-Overflakkee in een delta en speelt klimaatverandering hier een grote rol. De belangrijkste effecten spelen op het vlak van wateroverlast, de zoute druk en de droogte in de duinen op de kop van Goeree.

Grote piekbuien worden in de kleipolders en de dorpen die op de klei zijn gebouwd minder makkelijk verwerkt. Dat vraagt veel aandacht voor waterberging en de inrichting van de openbare ruimte in de dorpen. Het is belangrijk om voldoende openbare ruimte te hebben in en rond de dorpen.

De kleigronden zijn bijzonder vruchtbare gronden, die bovendien wat minder gevoelig zijn voor droogte dan bijvoorbeeld de zandgronden en veengronden in Nederland. Dat geeft een positief langetermijnperspectief aan de landbouw. Tegelijk speelt hier in de toekomst een toenemende zoute druk. Dat geeft vraagstukken rondom het zoet houden van polders. Is dat in de toekomst overal nog mogelijk of is het verstandig om hierin voor de lange termijn keuzes te maken?

Specifiek voor de duinen is het voorkomen van brandgevaar of het zo klein mogelijk houden van de gevolgen van een eventuele natuurbrand als gevolg van verdere verdroging in de toekomst een belangrijke rol bij de ruimtelijke inrichting van het gebied.

Woningmarkt

De woningmarkt is een tweede belangrijke opgave. Er is sprake van een mismatch in vraag en aanbod van woningen en de demografische ontwikkelingen lijken dat in de toekomst verder te versterken.

Economie

Het verdient aanbeveling om voor de toekomst goed te kijken naar voldoende ontwikkelingsruimte voor bedrijven. De gemeente heeft een sterke MKB, maar in alle bedrijfstypen is een tekort aan locaties voor bedrijventerreinen. Dat betekent dat de ontwikkeling van de economie kan stagneren. Uit trends en ontwikkelingen blijkt dat enige groei van bedrijven een autonome ontwikkeling is.

Leefbaarheid

Een vierde belangrijke aandachtspunt is de leefbaarheid van de kernen. De deelname aan sportvoorzieningen is relatief laag en het aantal problemen dat gekoppeld is aan sport en bewegen is relatief hoog. Dit vraagt aandacht voor het aanbod aan sportvoorzieningen op een haalbare schaal. Ook de openbare ruimte scoort relatief laag als het gaat om de aantrekkelijkheid voor sport en bewegen. De hoeveelheid groen in de wijken is relatief klein en de boomkroonbezetting laag. Er ligt daarom een opgave om in combinatie met klimaat te zoeken naar meer openbaar en toegankelijk groen in en rond de dorpen.

Bereikbaarheid

De laatste grote opgave, die vanuit deze leefomgevingsfoto naar boven komt, is de bereikbaarheid. De mobiliteit neemt in Nederland toe. Op meerdere plekken op het eiland is de druk op het wegennet hoog, wat wordt versterkt door seizoenpieken als gevolg van recreatieverkeer. Dat geeft ook een opgave om alternatieven te zoeken voor het traditionele autoverkeer. Als gevolg van de vergrijzing neemt het aantal mensen dat afhankelijk zal zijn van het openbaar vervoer toe. Hiervoor zijn specifieke oplossingen nodig, die zorgen dat inwoners bij voorzieningen kunnen komen.

